

3.2 ขออนุญาตผู้อำนวยการเขต และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อจัดส่งแบบสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

3.3 ทำจดหมายถึงผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 ส่งแบบสอบถามแก่ครูฝ่ายกิจกรรมการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ พร้อมซองที่จำหน่ายถึงผู้วิจัยและติดแสตมป์สำหรับส่งกลับคืน

3.5 รับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จากโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยได้รับแบบสอบถามที่ใช้ได้กลับคืนมาจำนวน 226 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science) ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในบทบาทด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย การส่งเสริมวัฒนธรรมไทยและการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย ใช้ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย (\bar{X})

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของโรงเรียน ตามบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และรวบรวมสรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

เพื่อความชัดเจนในการสรุปผลการวิจัยและเพื่อให้การสรุปผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นรายข้อ จึงขอเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

- 2.1 บทบาทด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
- 2.2 บทบาทด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
- 2.3 บทบาทด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในบทบาทด้านการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูฝ่ายกิจกรรมผู้รับรู้บทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เป็นเพศหญิงร้อยละ 72.1 และเพศชายร้อยละ 27.9 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยเป็นเพศหญิงร้อยละ 69.4, 74.6 และ 73.1 ตามลำดับ

ในด้านอายุ ครูฝ่ายกิจกรรมผู้รับรู้บทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุดโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 38.1 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางครูฝ่ายกิจกรรมมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุดเป็นร้อยละ 33.0 และ 49.3 ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ ครูฝ่ายกิจกรรมมีอายุระหว่าง 31- 40 ปี มากที่สุดเป็นร้อยละ 34.6

ด้านการนับถือศาสนา ครูฝ่ายกิจกรรมผู้รับรู้บทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการนับถือศาสนาพุทธมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.7 โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่เป็นร้อยละ 98.1, 98.6 และ 100.0 ตามลำดับ

ด้านวุฒิการศึกษาสูงสุด ครูฝ่ายกิจกรรมผู้รับรู้บทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 89.4 โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ เป็นร้อยละ 95.1, 84.5 และ 84.6 ตามลำดับ

ด้านประสบการณ์ในการทำงานที่สถานศึกษาแห่งนี้ ครูฝ่ายกิจกรรมผู้รับรู้ในบทบาทในอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษานั้นมากกว่า 15 ปี มากที่สุดเป็นร้อยละ 42.5 โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เป็นร้อยละ 37.9, 49.3 และ 42.3 ตามลำดับ

ด้านประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ครูฝ่ายกิจกรรมผู้รับรู้ในบทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย โดยเคยเรียนในสถานศึกษามากที่สุด ร้อยละ 74.8 โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เป็นร้อยละ 77.7, 71.8 และ 73.1 ตามลำดับ

ด้านการได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ อนุกรรมการ ด้านวัฒนธรรมในระดับกลุ่มโรงเรียน เขต สำนักงานการศึกษา ครูฝ่ายกิจกรรมผู้รับรู้บทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เคยได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการด้านวัฒนธรรมในระดับต่างๆ ร้อยละ 50.4 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ครูฝ่ายกิจกรรมฯ เคยได้รับการแต่งตั้งเป็นร้อยละ 57.7 และ 53.8 ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก ครูฝ่ายกิจกรรมฯ ไม่เคยได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ อนุกรรมการวัฒนธรรมในระดับกลุ่มโรงเรียน/เขต/สำนักงานศึกษามากกว่าเคย โดยคิดเป็นไม่เคยร้อยละ 56.3 เมื่อพิจารณาในกลุ่มครูผู้เคยได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ อนุกรรมการด้านวัฒนธรรมในระดับกลุ่มโรงเรียน/เขต/สำนักงาน พบว่าได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ อนุกรรมการในระดับสำนักงานเขตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.4 โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 12.6, 31.0 และ 23.1 ตามลำดับ

ด้านภูมิฐานะ ครูฝ่ายกิจกรรมผู้รับบทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีภูมิลำเนาอยู่ใน

กรุงเทพมหานคร มากกว่าอยู่จังหวัดอื่นเป็นร้อยละ 54.4 โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ เป็นร้อยละ 54.4, 54.9 และ 53.8 ตามลำดับ

ด้านจำนวนนักเรียน พบว่า ครูฝ่ายกิจกรรมผู้รับรู้บทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ทำการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 ขนาด โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่คิดเป็นร้อยละ 100 ที่

ด้านกิจกรรมกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ พบว่าครูฝ่ายกิจกรรมผู้รับรู้บทบาทในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทำการสอนในกลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัยมากที่สุด เป็นร้อยละ 56.6 โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 57.3, 54.9 และ 57.7 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 บทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม

ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

- 2.1 บทบาทด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
- 2.2 บทบาทด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
- 2.3 บทบาทด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย

2.1 บทบาทด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

บทบาทด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย พบว่าโดยส่วนรวมโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่าในโรงเรียนแต่ละขนาดส่วนใหญ่เคยปฏิบัติในบทบาทด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยเช่นกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการปฏิบัติพบว่าโรงเรียนทั้งหมดในแต่ละขนาดเคยมีการปฏิบัติในบทบาทด้านการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์

กษัตริย์ บทบาทในการจัดกิจกรรมตามวันสากลนิยมต่าง ๆ บทบาทในการเข้มงวดด้านระเบียบวินัย ความประพฤติของนักเรียน บทบาทการสร้างบรรยากาศวัฒนธรรมที่ดีในสถานศึกษาโดยนักเรียน บทบาทด้านการให้ความสนใจต่อการแต่งกายนักเรียน

ส่วนบทบาทที่โรงเรียนส่วนใหญ่เคยปฏิบัติคือบทบาทด้านจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการจัดหางบประมาณสนับสนุนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย บทบาทการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนประชาชนได้ร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย บทบาทการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย บทบาทการจัดกิจกรรมทางศาสนาในวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ บทบาทด้านการจัดกิจกรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พร้อมทั้งชี้แนะให้ตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม บทบาทการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านภาษา บทบาทการจัดกิจกรรมการแสดงละครจากวรรณคดีไทยเพื่อให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งภูมิใจในมรดกวัฒนธรรมไทย บทบาทการจัดกิจกรรมการสอนให้นักเรียนเล่นดนตรีไทยอย่างใดอย่างหนึ่งตามความสนใจ บทบาทการจัดกิจกรรมให้รู้จักเพลงไทยเดิม ให้เข้าใจจังหวะและขับร้องได้ บทบาทการจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักนาฏศิลป์ไทย บทบาทการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีโอกาสไปชมศิลปะ พิพิธภัณฑสถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุต่างๆ บทบาทการจัดสาธิตมารยาทไทยที่เหมาะสมในโอกาสต่างๆ และบทบาทในการจัดกิจกรรมการสาธิตการละเล่นพื้นเมืองของไทย

เมื่อพิจารณาแต่เฉพาะรายขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ได้เคยปฏิบัติตามบทบาทที่นอกเหนือจากที่กล่าวแล้วอีก ดังนี้คือ บทบาทด้านการจัดกิจกรรม การแสดง การแต่งกายในแต่ละยุคสมัย

ส่วนบทบาทในการศึกษา รวบรวมสภาพปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย บทบาทในการจัดห้องหรือมุมวัฒนธรรมเพื่อรวบรวมข้อมูล ทำทะเบียนผลงานที่ควรอนุรักษ์ บทบาทการจัดกิจกรรมการแต่งกายในแต่ละยุคสมัย และ บทบาทการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติในบทบาทดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาแต่เฉพาะรายขนาดโรงเรียนพบต่อไปอีกว่าโรงเรียนขนาดเล็กส่วนมากไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทที่นอกเหนือจากที่กล่าวแล้วอีกดังนี้คือบทบาทด้านการจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และบทบาทด้านการจัดกิจกรรมการแสดงละครจากวรรณคดีไทย เพื่อให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้ง ภูมิใจ

ในมรดกทางวัฒนธรรมไทย (คู่ได้จากตารางที่ 6-29)

รายละเอียดของการปฏิบัติงานด้านบทบาทการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
ของโรงเรียนอื่นๆ ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน
มีดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)

- การจัดและการทำงานนั้ไทย (N=7)
- จัดงานวันอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย (N=7)
- แต่งกายโดยใช้ผ้าไทย (N=6)
- จัดสอนทำพานพุ่ม (N=2)
- จัดสอนร้อยมาลัย (N=2)
- แต่งป้ายนิเทศโดยใช้ผ้าไทย (N=1)
- สอดแทรกการสอนงานศิลปะลายไทยในการเรียนการสอนกลุ่ม
สร้างเสริมลักษณะนิสัย เช่น ลายกนก (N=1)
- สอดแทรกการสอนในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เช่น
พวงมะโหด ตักแตน (N=1)
- กีฬาไทย เช่น ชกมวยไทย (N=1)
- จัดสัปดาห์อนุรักษ์ศิลปะและประเพณีไทย (N=1)
- การประดิษฐ์ใบตองเป็นรูปแบบต่างๆ เช่น กระถาง ถาด ฯลฯ (N=1)
- การประดิษฐ์ดอกไม้ไทย (N=1)
- การประดิษฐ์ผัก แคะสลัก จัดผัก จัดโต๊ะอาหารแบบไทย (N=1)
- การประดิษฐ์ผลไม้ แคะสลัก จัดกระเช้า (N=1)
- พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน รวบรวมเครื่องใช้พื้นบ้านที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
รวมทั้งอุปกรณ์ในการทำมาหากิน เช่น เครื่องสีข้าว สุ่มจับปลา
ตะข้อง ฯลฯ (N=1)
- การจัดสร้างสวนสมุนไพร มีต้นไม้ที่เป็นยามากกว่า 100 ชนิด(N=1)

โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)

- จัดวันอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย (N=5)
- จัดสัปดาห์อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย (N=5)

- จัดนิทรรศการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและร่วมกับกลุ่มโรงเรียน (N=5)
- ฝึกให้มีการแสดงการระกันระหว่างครูและนักเรียน พี่กับน้อง ให้มีระบบอาวุโส
- จัดนิทรรศการออกร้านแต่ละภาค มีอาหารและการแต่งกายแบบไทยต่างๆ (N=2)
- ปลุกฝังเรื่องสมบัติผู้ดีและหน้าที่ของนักเรียน (N=2)
- ชมรมพุทธศาสตร์ของโรงเรียน สวดมนต์ทำนองสรภัญญะแบบสังโยชน์และฝึกอาราธนาต่าง ๆ (N=1)
- ชี้ให้เห็นค่านิยมที่ผิด ๆ ซึ่งมีผลทำให้สังคมไทยเสื่อม เพราะคนเห็นผิด (N=1)
- ทุกวันศุกร์สุดท้ายของเดือน โรงเรียนจะนำดนตรีไทยบรรเลงเพลงชาติและการขับร้องประกอบดนตรีไทยและการแสดงนาฏศิลป์สลับกันทุกเดือน (N=1)
- จัดกิจกรรมวันรักษามรดกไทย (N=1)
- สอดแทรกการแสดงนาฏศิลป์ไทยในกิจกรรมต่าง ๆ เสมอ (N=1)
- สาธิตการทำขนมหวานไทย (N=1)
- สาธิตการทำดอกไม้ประดิษฐ์ (N=1)
- ฝึกการพูดไพเราะโดยมีกรรมการคอยดูแล (N=1)

โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)

- จัดงานวันอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย (N=2)
- จัดนิทรรศการดอกไม้ ต้นไม้ไทย (N=2)
- จัดนิทรรศการขนมไทยที่เป็นมงคล (N=1)
- จัดนิทรรศการกิจกรรมการเล่นของเด็กไทย (N=1)
- จัดนิทรรศการนาฏศิลป์ไทย 4 ภาค (N=1)
- ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ใช้สิ่งของที่ผลิตในประเทศไทย (N=1)
- จัดพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านให้นักเรียนดูบางส่วน (N=1)
- จัดนิทรรศการการแต่งกายของตัวละคร (N=1)

- จัดนิทรรศการวัฒนธรรมไทย 4 ภาค (N=1)
- ฝึกให้พุดจาไพเราะ เคารพผู้ใหญ่ (N=1)
- ประชุมชี้แจงให้เข้าใจนโยบายและแนวปฏิบัติของโรงเรียนด้านความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (N=1)
- การให้รู้จักเคารพพี่ ที่มีเมตตาช่วยเหลือน้อง ช่วยดูแลน้องให้เล่นโดยไม่มีอันตราย (N=1)
- ฝึกจัดพาน ร้อยมาลัย งานใบตอง ฯลฯ ทุกสัปดาห์ (N=1)
- งานเย็บปักถักร้อยแบบไทย ฝึกเดือนละ 2 ครั้ง (N=1)
- การแกะสลักผัก ผลไม้ไทย (N=1)
- การแต่งกายของครู อาจารย์ด้วยผ้าไทย (N=1)
- ฝึกการทำอาหารไทย และการจัดโต๊ะแบบไทย (N=1)
- จัดกิจกรรมไหว้ครูนาฏศิลป์ (N=1)

2.2 บทบาทด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

บทบาทด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่าโรงเรียนทุกขนาดส่วนใหญ่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย เช่นกัน

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการปฏิบัติพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดส่วนใหญ่เคยปฏิบัติในบทบาทด้านการจัดทำโครงการด้านวัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการจัดหางบประมาณสนับสนุนงานส่งเสริมวัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการส่งเสริมให้นักเรียนนำเสนอข่าวด้านวัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้ปกครองเห็นคุณค่าของการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เอกชนเห็นคุณค่าการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมไทย บทบาทการติดตามและประเมินผลงานส่งเสริมวัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการส่งเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียนที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการประพฤติตน บทบาทด้านการส่งเสริมให้ครูอาจารย์การแต่งกายแบบไทยที่เหมาะสมกับกาลเทศะ บทบาทในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนสร้าง

ความประทับใจเป็นมิตรไมตรีแก่ผู้มาเยือนท้องถิ่นของตน บทบาทในการจัดกิจกรรมพิเศษนอกเวลาเรียนด้านวัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนยึดมั่นในค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ บทบาทในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักภูมิใจในท้องถิ่นจนเกิดความรักชอบตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อม บทบาทในการพัฒนาบุคลากรโดยการส่งเสริมให้ครูอาจารย์ หรือนักเรียนเข้าอบรมด้านวัฒนธรรม บทบาทในการเข้าร่วมประกวดแข่งขันในงานนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมระดับเขต บทบาทในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนนำสิ่งประดิษฐ์มาจำหน่ายเป็นการเพิ่มพูนรายได้ บทบาทด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินการสอนด้านวัฒนธรรมของครูให้มีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาเป็นรายขนาดของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนขนาดกลางส่วนใหญ่ได้เคยปฏิบัติตามบทบาทที่นอกเหนือจากที่กล่าวแล้ว อีกครั้งก็คือ บทบาทด้านการส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์อันเหมาะสม บทบาทด้านการส่งเสริมให้นักเรียนให้เป็นผู้แทนไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับต่างๆ และโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ได้เคยปฏิบัติตามบทบาทที่นอกเหนือจากที่กล่าวไปแล้วอีกครั้งก็คือ บทบาทด้านการจัดตั้งองค์กรเพื่อการดำเนินงานด้านส่งเสริมวัฒนธรรมไทย และบทบาทด้านการส่งนักเรียนให้เป็นผู้แทนไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับต่าง ๆ

ส่วนบทบาทในการจัดตั้งองค์กรเพื่อการดำเนินงานส่งเสริมวัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการศึกษา วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาของการส่งเสริมวัฒนธรรมของโรงเรียน บทบาทด้านการส่งเสริมให้ครูแสดงพฤติกรรมเป็นต้นแบบที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรม บทบาทด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์อันเหมาะสม บทบาทด้านการส่งเสริมให้นักเรียนให้เป็นผู้แทนไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับต่าง ๆ บทบาทในการส่งเสริมนักเรียนที่เคยไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ และบทบาทด้านการส่งเสริมให้หน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาจัดกิจกรรมวัฒนธรรมไทยในโรงเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติในบทบาทดังกล่าว (ดูได้จากตารางที่ 30-53)

รายละเอียดของบทบาทด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยด้านอื่น ๆ ที่โรงเรียนปฏิบัติ ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม จำแนกตามขนาดโรงเรียนดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)

- ประกวดมารยาท (N=15)
- ประกวดคัดไทย/คัดลายมือ (N=2)
- ประกวดเรียงความในวันแม่แห่งชาติ (N=2)
- ประกวดการอ่านทำนองเสนาะในวันสุนทรภู่ (N=2)
- ส่งนักเรียนเข้าประกวดวาดภาพตามที่หน่วยงานต่างๆ เชิญมา (N=2)
- ประกวดการแต่งกายแบบไทย (N=2)
- ประกวดวาดภาพ (ตัวละครในวรรณคดี) (N=1)
- ประกวดการแต่งคำขวัญ (N=1)
- ส่งครูเข้าประกวดครูศิลป์ดีเด่น (N=1)
- ประกวดห้องเรียนสะอาด บรรยากาศวิชาการ (N=1)
- ส่งนักเรียนเข้าอบรมพัฒนาบุคลิกภาพที่ศูนย์เยาวชน (ชัยพฤกษ์
มาลา) ปีละ 1 ครั้ง (N=1)
- ส่งนักเรียนเข้าอบรมปฏิบัติการนาฏศิลป์ ปีละ 1 ครั้ง (N=1)
- ส่งครูเข้าประกวดครูจริยะดีเด่นของกรุงเทพมหานคร (N=1)
- ให้ครูภายนอกเข้ามาฝึกสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ช่วงพักกลางวัน
ทุกวัน (N=1)
- การประกวดร้องเพลงไทย (ลูกทุ่ง) (N=1)
- ส่งเสริมให้ความร่วมมือกับชุมชนในด้านวัฒนธรรมไทย (N=1)
- ประกวดการแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม (N=1)
- ผู้บริหารโรงเรียนให้การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมโดยตลอด
โดยการหางบประมาณในการสร้างอุปกรณ์การแสดง เช่น ชุดโขน
รับงานแสดงเพื่อช่วยเหลือชุมชนและสังคมให้มีการฝึกซ้อมอยู่
ตลอดเวลา (N=1)
- การประกวดกระทง (N=1)

โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)

- การประกวดมารยาท (N=4)
- การประกวดประดิษฐ์เศษวัสดุ (N=2)

- การประกวดจัดพานพุ่ม (N=1)
- ส่งนักเรียนเข้าแข่งขันความเป็นเลิศทางพุทธศาสนาของพุทธสมาคม (N=1)
- แข่งขันกีฬา การละเล่นของไทย (N=1)
- การประกวดแต่งกายแบบไทยในวันสุนทรภู่ (N=1)
- เชิญวิทยากรจากภายนอกมาสอนการเขียนลายลักษณ์อักษรไทย ให้กับคณะครู (N=1)
- จัดประกวดร้องเพลงไทยเดิมและเพลงไทยลูกทุ่ง (N=1)
- จัดส่งภาพวาดเข้าประกวดตามที่ได้รับเชิญจากหน่วยงาน (N=1)
- การตอบปัญหาทางศาสนาอิสลาม (N=1)
- ร่วมประกวดนาฏศิลป์ไทย (N=1)
- ร่วมประกวดดนตรีไทย (N=1)
- ส่งเสริมให้มีการประกวดต่าง ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย (N=1)
- ส่งเสริมการอ่านหนังสือในตอนเช้าทุกวัน (N=1)
- อบรมการประดิษฐ์งานกระดาษ (N=1)
- อบรมการแกะสลักผัก ผลไม้ (N=1)

โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)

- จัดประกวดมารยาทไทย (N=5)
- จัดประกวดภาพวาด (N=5)
- จัดประกวดร้องเพลงไทย (N=3)
- ส่งเสริมการจัดกิจกรรมประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมทุกอย่าง เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนและโรงเรียนอื่น ๆ และเป็นการส่งเสริมพัฒนาเด็กในด้านความก้าวหน้าทางวิชาการและศิลปวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่ความทันสมัยและเป็นโรงเรียนผู้นำกลุ่ม (N=1)
- ส่งเสริมการละเล่นเด็กไทยในงาน เช่น วันเด็ก กีฬาสีโรงเรียน (N=1)
- จัดสร้างชุดโขน โดยฝีมือนักเรียน (N=1)

- ส่งนักเรียนเข้าแข่งขันตอบปัญหาทางโทรทัศน์ (N=1)
- อบรมการพูดจาไพเราะ เคารพผู้ใหญ่ (N=1)
- แข่งขันการประดิษฐ์ดอกไม้ไทย (N=1)
- ประกวดวงดนตรีไทย (N=1)
- ประกวดการทำบายศรี (N=1)
- ประกวดร่ายมาตรฐาน (N=1)
- จัดอบรมค่ายจริยธรรมนักเรียนชั้น ป.6 (N=1)

2.3 บทบาทด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย

บทบาทด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยเช่นกัน ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่เคยมีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการปฏิบัติพบว่าโรงเรียนทุกขนาดเคยปฏิบัติในบทบาทด้านการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจถึงคุณค่าของสถาบันพระมหากษัตริย์ทั้งหมด นอกจากนี้โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ส่วนใหญ่ได้เคยมีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการจัดส่งผลงานด้านศิลปหัตถกรรมนักเรียนไปเผยแพร่ บทบาทด้านการนำความรู้จากการอบรมของครูอาจารย์เกี่ยวกับวัฒนธรรมมาเผยแพร่ บทบาทการจัดกิจกรรมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่อชุมชน บทบาทด้านการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเผยแพร่วัฒนธรรมด้านการรักษาวินัยหรือกฎระเบียบของสังคม บทบาทด้านการจัดกิจกรรมอันเกี่ยวกับการเผยแพร่วัฒนธรรมที่ดึงดูดใจให้นักเรียนตระหนักและฝึกจนเป็นนิสัย บทบาทด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆในการเผยแพร่ให้ความรู้ด้านวัฒนธรรม บทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่วัฒนธรรมระหว่างโรงเรียน บทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับสำนักงานเขต

เมื่อพิจารณาเป็นรายขนาดของโรงเรียนพบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ได้เคยปฏิบัติตามบทบาทนอกเหนือจากที่กล่าวแล้วดังนี้คือ บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์งานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการติดตามและประเมินผล

งานการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย บทบาทในการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมเผยแพร่ให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชน บทบาทด้านการเผยแพร่กิจกรรมวัฒนธรรมไทยผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ และบทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับสำนักการศึกษา

ส่วนบทบาทด้านการสำรวจและเลือกสรรกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ควรค่าต่อการเผยแพร่แลกเปลี่ยน บทบาทด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนงานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม บทบาทด้านการจัดหางบประมาณสนับสนุนงานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมเผยแพร่ความรู้แก่นักเรียนและประชาชน บทบาทด้านการเผยแพร่กิจกรรมวัฒนธรรมไทยผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ บทบาทด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรยกย่อง บทบาทด้านการนำสิ่งประดิษฐ์ในชุมชนออกเผยแพร่ บทบาทด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทยด้านกีฬา นันทนาการแก่ชุมชน บทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระดับสำนักการศึกษา บทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระดับภูมิภาค บทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่วัฒนธรรมระดับประเทศ (ระหว่างชาติ) บทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ (ในระดับนานาชาติ) ในภูมิภาคของโลก และบทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ (ระดับนานาชาติ) ในโลก พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทดังกล่าว (ดูได้จากตารางที่ 54-77)

บทบาทด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยด้านอื่นๆที่โรงเรียนปฏิบัติ ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม จำแนกตามขนาดของโรงเรียนดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)

- ให้ความร่วมมือส่งครูไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยกับออสเตรเลีย ที่เมือง Adelaide

โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)

- ส่งตัวแทนนักเรียนไปแสดงดนตรีร่วมกับคนไทยที่เกิดในอเมริกา
- ส่งครูอาสาสมัครไปสอนภาษาไทยในรัฐชิคาโก อเมริกา

โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)

- ให้ความร่วมมือส่งครูเดินทางไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติ (ระดับนานาชาติ) ในยุโรป ได้แก่ ประเทศอิตาลี และเยอรมัน โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นผู้ดำเนินการ

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในบทบาทด้านการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม สรุปได้ดังนี้

3.1 ปัญหาและอุปสรรค ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ประสบปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามบทบาทด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยด้านการส่งเสริม และด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในด้านต่างๆเรียงตามลำดับความสำคัญดังต่อไปนี้

3.1.1 ปัญหาด้านงบประมาณ ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นปัญหาที่โรงเรียนประสบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงตามลำดับคือ งบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ ($\bar{X}=4.20$) การได้รับงบประมาณล่าช้า ($\bar{X}=3.43$) ความไม่คล่องตัวในการเบิกจ่ายงบประมาณ ($\bar{X}=3.94$) และการมีการใช้จ่ายงบประมาณมากกว่าแผนกำหนด ($\bar{X}=3.77$)

เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่าระดับปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}=3.95$, $\bar{X}=4.16$ และ $\bar{X}=3.84$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโรงเรียนมีดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประสบปัญหาด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.95$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงลำดับคืองบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ ($\bar{X}=4.16$) การได้รับงบประมาณมีความล่าช้า ($\bar{X}=3.96$) ความไม่คล่องตัวในการเบิกจ่ายงบประมาณ ($\bar{X}=3.91$) และการใช้จ่ายงบประมาณมากกว่าที่แผนงานกำหนด ($\bar{X}=3.74$)

โรงเรียนขนาดกลาง ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประสบปัญหาด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อ

เป็นปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีความสำคัญของปัญหาตามลำดับคือ งบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ ($\bar{X}=4.34$) การได้รับงบประมาณล่าช้า ($\bar{X}=4.27$) ความไม่คล่องตัวในการเบิกจ่ายงบประมาณ ($\bar{X}=4.07$) และมีการใช้จ่ายงบประมาณมากกว่าแผนงานกำหนด ($\bar{X}=3.97$)

โรงเรียนขนาดใหญ่ ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประสบปัญหาด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อเป็นปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงตามลำดับคือ งบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ ($\bar{X}=4.10$) การได้รับงบประมาณมีความล่าช้า ($\bar{X}=3.85$) ความไม่คล่องตัวในการเบิกจ่ายงบประมาณ ($\bar{X}=3.83$) และมีการใช้จ่ายงบประมาณมากกว่าแผนงานกำหนด ($\bar{X}=3.58$)

3.1.2 ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นปัญหาที่โรงเรียนประสบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.70$) โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงตามลำดับคือ มีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.88$) เอกสารแหล่งความรู้ที่ใช้ประกอบการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.61$) และวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่คุณภาพต่ำ ($\bar{X}=3.60$)

เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่าระดับปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}=3.66$, $\bar{X}=3.82$ และ $\bar{X}=3.62$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดตามขนาดของโรงเรียนมีดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประสบปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.66$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อระดับปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงตามลำดับคือมีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.84$) วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่มีคุณภาพต่ำ ($\bar{X}=3.58$) และเอกสารแหล่งความรู้ที่ใช้ประกอบการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.56$)

โรงเรียนขนาดกลาง ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประสบปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อระดับปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงตามลำดับคือวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.92$) วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่มีคุณภาพต่ำ ($\bar{X}=3.76$) และเอกสาร แหล่งความรู้ที่ใช้ประกอบการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.73$)

โรงเรียนขนาดใหญ่ ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประสบปัญหา ด้านวัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อระดับ ปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงตามลำดับคือ มีวัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.92$) เอกสาร แหล่งความรู้ที่ใช้ประกอบการปฏิบัติงานไม่ เพียงพอ ($\bar{X}=3.54$) และวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่มีคุณภาพต่ำ ($\bar{X}=3.40$)

3.1.3 ปัญหาด้านสถานที่ ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นปัญหาที่โรงเรียน ประสบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงลำดับคือ ไม่มีห้อง ทำงานที่ถาวร ($\bar{X}=3.65$)สถานที่คับแคบไม่สามารถเก็บข้อมูล เอกสารและสิ่งต่าง ๆ ด้าน วัฒนธรรมได้เพียงพอ ($\bar{X}=3.50$) และไม่มีสถานที่เก็บวัสดุ เอกสารและสิ่งต่าง ๆ ด้าน วัฒนธรรม ($\bar{X}=3.49$)

เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาด กลาง และขนาดใหญ่ พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.45$) ส่วน โรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$, $\bar{X}=3.67$) ตามลำดับ โดยพิจารณาในรายละเอียดตามขนาดของโรงเรียนมีดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประสบปัญหา ด้านสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.45$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อเรียงตามลำดับความ สำคัญของปัญหาคือ ไม่มีห้องทำงานที่ถาวร ($\bar{X}=3.57$) สถานที่คับแคบไม่สามารถเก็บ ข้อมูล เอกสารสิ่งต่างๆ ด้านวัฒนธรรมได้เพียงพอ ($\bar{X}=3.43$) และไม่มีสถานที่เก็บข้อมูล เอกสารและสิ่งต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรม ($\bar{X}=3.36$)

โรงเรียนขนาดกลาง ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประสบปัญหา ด้านสถานที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อระดับปัญหา อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงตามลำดับคือ ไม่มีห้องทำงานที่ ถาวร ($\bar{X}=3.75$) ไม่มีสถานที่เก็บข้อมูลเอกสารและสิ่งต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรม ($\bar{X}=3.54$) และสถานที่คับแคบไม่สามารถเก็บข้อมูล เอกสารและสิ่งต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรมได้ เพียงพอ ($\bar{X}=3.51$)

โรงเรียนขนาดใหญ่ ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประสบ ปัญหาด้านสถานที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.67$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อระดับ ปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงตามลำดับคือ ไม่มีห้อง ทำงานที่ถาวร ($\bar{X}=3.69$) ไม่มีสถานที่เก็บข้อมูลเอกสารและสิ่งต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรม

($\bar{X}=3.67$) และสถานที่คับแคบไม่สามารถเก็บข้อมูล เอกสารและสิ่งต่างๆด้านวัฒนธรรม ได้เพียงพอ ($\bar{X}=3.63$)

3.1.4 ปัญหาด้านบุคลากร ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นปัญหาที่โรงเรียน ประสบอยู่ โดยรวมในระดับมาก($\bar{X}=3.52$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเป็นปัญหา อยู่ในระดับมากถึงปานกลาง โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงลำดับคือ บุคลากรมีเวลา จำกัดในการปฏิบัติงานเพราะมีงานประจำมาก ($\bar{X}=4.08$) วัฒนธรรมพื้นบ้านบางอย่าง ไม่มีผู้ชำนาญที่จะถ่ายทอดได้ ($\bar{X}=4.05$) ขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะสาขาวิชา ($\bar{X}=3.73$) บุคลากรไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.71$) บุคลากรขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.47$) ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญไม่ให้ความร่วมมือ ($\bar{X}=2.88$) และนักเรียนขาด ความสนใจในกิจกรรมนี้($\bar{X}=2.73$)

เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาด กลางและขนาดใหญ่ พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.46$) ส่วน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$ และ $\bar{X}=3.54$) ตาม ลำดับโดยพิจารณาในรายละเอียดตามขนาดของโรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประสบปัญหา ด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.46$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับความ สำคัญของปัญหาคือ บุคลากรมีเวลาจำกัดในการปฏิบัติงานเพราะมีงานประจำมาก ($\bar{X}=4.04$) วัฒนธรรมพื้นบ้านบางอย่างไม่มีผู้ชำนาญที่จะถ่ายทอดได้ ($\bar{X}=3.86$) ขาด บุคลากรที่มีความรู้เฉพาะสาขาวิชา ($\bar{X}=3.73$) บุคลากรไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.70$) บุคลากร ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.50$) ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญไม่ให้ความ ร่วมมือ($\bar{X}=2.73$) และนักเรียนขาดความสนใจในกิจกรรมนี้ ($\bar{X}=2.67$)

โรงเรียนขนาดกลาง ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประสบปัญหา ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อเรียงตามลำดับความสำคัญ ของปัญหาคือวัฒนธรรมพื้นบ้านบางอย่างไม่มีผู้ชำนาญที่จะถ่ายทอด ($\bar{X}=4.21$) บุคลากร มีเวลาจำกัดในการปฏิบัติงานเพราะมีงานประจำมาก ($\bar{X}=3.99$) บุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอ ($\bar{X}=3.77$) ขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะสาขาวิชา ($\bar{X}=3.66$) บุคลากรขาดแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.46$) ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญไม่ให้ความร่วมมือ ($\bar{X}=3.17$) และ นักเรียนขาดความสนใจในกิจกรรมนี้ ($\bar{X}=2.93$)

โรงเรียนขนาดใหญ่ ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประสบปัญหา ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.54$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับความ

สำคัญของปัญหา คือ บุคลากรมีเวลาจำกัดในการปฏิบัติงานเพราะงานประจำมาก ($\bar{X}=4.31$) วัฒนธรรมพื้นบ้านบางอย่างไม่มีผู้ชำนาญที่จะถ่ายทอดได้ ($\bar{X}=4.21$) ขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะสาขาวิชา ($\bar{X}=3.81$) บุคลากรไม่เพียงพอ ($\bar{X}=3.65$) บุคลากรขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.42$) ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญไม่ให้ความร่วมมือ ($\bar{X}=2.79$) และนักเรียนขาดความสนใจในกิจกรรมนี้ ($\bar{X}=2.56$)

3.1.5 ปัญหาด้านการประสานงาน ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประสบปัญหาด้านการประสานงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$) โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงลำดับคือ การประสานงานระหว่างคณะกรรมการวัฒนธรรมระดับเขตกับโรงเรียนลำซี้ ($\bar{X}=3.38$) การประสานงานระหว่างคณะกรรมการวัฒนธรรมระดับสำนักการศึกษาเขตและสำนักงานเขตลำซี้ ($\bar{X}=3.32$) การประสานงานระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานอื่น ๆ ($\bar{X}=3.27$) การประสานงานระดับกลุ่มโรงเรียนลำซี้ ($\bar{X}=3.18$) การประสานงานในระดับการวางแผนของโรงเรียนกับระดับปฏิบัติงานของโรงเรียนลำซี้ ($\bar{X}=2.27$) และโรงเรียนไม่มีโครงการหรือนโยบายที่เกี่ยวกับด้านนี้โดยตรง ($\bar{X}=2.94$)

เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่าโรงเรียนทุกขนาดมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.20$, $\bar{X}=3.18$ และ $\bar{X}=3.12$) โดยพิจารณาในรายละเอียดตามขนาดของโรงเรียนดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประสบปัญหาด้านการประสานงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.20$) เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่าทุกข้อระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงลำดับคือ การประสานงานระหว่างคณะกรรมการวัฒนธรรมระดับเขตกับโรงเรียนลำซี้ ($\bar{X}=3.43$) การประสานงานระหว่างคณะกรรมการวัฒนธรรมระดับสำนักการศึกษาและสำนักงานเขตลำซี้ ($\bar{X}=3.31$) การประสานงานระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานอื่น ๆ ($\bar{X}=3.25$) การประสานงานในระดับกลุ่มโรงเรียนลำซี้ ($\bar{X}=3.21$) การประสานงานในระดับการวางแผนของโรงเรียนกับระดับการปฏิบัติงานของโรงเรียนลำซี้ ($\bar{X}=3.07$) และโรงเรียนไม่มีโครงการหรือนโยบายเกี่ยวกับด้านนี้โดยตรง ($\bar{X}=2.94$)

โรงเรียนขนาดกลาง ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นโรงเรียนประสบปัญหาด้านการประสานงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$) เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อพบว่าทุกข้อระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงลำดับคือ การประสานงานระหว่างคณะกรรมการวัฒนธรรมระดับเขตกับโรงเรียนลำซี้ ($\bar{X}=3.38$) การประสานงาน

ระหว่างคณะกรรมการวัฒนธรรมระดับสำนักการศึกษากับสำนักงานเขตลำซำ ($\bar{X}=3.37$) การประสานงานระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานอื่นลำซำ ($\bar{X}=3.30$) การประสานงานระดับกลุ่มโรงเรียนลำซำ ($\bar{X}=3.17$) โรงเรียนไม่มีโครงการหรือนโยบายที่เกี่ยวกับด้านนี้โดยตรง ($\bar{X}=2.97$) และการประสานงานใน ระดับการวางแผนของโรงเรียนกับระดับการปฏิบัติงานของโรงเรียนลำซำ ($\bar{X}=2.89$)

โรงเรียนขนาดใหญ่ ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นปัญหาประสบปัญหา ด้านการประสานงานเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.12$) เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อพบว่าทุกข้อระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงลำดับ คือ การประสานงานระหว่างคณะกรรมการวัฒนธรรมระดับสำนักการศึกษาและสำนักงานเขตลำซำ ($\bar{X}=3.29$) การประสานงานระหว่างคณะกรรมการวัฒนธรรมระดับเขตกับโรงเรียนลำซำ ($\bar{X}=3.27$) การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น ๆ ลำซำ ($\bar{X}=3.25$) การประสานงานในระดับกลุ่มโรงเรียนลำซำ ($\bar{X}=3.12$) โรงเรียนไม่มีโครงการหรือนโยบายที่เกี่ยวกับด้านนี้โดยตรง ($\bar{X}=2.90$) และการประสานงานใน ระดับการวางแผนของโรงเรียนกับระดับปฏิบัติงานของโรงเรียนลำซำ ($\bar{X}=2.88$)

3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคเพิ่มเติมในการปฏิบัติตามบทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม สรุปลักษณะอุปสรรคเพิ่มเติมได้ดังนี้

3.2.1 ปัญหาด้านบุคลากร ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่ามีปัญหาอุปสรรคเพิ่มเติมโดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-ขาดบุคลากรด้านดนตรี-นาฏศิลป์ (N=4)	-โรงเรียนขาดครูดนตรีไทยและเครื่องดนตรี (N=3)	-บุคลากรไม่สนใจในด้านวัฒนธรรมไทย (N=4)
-ครูมีงานประจำมาก (N=2)	-ขาดความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน (N=3)	-ครูมีงานประจำด้านวิชาการมาก (N=1)
-ครูขาดขวัญและกำลังใจ (N=4)		

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-โรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรน้อยจึงจัดกิจกรรมต่างๆไม่ได้ครบ (N=2)	-ครูมีงานหลายด้าน(งานพิเศษมาก) จึงทำให้การดำเนินงานได้เท่าที่เป็นอยู่ (N=2)	-ผู้บริหารขาดการสนับสนุนทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ (N=2)
-ครูไม่เอาใจใส่ในงานอย่างจริงจัง (N=1)	-วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในโรงเรียน เช่น การเดินร่ำ ครูและผู้บริหารให้ความสนใจ (N=1)	-ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านเพลงไทย (N=1)
-บุคลากรของโรงเรียน (ครู นาฏศิลป์ถูกยืมตัวไปช่วยราชการประจำจึงมีเวลาให้กับงานของโรงเรียนโดยตรงมีน้อยกว่าที่ควร (N=1)	-ครูขาดความชำนาญงาน (N=1)	-ทัศนคติของผู้ปกครองต่อกิจกรรมยังไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (N=1)
	-ครูมีภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทาง รวมทั้งค่าอาหารของนักเรียนที่ต้องรับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม (N=1)	-บุคลากรที่เชี่ยวชาญมีน้อย (N=1)
	-นักเรียนมีขีดความสามารถไม่เท่ากัน ปัญหาทางบ้านมีมาก จึงทำให้ไม่พร้อมที่จะเรียน ทำให้การเรียนการสอนไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร (N=1)	-ผู้เสียสละไม่ได้รับการเหลียวแล (N=)
		-สวัสดิการต่ำ (N=1)
		-นักเรียนมาเรียนไม่ได้นาน ผู้ปกครองขอให้เลิกกลางคัน เพราะสนใจวิชาการมากกว่า จึงบังคับเด็กให้เลิก ทำให้เกิดความสูญเปล่าและเด็กเสียใจ (N=1)

3.2.2 ปัญหาด้านงบประมาณ

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-การจัดการแสดงทุกครั้งต้องใช้งบประมาณในการใช้จ่ายมาก เป็นอุปสรรคในการจัดการแสดงมาก (N=1)	-งบประมาณมีน้อย แต่การดำเนินงานต้องจัดมาก (N=2)	-ไม่มีงบประมาณเพียงพอ (N=1)
-งบประมาณที่ได้น้อยและยังถูกตัดอีก15% (N=1)	-งบประมาณต้องใช้จ่ายมากหลายด้านจึงไม่เพียงพอในบางครั้ง (N=2)	-ขอบริจาคได้น้อยเพราะผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญ (N=1)

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-การจัดสรรงบประมาณไม่สมดุล (N=1)	-ไม่มีการจัดสรรค่าอาหารให้ (N=2)	-ของบประมาณด้านการแต่งกาย (N=1)
-การใช้งบประมาณไม่ถูกจุด- ประสงค์ (N=1)	-ครูต้องจ่ายบส่วนตัว (N=1)	-กิจกรรมที่จัดในแต่ละปีการศึกษาไม่แน่นอน ไม่สามารถตั้งงบประมาณได้ลงตัว(N=1)
-โรงเรียนต้องสำรองจ่ายก่อนจึงเป็นปัญหา (N=1)	-ไม่มีการจัดค่าเดินทางให้ (N=1)	
-งบประมาณมีน้อยโรงเรียนจัดกิจกรรมตามสัดส่วนงบที่ได้ (N=1)	โรงเรียนต้องรับภาระเอง เกิดปัญหา (N=1)	
-งบประมาณควรจัดสรรค่าเดินทาง (N=1)		

3.2.3. ปัญหาด้านสถานที่

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-โรงเรียนไม่มีสถานที่ (N=3)	-มีจำนวนนักเรียนมากขึ้นจึงทำให้ต้องรวมห้องพิเศษ ทำให้ขาดห้องเรียน (N=1)	-ขาดห้องปฏิบัติกิจกรรมโดยตรงเนื่องจากสาเหตุต่างๆ เช่น จำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น อาคารชำรุด โรงเรียนต้องจัดห้องพิเศษอื่นๆ (N=3)
-ต้องการให้มีห้องเก็บข้อมูลและห้องปฏิบัติการโดยเฉพาะ (N=1)	-สถานที่และสิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรม เช่น ไม่มีห้องประชุม ต้องจัดเวทีทุกครั้ง ด้วยการยกม้านั่งโต๊ะ มาต่อกัน (N=1)	-มีโครงการแต่ไม่มีสำนักงาน (N=1)
-ต้องการห้องทำงานที่มีความพร้อมต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน (N=1)	-ขาดผู้จัดเก็บอุปกรณ์ทำให้อุปกรณ์เก่าง่าย (N=1)	-อุปกรณ์และสถานที่ไม่เพียงพอ ห้องดนตรีและห้องนาฏศิลป์แยกกันคนละที่ (N=1)
-ขาดห้องสำหรับเก็บเครื่องดนตรี (N=1)	-ห้องเรียนไม่พอ ผู้บริหารเห็นว่าเป็นงานของชาติจึงไม่ต้องจัดห้องวัฒนธรรมไว้ (N=1)	-มีห้องแต่ไม่คงทนถาวรต้องขนย้ายอยู่เสมอ ขาดตู้ (N=1)
-โรงเรียนขาดอาคารเรียนห้องพิเศษจึงไม่มี (N=1)		-ต้องการตู้ ชั้นวางของและอุปกรณ์ต่างๆ (N=1)

3.2.4 ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอทำให้ การดำเนินงานล่าช้า (N=1)	-ผู้บริหารสนับสนุน แต่ขาด เงินและอุปกรณ์ (N=1)	-อุปกรณ์ที่ใช้ราคาแพง (N=1)
-ขาดเครื่องเล่นวิทยุ-เทปที่มี คุณภาพ แยกเสียงได้ (N=1)	-อุปกรณ์ชำรุด ขาดงบประมาณ (N=1)	-โรงเรียนควรจัดหาอุปกรณ์ ให้เพียงพอ (N=1)
-ขาดโทรทัศน์และแถบวิดีโอ- ทัศน์เพื่อใช้ประกอบการสอน (N=1)	-วัสดุมีคุณภาพต่ำ ใช้งานจน หมดสภาพ (N=1)	
	-วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ระบบการยืมใช้ยังไม่ดีพอทำ ให้ไม่คล่องตัวในการใช้งาน (N=1)	
	-ควรจัดสรรเครื่องดนตรีให้ โรงเรียนที่มีครูสอนดนตรี ไทยเพื่อจะได้ใช้ประโยชน์ ได้จริงจัง (N=1)	

3.2.5 ปัญหาด้านการประสานงาน

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-หน่วยงานอื่นไม่ค่อยเห็น ความสำคัญกับโรงเรียน ขนาดเล็ก (N=1)	-โรงเรียนรอบนอกไม่ค่อยมี โอกาสเข้าไปร่วมแข่งขัน คณะกรรมการตัดสินไม่เป็น ธรรม (N=1)	-ผู้ประสานงานระหว่างหน่วย งานจากโรงเรียนไปเขต สำนักงานการศึกษา ขาดความเอา ใจใส่ (N=3)
-ขาดความไม่เข้าใจในการ ดำเนินงาน (N=1)	-บุคคลในท้องถิ่นหรือหน่วย งานเอกชน ราชการไม่ให้ ความสนใจ (N=1)	-การประสานงานระหว่างเขต และโรงเรียนควรทำให้ทั่วถึง และรวดเร็วเพื่อไม่ให้เสีย สิทธิ์ (N=3)
	-หนังสือเชิญชวนร่วมงานมัก ล่าช้าเกินไป โรงเรียนไปร่วม งานไม่ทัน (N=1)	-โรงเรียนได้รับข่าวเรื่องการ ประกวดวัฒนธรรมไทยช้า มาก (N=3)

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71) -มีโครงการเร่งด่วนหรือพิเศษ หลายครั้ง จึงทำให้นโยบาย ด้านนี้ไม่จริงจัง และก้าวหน้า เท่าที่ควร (N=1)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52) -ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติขาด ความร่วมมือกัน (N=1) -การประสานงานมีเฉพาะช่วง การประกวดเท่านั้น (N=1) -ครูนาฏศิลป์-ดนตรีไม่ได้มี ส่วนร่วมในการประสานงาน (N=1) -ผู้บริหารจะสั่งงานโดยไม่ รับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้น (N=1)
--------------------------	---	--

3.2.6 ปัญหาอื่น ๆ

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103) -โรงเรียนมีกิจกรรมหลาย อย่างและมีบุคลากรน้อย เวลา จึงไม่มีได้ทำงานมากนัก แต่ ละกิจกรรมมีความสำคัญเท่าๆ กันจึงไม่เห็นเรื่องนี้โดยตรง (N=3) -ครูมีงานสอนมาก การดำเนิน งานพิเศษทำได้พอสมควร เพราะจะทำให้งานสอนค่อย ลงไป (N=2) -ขาดผู้สนับสนุนอย่างจริงจัง จากกรุงเทพมหานคร (N=1) -ต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียน ให้ความสนใจและจัดสรรงบประมาณ จัดซื้อตามความต้องการ (N=1)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71) -โรงเรียนไม่ค่อยสนับสนุน เพราะนักเรียนมีเวลาจำกัด (N=2) -ขาดแหล่งข้อมูลข่าวสารและ สถานที่ให้บริการ (N=2) -บุคลากรหลายท่านไม่สนับสนุน เพราะไม่ชอบเพลงไทย เดิม (N=1) -การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม ในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ของชาติมีน้อย กล่าวคือ รัฐและหน่วยงานทางการ ศึกษาไม่ให้ความสำคัญอย่าง จริงจัง ขาดการสนับสนุน การเผยแพร่ลงสู่โรงเรียนมี น้อย (N=1)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52) -ในการประกวดแต่ละครั้ง ทั้ง ครูและนักเรียนจะได้รับความ กดดันมาก (N=1) -ระยะเวลาในการดำเนินงาน แสดงหรือประกวดไม่มีระยะ เวลาให้เตรียมฝึกซ้อม (N=1) -ผู้รับผิดชอบงานเปลี่ยนแปลง ทำให้งานไม่ต่อเนื่อง (N=1) -ความไม่ต่อเนื่องของโครง- การ งบประมาณ การดำเนิน งานและระบบงานของโครง- การ ตลอดจนความรับผิดชอบ ของผู้ปฏิบัติงานตาม โครงการมีผลต่อความสำคัญ ของโครงการ (N=1)
--	---	--

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103) -ไม่ควรเป็นเรื่องของโรงเรียน ควรเป็นเรื่องของผู้เข้ามาร่วม งาน เพราะต้องใช้เวลา งบ- ประมาณ สถานที่ ผู้ปกครอง ชุมชนไม่สนใจเพราะปัจจุบัน ปัญหาต่างๆมีมาก ส่วนการ อนุรักษ์วัฒนธรรมควรเป็น ส่วนประกอบ ไม่ยึดถือเป็น เรื่องใหญ่ (N=1) -โรงเรียนขนาดเล็ก บุคลากร น้อย ใช้งบประมาณน้อย จึง จัดกิจกรรมได้ไม่ดี (N=1)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71) -การเดินทางไม่สะดวกเพราะ โรงเรียนไม่มียานพาหนะ (N=1) -ผู้บริหารโรงเรียนสูงอายุ รอ เกษียณราชการ (N=1)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52) -ผู้ปฏิบัติงานไม่เห็นคุณค่าและ ความสำคัญของ โครงการนี้ ทำให้โครงการด้อยความ สำคัญ (N=1)
---	---	---

3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานในบทบาทด้านการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม สามารถสรุปได้เป็นด้านๆ และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ดังนี้

3.3.1 ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาด้านบุคลากร มีดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103) -ควรจัดส่งบุคลากรที่มีความรู้ เฉพาะสาขาวิชา เช่น คนตรี- นาฏศิลป์ให้ครบทุกโรงเรียน (N=4) -ควรจัดอบรมความรู้เฉพาะ ด้าน เช่น คนตรี-นาฏศิลป์ให้ แก่ครูที่สนใจเพื่อช่วยแก้ ปัญหาในโรงเรียนที่ขาดครู (N=2)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71) -ควรบรรจุครูที่มีความรู้ด้าน คนตรี-นาฏศิลป์ทุกโรงเรียน (N=3) -ควรบรรจุครูตามสายปฏิบัติ งาน จะได้มีความรู้เฉพาะทาง (N=3) -ผู้บริหารควรมีการปลูกจิต- สำนึกในการอนุรักษ์วัฒน- ธรรมไทย (N=1)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52) -ควรบรรจุบุคลากรที่มีความรู้ ด้านนี้โดยตรง (N=6) -บุคลากรควรตั้งใจปฏิบัติจ- กรรมอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง สม่าเสมอ (N=4)- ควรจัดบุคลากรด้านคนตรีให้ โรงเรียนเพิ่มขึ้น (N=1) -ควรจัดอบรมให้มากขึ้น(N=1)
--	---	---

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-ผู้บริหารควรกระตุ้นให้กำลังใจและประเมินอย่างสม่ำเสมอ (N=2)	-ควรมีการอบรมบุคลากรเฉพาะทาง (N=1)	-ควรให้ขวัญและกำลังใจผู้ปฏิบัติ (N=1)
-ควรเพิ่มบุคลากรเพื่อมาช่วยลดชั่วโมงสอน เพราะในปัจจุบันงานมากเกินไป (N=1)	-หาอาสาสมัครที่สนใจงานมาช่วยงาน (N=1)	-ควรรหาบุคลากรด้านวัฒนธรรมพื้นบ้าน (N=1)
-ควรศึกษาวิธีการดำเนินการจากโรงเรียนที่จ้างบุคลากรนอกโรงเรียนมาสอนคนตรี-นาฏศิลป์เพื่อดำเนินการตามแบบ (N=1)	-ครูทุกคนควรมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดโดยไม่เปรียบเทียบกับผู้อื่น (N=1)	-ควรจัดอบรมสัมมนาปีละ 1 ครั้งเพื่อสร้างความเข้าใจตรงกัน ปรับให้งานดำเนินไปตามจุดประสงค์ (N=1)
-หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดวิทยากรมาช่วยเผยแพร่ความรู้ (N=1)	-รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรศึกษาปัญหาให้ลึกซึ้งและให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อการดำเนินการจะได้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (N=1)	-ควรบรรจุครูที่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน ไม่ควรใช้เกณฑ์อัตรากำลังเป็นเกณฑ์ ควรดูผลงานที่สร้างสรรค์และความเป็นไปได้ของแต่ละโรงเรียน (N=1)
-ควรจัดศึกษานิเทศก์มาให้คำปรึกษา (N=1)		-ลดงานหรือกิจกรรมย่อยๆ ลงบ้าง กิจกรรมบางอย่างให้ความสำคัญรองลงมา (N=1)
		-ควรรจัดหาบุคลากรที่มีความพร้อมและความชำนาญในการทำงาน (N=1)

3.3.2 ข้อเสนอแนะและแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณ สรุปได้ดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-ควรมีงบประมาณด้านนี้โดยเฉพาะเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน (N=5)	-ควรรจัดสรรงบประมาณให้โดยเฉพาะ (N=2)	-ควรรเพิ่มงบประมาณให้เขตและโรงเรียน (N=7)
	-ควรรจัดตั้งงบประมาณซ่อมบำรุงรักษาอุปกรณ์ (N=2)	-ควรรแก้ไขเรื่องความล่าช้าของงบประมาณ (N=2)

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการอย่าให้ผู้ปฏิบัติหรือผู้สนับสนุนต้องจ่าย (N=3)	-การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ พอเหมาะกับงานที่จ่ายให้โรงเรียน (N=4)	-ผู้บริหารควรจัดหาเงินจากชุมชนมาช่วย (N=1)
-ควรแบ่งงบประมาณให้โรงเรียนก่อนตามความจำเป็น (N=2)	-ควรจัดสรรงบประมาณให้โดยเฉพาะ (N=2)	-กิจกรรมควรมีความแน่นอนในแต่ละปีการศึกษา เพื่อสะดวกในการเบิกงบประมาณ (N=1)
-ควรจ่ายงบประมาณต้นปีการศึกษา (N=2)	-โรงเรียนควรหารายได้เพิ่มเติม เช่น จากการขายน้ำ เป็นต้น (N=1)	-ทางเขตควรจัดหางบประมาณมาช่วยเหลือโรงเรียน (N=1)
-การจัดสรรงบประมาณและการเบิกจ่ายควรให้เกิดความคล่องตัว (N=2)	-ควรจัดงบประมาณให้โรงเรียนจัดซื้อเองจะเหมาะสมกว่า (N=1)	-รัฐบาลควรให้ความสำคัญต่องานอนุรักษ์วัฒนธรรมเพราะถ้าขาดเครื่องมือ อุปกรณ์และการส่งเสริมแล้วการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมก็ไม่ดีขึ้น (N=1)
-ควรจัดตั้งงบประมาณซ่อมบำรุงรักษาอุปกรณ์ (N=2)	-ควรมีรายได้ในการใช้จ่ายเฉพาะของงานนี้ (N=1)	
-การจัดสรรงบประมาณไม่สมดุล ควรจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็น ไม่ใช่สุ่มตัวอย่าง (N=1)	-ควรนำค่าวิทยากรมาเป็นค่าอุปกรณ์ (N=1)	
-ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มค่าใช้สอยและค่าวัสดุ (N=1)	-ควรลดขั้นตอนการเบิกจ่ายเพื่อความสะดวกต่อการใช้จ่ายและใช้วิธีการหนัก	
-ควรควบคุม กระตุ้นให้ผู้บริหารจ่ายเงินให้ถูกจุดประสงค์ของงาน (N=1)	ลงโทษผู้ทุจริต (N=1)	
-ขอบริจาคงบจากผู้มีจิตศรัทธา (N=1)		
-ควรเพิ่มงบให้โรงเรียนขนาดเล็กเพื่อจะได้จัดหาอุปกรณ์ จัดหาอุปกรณ์ จัดกิจกรรมได้ทุกโครงการ (N=1)		

3.3.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสถานที่ ดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-หน่วยงานระดับสูงควรอนุมัติเงินงบประมาณในการสร้างอาคารให้โรงเรียนให้เพียงพอกับการใช้งาน (N=6)	-ควรมีสถานที่ให้เพียงพอ เช่น ห้องดนตรี-ห้องนาฏศิลป์ (N=3)	-ควรจัดสรรตู้เก็บ ชั้นวางของให้โรงเรียน (N=4)
-การจัดสรรห้อง ตู้เก็บอุปกรณ์ให้เพียงพอกับความ ต้องการ (N=2)	-ห้องปฏิบัติงานดนตรี-นาฏศิลป์ควรมีขนาดพื้นที่กว้างขวางและการจัดสร้างควรเป็น พิเศษกว่าห้องเรียนอื่นๆ	-ควรจัดให้มีห้องพิเศษซึ่งใน ปัจจุบันใช้ห้องอื่นแทน(N=4)
-ควรจัดตั้งศูนย์เฉพาะแล้วให้ ครู นักเรียนไปชม (N=1)	(N=1)	(N=1)
	-การสร้างโรงเรียนควรมีการจัดทำห้องประชุม เวทีเพื่อจัด การแสดงได้ทุกเวลาที่จัด กิจกรรม (N=1)	-ควรจัดสรรงบประมาณให้ ปรับปรุงสถานที่ที่จัดกิจกรรมสำหรับเด็ก เช่น ห้อง ดนตรี-นาฏศิลป์ สำนักงาน เขตและสำนักการศึกษา
	-แก้ปัญหาด้วยการใช้บริเวณ ห้องสมุด (N=1)	ควรให้การช่วยเหลือ (N=1)

3.3.4 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ สรุปได้ดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-ควรจัดซื้ออุปกรณ์ที่มีคุณภาพ หรือให้จัดซื้อเอง จะได้ของที่มีคุณภาพ (N=1)	-ควรจัดสรรอุปกรณ์ที่มีคุณภาพสูงและมีประสิทธิภาพดี (N=1)	-ควรจัดสรรงบประมาณให้ โรงเรียนดำเนินการจัดซื้อเอง (N=1)
-หน่วยงานระดับสูงควรจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ให้โรงเรียน (N=1)	-การเบิกจ่าย วัสดุอุปกรณ์ ควรจัดทำให้เป็นระบบและ จัดเตรียมจำนวนอุปกรณ์ให้ เพียงพอกับความต้องการใช้ งานในแต่ละครั้ง (N=1)	-ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมใน เรื่องวัสดุอุปกรณ์ (N=1)
-ต้องการขอรับบริจาควัสดุที่ นำมาใช้จากผู้ที่เกี่ยวข้อง (N=1)	(N=1)	-โรงเรียนควรจัดหาอุปกรณ์ ให้เพียงพอ (N=1)
-ต้องการวัสดุอุปกรณ์ที่เป็น สื่อใช้ได้มากกว่า 1 กิจกรรม และสามารถใช้ได้ดี (N=1)	-จัดสำรวจอุปกรณ์และจัดทำ ให้เพียงพอในส่วนที่ขาด (N=1)	-ส่งครู ไปอบรมเพื่อสร้าง- อุปกรณ์ได้มากขึ้น (N=1)

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-ควรจัดสรรสื่อ แถบวิดิทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยด้านต่างๆให้โรงเรียน (N=1)	-ควรจัดสรรเครื่องดนตรีให้กับโรงเรียนที่ต้องการ (N=1)	-ควรจะส่งสื่อที่เผยแพร่ให้โรงเรียนและรวดเร็วทันการ (N=1)
-ควรจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ (N=1)		-หน่วยงานเขตหรือสำนักงานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้เป็นค่าเครื่องแต่งตัว แต่งหน้า (N=1)
-ทางโรงเรียนควรจัดสรรเงินซื้อเครื่องดนตรีในแต่ละปี (N=1)		-เครื่องดนตรี ควรมีขนาดพอเหมาะกับสภาพร่างกายของเด็กในวัยนี้ และมีคุณภาพดี ไม่มีน้ำหนักมากเกินไป (N=1)
-ควรจัดสรรเงินให้จัดซื้ออุปกรณ์ วิทย์ เทป โทรทัศน์ เครื่องเล่นวิดิทัศน์ที่มีคุณภาพ (N=1)		-งานแสดงที่มีคุณภาพจะได้รับความช่วยเหลือจากเอกชน (N=1)

3.3.5 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการประสานงานสรุปได้ดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบให้ความร่วมมือปฏิบัติอย่างจริงจัง (N=2)	-การประสานงานควรรวดเร็ว ตรงกับความต้องการของโรงเรียน (N=2)	-การประสานงานควรรวดเร็วกว่าที่เป็นอยู่ปัจจุบัน (N=2)
-หัวหน้าคณะทำงานควรมีการประชุมคณะทำงานก่อนอย่างน้อย 3 วัน เพื่อความพร้อมในการจัดงาน (N=1)	-ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มีความเตรียมงานพอสมควร (N=1)	-ควรมีการเอาใจใส่ ตั้งหน่วยงานรับผิดชอบอย่างจริงจัง (N=1)
-ควรให้ความสะดวกแก่ผู้ดำเนินงานเพื่องานจะได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี (N=1)	-ผู้บริหารควรมีประสิทธิภาพในการประสานงานเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานแก่ผู้ปฏิบัติ (N=1)	-ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติควรร่วมมือกัน จะแก้ปัญหาได้ (N=1)
-ควรมีการรวมศูนย์ของเขตตั้งขึ้นแล้วให้นักเรียนไปเรียน (N=1)	-หนังสือเชิญร่วมงานควรให้เวลานานๆ เพื่อครูจะได้เตรียมงานไม่เร่งด่วน (N=1)	-ครูดนตรี-นาฏศิลป์ควรมีส่วนร่วมในการประสานงานเพื่อผลงานจะได้ออกมาดี (N=1)

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านวัฒนธรรมไทยควรจัดเผยแพร่เอกสารให้ถึงโรงเรียน (N=1)	-ควรมอบเครื่องดนตรีไทยให้เฉพาะโรงเรียนที่มีครูสอนจะไม่ใช่เป็นการสูญเปล่าทางงบประมาณ (N=1)	
-ควรมีวิทยากรมาแนะนำด้วยตนเอง (N=1)	-ต้องการให้ครูที่มีความสามารถมาสาธิตแบบอย่างที่ดี ที่ถูกต้องกับมารยาท (N=1)	
-ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานอื่น (N=1)	-ควรให้ครูภายในเขตได้มีการพบปะสัมมนาภายในเขต (N=1)	
-ควรร่วมมือปฏิบัติกันทุกหน่วยงาน (N=1)	-ต้องการความช่วยเหลือจากครูในกลุ่มประสบการณ์ภาษาไทย และการงานพื้นฐานอาชีพ (N=1)	

3.3.6 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านปัญหาอื่น ๆ

สรุปได้ดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
-ถ้ามีครูนาฏศิลป์ที่ดีมีความชำนาญ สนับสนุนจะมาเอง (N=1)	-หน่วยงานที่รับผิดชอบควรหาโอกาสสนับสนุนโดยการจัดตั้งมูลนิธิเพื่อสนับสนุนกิจกรรมนี้โดยเฉพาะ สำหรับโรงเรียนที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้จะช่วยให้งานอนุรักษ์ก้าวหน้า (N=1)	-หน่วยงานที่ต้องการให้โรงเรียนร่วมกิจกรรมควรแจ้งให้โรงเรียนทราบล่วงหน้าให้มีระยะเวลาฝึกซ้อมกิจกรรมมากพอ (N=1)
-ควรขอครูและองค์กรวิชาชีพโดยตรง (N=1)		
-โรงเรียนทำกิจกรรมทุกๆด้านเท่าๆกัน โรงเรียนใดนัดกิจกรรมใดก็ควรทำกิจกรรมนั้นให้มาก (N=1)	-ควรมีการอบรมเพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้ใหญ่ให้ซาบซึ้งรักในวัฒนธรรมไทย เพื่อถ่ายทอดให้กับนักเรียน (N=1)	

โรงเรียนขนาดเล็ก (N=103)	โรงเรียนขนาดกลาง (N=71)	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N=52)
	-ควรปลูกฝังให้เยาวชนไทยรัก วัฒนธรรมไทย (N=1)	-ควรส่งเสริมอย่างจริงจัง เช่น การอบรมดนตรี นาฏศิลป์ให้
	-ให้มีการประกวด แข่งขันด้าน วัฒนธรรมที่มีคุณภาพ (N=1)	มากขึ้น (N=1) -ครูผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขามี
	-ควรจัดให้มีสัปดาห์ศิลปะ วัฒนธรรมไทยทุกปี (N=1)	น้อยไม่เพียงพอ (N=1) -หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้าน
	-เปิดโอกาสให้เยาวชนได้เลือก เรียนศิลปวัฒนธรรมไทยที่ ถนัดและควรอยู่ในเวลาซ่อม เสริมหรือภาคบ่าย โดยให้ การสนับสนุนอย่างจริงจัง (N=1)	ศิลปวัฒนธรรมไทยควรให้ ความสำคัญงานในโครงการ ตามหลักการและเหตุผล และ ควรมีการสรุปงานว่ามีประ- โยชน์อย่างไร (N=1)
	-ผู้บริหารควรแบ่งงานให้ครู ทุกคนปฏิบัติหน้าที่ตามความ ถนัดโดยทั่วถึงกัน ไม่ควรมี การเปลี่ยนแปลงบ่อยเกินไป (N=1)	
	-ศึกษานิเทศก์เขต/ศึกษานิ- เทศก์สำนักการศึกษาควร ออกตรวจเยี่ยมเพื่อรับทราบ ปัญหาของโรงเรียน (N=1)	

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยทำให้ทราบข้อเท็จจริง ซึ่งควรนำผลมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 จากการศึกษาสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นครูฝ่ายกิจกรรม ผู้รับรู้บทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าส่วนใหญ่เป็นครูหญิงมากกว่าครูชาย ทั้งโดยรวมและจำแนกตามขนาดของโรงเรียน และมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด แต่ในโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีอายุต่างไปจากกลุ่มเป็นระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด แสดงว่าทางโรงเรียนมอบหมายงานด้านวัฒนธรรมให้แก่บุคลากรที่มีวุฒิสูงพอสมควร เพราะงานวัฒนธรรมเป็นงานละเอียดลึกซึ้ง ต้องการบุคลากรที่มีความเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวซึ่งนับว่าเป็นผลดีต่องานด้านวัฒนธรรมอย่างมาก ด้านการนับถือศาสนา ครูเกือบทุกคนนับถือศาสนา พุทธ ครูส่วนมากมีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีในทุกขนาดของโรงเรียน ซึ่งนับว่าครูเหล่านี้มีความรู้และประสบการณ์ในระดับเพียงพอที่จะสามารถชี้แนะ ปลูกฝังและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนหรือประชาชนทั่วไปในการสร้างจิตสำนึกให้เกิดการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมไทย ส่วนด้านประสบการณ์ในการทำงานที่สถานศึกษา แห่งนี้ของครูดังกล่าวมากกว่า 15 ปี ในทุกขนาดของโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียนนั้น ๆ มากเพียงพอที่จะเป็นที่เชื่อถือของชุมชน ครู อาจารย์ และนักเรียน ตลอดจนการเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาของชุมชนด้าน ประสบการณ์ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยส่วนใหญ่เคยเรียนในสถานศึกษามากที่สุด ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนครูที่เคยเข้ารับการอบรมด้านวัฒนธรรมไทยมีจำนวนน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัจฉรา ทองพลาย (2530) พบว่าครูส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเอกสาร ซึ่งพบว่าจำนวนครูที่เข้ารับการอบรมมีน้อย ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานที่จัดอบรมมีความจำกัดในการอบรม จึงเป็นเหตุให้ครูไม่ได้รับการกระตุ้นให้สนใจวัฒนธรรมสืบต่อจากที่เคยศึกษาจากหลักสูตรการ ฝึกหัดครูและหลักสูตรบัณฑิตการศึกษารื่น ๆ สำหรับการได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ อนุกรรมการด้านวัฒนธรรมในระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับเขต สำนักงานการศึกษา พบว่าส่วนมากเคยได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ อนุกรรมการ แสดงให้เห็นว่าครูมีความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมในหลาย ๆ ด้าน ได้รับการยกย่องจากหน่วยงาน

ในระดับต่าง ๆ ดังกล่าว สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กครูส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ อนุกรรมการในระดับกลุ่ม เขต สำนักงานการศึกษา อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนมาก ครูย่อมมีจำนวนมากด้วย ตามลำดับ การแต่งตั้งคณะกรรมการ อนุกรรมการ ย่อมไม่สามารถแต่งตั้งครูจากทุกโรงเรียนได้ สำหรับครูในกลุ่มที่เคยได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ อนุกรรมการนั้น ได้รับการแต่งตั้งในระดับเขตมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานเขตเป็นหน่วยงานการปกครองของกรุงเทพมหานครในการบริหารงานทุกโรงเรียนในเขต ฉะนั้นสำนักงานเขตจึงมีอำนาจในการแต่งตั้งบุคลากรในสังกัด ซึ่งเป็นครูในทุกโรงเรียนเป็น กรรมการ อนุกรรมการ งานวัฒนธรรมซึ่งเป็นงานของด้านการศึกษาและงานนโยบายอื่น ๆ อันเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม และอีกประการหนึ่งการจัดกิจกรรมในระดับสำนักงานเขตมีมาก ทั้งงานในระบบการศึกษา และงานด้านอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งต้องอาศัยบุคลากรจากโรงเรียนเข้ามาช่วยเป็นส่วนมาก ซึ่ง อำไพจิตเมตตา (2530) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูกรุงเทพมหานคร คือ

นอกจากหน้าที่ด้านการเรียนการสอนโดยตรงแล้ว ครูกรุงเทพมหานครยังมีหน้าที่ในด้านสังคมอีก เพราะครูกรุงเทพมหานครเป็นข้าราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อกรุงเทพมหานครมีนโยบายใด ๆ ที่จะช่วยเหลือสังคมให้ดีขึ้น ครูกรุงเทพมหานครจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ที่จะสนับสนุนนโยบายกรุงเทพมหานครให้สำเร็จ ลุล่วงไป ไม่ว่าจะกิจกรรมนั้นจะเกี่ยวเนื่องด้วยสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ล้วนแต่เป็นกิจกรรมสำคัญเสมือนหนึ่งเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานครโดยตรง

ด้านภูมิฐานะของครูพบว่าอยู่ในกรุงเทพมหานครมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ เมื่อพิจารณาในประเด็นของการทำงานด้านการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียน ครูพวกนี้จะได้เปรียบในด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานของชุมชน อันเป็นที่ตั้งของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมือง จึงทำให้เป็นประโยชน์ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการประชาสัมพันธ์หรือขอความร่วมมือกับชุมชนให้เข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ในด้านจำนวนนักเรียน พบว่าจำนวนนักเรียนจำแนกได้ 3 ขนาด ตามขนาดของโรงเรียน 3 ขนาด ดังที่สำนักงานการศึกษา (2536) ได้แบ่งขนาดโรงเรียนได้ 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียนต่ำกว่า 400 คน โรงเรียนขนาดกลาง นักเรียน 401-800 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 801 คนขึ้นไป ครูที่สังกัดอยู่ในโรงเรียน

แต่ละขนาดจะเข้าใจสภาพปัญหา การบริหารงาน การดำเนินงานในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะขนาดของโรงเรียนมีผลต่อการปฏิบัติงานเช่นกัน นอกจากนี้พบว่าครูส่วนใหญ่ทำการสอนในกลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัยมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัย มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของนักเรียน กลุ่มประสบการณ์หนึ่งในจำนวน 5 กลุ่มประสบการณ์ ตามที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535) ได้จัดกลุ่มประสบการณ์ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ออกเป็น 5 กลุ่มประสบการณ์ ซึ่งได้แก่ กลุ่มทักษะ ประกอบด้วย วิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ สำหรับกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยเป็นกลุ่มที่ว่าด้วยกิจกรรมสร้างลักษณะนิสัย ค่านิยม เจตคติและพฤติกรรม เพื่อการนำไปสู่บุคลิกภาพที่ดี กิจกรรมที่นำไปสู่การสร้างนิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ จริยศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษา ดนตรี นาฏศิลป์ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์ (กรมวิชาการ, 2534)

ตอนที่ 2

2.1 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม

จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 ขนาดคือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่เคยมีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย สำหรับบทบาทที่โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติคือ บทบาทด้านการศึกษารวบรวม สภาพปัจจุบัน ปัญหาที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการจัดห้องหรือมุมวัฒนธรรมเพื่อรวบรวมข้อมูลทำทะเบียนผลงานวัฒนธรรมที่ควรอนุรักษ์ บทบาทด้านการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น เพื่อเป็นองค์ความรู้ใช้เป็นแนวทางในการดำรงรักษาสาระของวัฒนธรรมให้ดำรงต่อไป บทบาทด้านการจัดกิจกรรมการแสดง การแต่งกายแบบไทยในแต่ละยุคสมัย และบทบาทเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

บทบาทด้านการศึกษารวบรวมสภาพปัจจุบัน ปัญหาที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะสภาพสังคมไทยปัจจุบันอยู่ในสภาพวิกฤตทางวัฒนธรรมตามที่อมริวิช นาคทรพร

(2539) ได้กล่าวไว้ว่า อันเนื่องมาจากการแตกसानซ่านเซ็นของชาวชนบทเข้าสู่เมือง การเบี่ยงเบนค่านิยมไปตามกระแสโลกที่เป็นการไขว่คว้าหาความมั่นคงทางวัตถุ สภาพการแข่งขันที่นำไปสู่การเผชิญหน้าและไม่ผ่อนปรนกันระหว่างคนในสังคม ซึ่งตรงกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2533) ที่กล่าวว่า สังคมไทยรับเอาความเจริญทางวิทยาศาสตร์และวิถีชีวิตของบุคคลในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับการมีระบบการสื่อสารและการติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก กระแสวัฒนธรรมต่าง ๆ ไหลบ่าเข้าสู่สังคมไทยอย่างรวดเร็วและไม่หยุดยั้ง เป็นผลทำให้ประชาชน และเยาวชนจำนวนไม่น้อยปล่อยปละละเลย แบบแผน ค่านิยม และวิถีชีวิตอันดีงามของสังคมไทยเปลี่ยนไปหันไปหลงไหลชื่นชมกับวัฒนธรรมต่างชาติอย่างขาดการเลือกสรร ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์และความเป็นปึกแผ่นของสังคมไทย ก่อให้เกิดปัญหาทางวัฒนธรรม ในสภาพของสังคมกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวง ดูเหมือนว่าต้องเผชิญหน้ากับภาวะวิกฤตทางวัฒนธรรมมากกว่าแห่งอื่นใด ดังที่ มัทนา โชควรวัฒนกร (2539) ได้สรุปสภาพปัจจุบันปัญหาของกรุงเทพมหานครในแผนพัฒนาการศึกษากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 (2540-2544) ว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา มีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาขายแรงงานในกรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดภาวะชุมชนแออัดเพิ่มขึ้นหรือเป็นชุมชนก่อสร้าง เด็กที่เกิดหรือติดตามพ่อแม่เหล่านี้มีการเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่ ทำให้เด็กไม่ได้รับการศึกษา การออกกลางคัน ฉะนั้นโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครจึงเข้าใจสภาพปัจจุบัน ปัญหาเหล่านี้ได้โดยที่มิต้องดำเนินการศึกษา รวบรวม สภาพปัจจุบันปัญหา เพราะเป็นที่ยอมรับแล้วว่ามีสภาพปัจจุบัน ปัญหาอย่างไร ควรจะต้องดำเนินการอนุรักษ์วัฒนธรรมยุคใด ประกอบกับแนวนโยบาย และเนื้อหาของโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานคร ได้บ่งไว้เป็นประเด็นสำคัญว่า โรงเรียนควรดำเนินการด้านใดบ้าง อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัย (จากตารางที่ 7) พบว่าโรงเรียนบางส่วนได้เคยปฏิบัติตามบทบาทการศึกษา รวบรวมสภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เช่น มีการประชุมคณะกรรมการชมรมด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยเพื่อศึกษารวบรวมปัญหา จากการศึกษาจากครูประจำชั้นและผู้ปกครอง ซึ่งมีความใกล้ชิดกับนักเรียน นำปัญหาจากการปฏิบัติงานที่เคยประสบปัญหามาปรับปรุงแก้ไข ในสิ่งที่ควรปฏิบัติต่อไป การวิเคราะห์จากพฤติกรรมของนักเรียน การทำ แบบสำรวจความคิดเห็น เป็นต้น

บทบาทในการจัดห้องหรือมุมวัฒนธรรมเพื่อรวบรวมข้อมูลทำทะเบียนผลงานด้านวัฒนธรรมที่ควรอนุรักษ์ พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะผลจากการวิจัยพบว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีปัญหาด้านสถานที่อยู่ในระดับมาก นั่นคือโรงเรียนขาดห้องเรียน ห้องพิเศษ ห้องประชุมหรือห้องสำหรับจัดกิจกรรมต่าง ๆ เนื่องจากสาเหตุจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้นเป็นอย่างมากตามที่ มัทนา ไชควรรพัฒนากร (2539) ได้กล่าวไว้ในปัญหาของการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา มีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาขายแรงงานในกรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดภาวะชุมชนแออัดเพิ่มขึ้น หรือเป็นชุมชนก่อสร้างเด็กที่เกิดหรือติดตามพ่อแม่เหล่านี้มีการเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่ ทำให้เด็กไม่ได้รับการศึกษาหรือออกกลางคัน ในขณะที่เดียวกันมีการย้ายกลุ่มชุมชน ไปยังชานเมืองเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดสภาพโรงเรียนในเมืองนักเรียนลดลง ขณะเดียวกันความต้องการโรงเรียนห้องเรียนในชุมชนชานเมืองเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้เกิดปัญหาทางการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้กรุงเทพมหานครยังมีข้อจำกัดในการหาที่ดินเพื่อจัดสร้างโรงเรียนใหม่ ด้วยปัญหาราคาที่ดินมีราคาสูงมาก จากผลการวิจัยยังพบต่อไปว่าโรงเรียนต้องขุดห้องพิเศษเพื่อนำไปทำห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่เพิ่มขึ้น ฉะนั้นการจัดห้องหรือมุมวัฒนธรรมโดยตรง เพื่อจัดเก็บรวบรวมข้อมูลทำทะเบียนผลงานด้านวัฒนธรรมที่ควรอนุรักษ์ไว้ โรงเรียนส่วนใหญ่จึงไม่เคยปฏิบัติ นอกจากนี้การจัดห้องหรือมุมวัฒนธรรมเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทำทะเบียนผลงาน ด้านวัฒนธรรมที่ควรอนุรักษ์ไว้ เป็นการปฏิบัติที่ต้องใช้ระยะเวลาในการเก็บสะสม รวบรวม และศึกษาสภาพและประวัติของผลงานแต่ละชิ้น วัตถุประสงค์หาได้ยาก ต้องใช้เวลาในการรวบรวม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สธนโรจนตระกูล (2526) พบว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลของวิทยาลัยครูในการจัดตั้งห้องวัฒนธรรมเป็นงานที่ต้องใช้เวลาพิเศษ ซึ่งครูอาจารย์ไม่มีเวลาในการทำงานด้านนี้มากนัก การรวบรวมผลงานด้านวัตถุก็ดำเนินไปเรื่อย ๆ เพราะวัตถุประสงค์นั้นหายาก นอกจากนั้นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ยังมีปัญหาในด้านขาดงบประมาณในการจัดการจัดตกแต่งห้อง จัดซื้ออุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนไม่มีเวลาในการดำเนินการด้านนี้โดยตรง แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนบางส่วนได้จัดรวบรวมผลงานด้านวัฒนธรรมที่ควรอนุรักษ์ไว้ในห้องนาฏศิลป์ ห้องดนตรี ห้องจริยธรรมหรือห้องศิลปะ ตามความเหมาะสม ซึ่งปกติห้องนาฏศิลป์ ห้องดนตรี ห้องจริยธรรม เป็นห้องสำหรับการฝึก ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ในวิชานั้น ๆ และใช้เป็นที่เก็บสื่อการสอน โรงเรียนจะใช้วิธีจัดเก็บ

ข้อมูลหรือ ผลงานวัฒนธรรมที่ควรอนุรักษ์พร้อมการจัดทำทะเบียน บางโรงเรียนจัดเป็น มุมวัฒนธรรมไว้ในบริเวณห้องสมุด เพราะห้องสมุดเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ได้ อีกแห่งหนึ่ง จากผลการวิจัย (จากตารางที่ 8) พบว่า โรงเรียนบางส่วนได้ดำเนินการ เช่น ห้องวัฒนธรรมพื้นบ้าน ห้องมารยาทไทย มุมการแต่งกายของชนชาติในประเทศไทย มุม วัฒนธรรมแต่ละภาคของไทย การอนุรักษ์เครื่องดนตรีไทย เครื่องนาฏศิลป์ และรวบรวม ผลงานนักเรียน ห้องดนตรีไทยและห้องนาฏศิลป์ไทย เป็นต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าควร เพิ่มการปฏิบัติงานในส่วนนี้ แม้โรงเรียนจะขาดพื้นที่แต่แก้ปัญหาด้วยการอาศัยห้องดนตรี ห้องนาฏศิลป์หรือห้องสมุดก็ตาม เป็นสิ่งที่ทำได้ในสภาพที่มีข้อจำกัดหลาย ๆ ด้านดังกล่าว โรงเรียนสามารถดำเนินการได้โดยครูที่รับผิดชอบควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านวัฒน- ธรรมทีละเล็กทีละน้อยไปเรื่อย ๆ ทุกปีอย่างมีระบบ พร้อมนี้จะใช้วิธีการอื่น ๆ เช่น ขอ ความร่วมมือจากครู ผู้ปกครองในท้องถิ่น ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งมีข้อมูล วัฒนธรรมอยู่บ้าง จะทำให้มีข้อมูลวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น เช่นในบางโรงเรียนดำเนินการอยู่ จะทำให้ได้ผลงานมากขึ้น เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการศึกษาหรือสำนักงาน คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เห็นความสำคัญ จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดห้องหรือมุม วัฒนธรรมขึ้นเป็นสัดส่วนโดยตรงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

บทบาทรด้านการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของ ท้องถิ่น พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยมีการปฏิบัติตามบทบาทในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยว กับขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น ที่เป็นเช่นนี้เพราะสาเหตุจากการไม่มีเวลา โดยสาเหตุ ใหญ่คือการใช้เวลาทั้งหมดทำการสอนและงานประจำ ดังที่ อำไพ จิตเมตตา (2530) กล่าว ว่า โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ถือว่าการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญ ของการศึกษา ครูกรุงเทพมหานครจะต้องเอาใจใส่ในเรื่องนี้มากกว่าเรื่องอื่น ๆ จึงต้อง เตรียมการสอนเป็นอย่างดี ทำสื่อการเรียน หาอุปกรณ์ประกอบการสอนให้เพียงพอ จัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมดูแลเอาใจใส่เด็กที่เรียนช้ากว่าคนอื่นโดยการสอน ซ่อมเสริมให้ อาจต้องใช้เวลา หลังจากเลิกเรียนแล้ว การสอนพิเศษหรือทำกิจกรรมของ ชมรม ชุมนุมหรือโครงการต่าง ๆ นอกเวลาเรียนเป็นประจำ อีกสิ่งหนึ่งที่ขาดเสียมิได้คือ การปลูกฝังนิสัยที่ดีให้กับเด็กทุกคนมีคุณสมบัติที่สังคมพึงปรารถนา มีคุณธรรม จริยธรรม ที่ดี รวมถึงปลูกฝังความมีวินัย ภาระนอกเหนือไปอีกคือหน้าที่ในด้านสังคม การปฏิบัติ ตามนโยบายของกรุงเทพมหานครทุกกิจกรรมไม่ว่ากิจกรรมนั้นจะเกี่ยวข้องกับสถาบันชาติ

ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ล้วนแต่เป็นภาระหน้าที่ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยตรง ดังนั้นครู อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่จึงไม่เคยปฏิบัติในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยพบว่า (จากตารางที่ 12) โรงเรียนบางส่วนเคยมีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น เช่น การศึกษาประเพณีชักพระ โดยการค้นจากจดหมายเหตุหอสมุดแห่งชาติ เรื่องการชักพระจัดทำเป็นเอกสาร การศึกษาประวัติวัด (ไก่อเตี้ย) การศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้าน ประเพณีลอยกระทง ประเพณีแห่เทียนพรรษา การทำขวัญข้าว การทวงข้าวทิพย์ ศึกษาประวัติสถานที่สำคัญของโรงเรียน จัดทำเอกสาร “บางขุนเทียน ท้องถิ่นของเรา” เป็นเอกสารเผยแพร่ เป็นต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าควรเพิ่มการปฏิบัติตามบทบาทนี้ด้วยการส่งเสริมของโรงเรียน เช่น การทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยการรวบรวมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ ในด้านการศึกษาถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น เพื่อเป็นองค์ความรู้และใช้เป็นแนวทางรักษาสาระของวัฒนธรรมให้ดำรงต่อไป เพราะการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเป็นเรื่องของการเรียนการสอนโดยตรงอยู่แล้ว

บทบาทด้านการจัดกิจกรรมการแต่งกายแบบไทยในแต่ละยุคสมัย เป็นบทบาทหนึ่งที่โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติ ที่เป็นเช่นนี้เพราะวัฒนธรรมการแต่งกายในแต่ละยุคสมัย มีสอนสอดแทรกในหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในทุกระดับชั้น ซึ่งจุดมุ่งหมายคือ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย ดำรงรักษา ปกป้องสิ่งอันมีค่าอันเป็นมรดกล้ำค่าของสังคมไทย และยอมรับในการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีไทยให้เหมาะสมกับปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535) นอกจากนี้การแต่งกายในแต่ละยุคสมัยในการจัดแสดงต้องใช้งบประมาณมากเพราะต้องเป็นเสื้อผ้าที่จัดทำขึ้นเฉพาะในกิจกรรมด้านนี้ ต้องมีการศึกษาความเป็นมา ความถูกต้องของสาระที่นักเรียนจะได้รับ ซึ่งครูมีข้อจำกัดด้านเวลาและงบประมาณ โรงเรียนสามารถใช้วิธีอื่น ๆ เช่น จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนพานักเรียนไปชมศิลปะ พิพิธภัณฑ (จากตารางที่ 22) ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้ความรู้จากกิจกรรมนั้นๆ อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนบางส่วนเคยปฏิบัติกิจกรรมการแต่งกายแต่ละยุคสมัย เช่น การจัดนิทรรศการการแต่งกายในแต่ละยุคสมัย การจัดป้ายนิเทศการแต่งกาย

ของไทยแบบต่าง ๆ จัดประกวดนางนพมาศซึ่งมีการแต่งกายในสมัยต่าง ๆ การแสดงการแต่งกายยุคต่างๆ ในงานวันอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย การแสดงนาฏศิลป์โดยรำโบราณคดี เช่น ศรีวิชัย ลพบุรี สุโขทัย นักเรียนได้เห็นศิลปะการแต่งกายในยุคสมัยนั้นด้วย เป็นต้น

บทบาทด้านการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติ ที่เป็นเช่นนี้เพราะสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมของกรุงเทพมหานคร พบว่าเป็นเมืองที่มีประชากรหนาแน่นติดอันดับ 1 ใน 15 ของโลก มีประชากร 6.7 ล้านคน ในปี พ.ศ.2539 ซึ่งยังไม่รวมจำนวนประชากรจากจังหวัดอื่นที่เข้ามาประกอบอาชีพในกรุงเทพฯ ในลักษณะเข้ามาอยู่ชั่วคราวอีกเกือบ 2 ล้านคนทุกปี จากตัวเลขดังกล่าวเป็นข้อยืนยันได้แน่นอนว่า ความแออัดของกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ (กรุงเทพมหานคร, 2533) โดยเฉพาะการเติบโตแต่ละชุมชน ซึ่งเป็นที่รวมของคนที่มีสภาพสังคม เศรษฐกิจ จารีต ประเพณี และวัฒนธรรมต่างกัน (กมล รอดคล้าย, 2536) ตลอดจนภาวะประชากรในกรุงเทพมหานครมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา มีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาขายแรงงาน ทำให้เกิดภาวะชุมชนแออัดเพิ่มขึ้น หรือเป็นชุมชนก่อสร้าง ตามที่ มัทนา โชควรวรรณกร (2539) ได้กล่าวไว้ แสดงให้เห็นว่ากรุงเทพมหานครมีสภาพเป็นสังคมเมืองมากกว่าชนบท ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงไม่เป็นที่ยอมรับ ฉะนั้นการที่โรงเรียนจะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดนิทรรศการเพื่อให้นักเรียนได้รู้จัก รู้คุณค่า เกิดความสำนึกตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ และเกิดความภูมิใจในความรู้ความสามารถของคนไทย โรงเรียนต้องศึกษาสภาพของสังคมค่อนข้างมากด้วยความหลากหลายของสังคมในชุมชน การที่โรงเรียนจะปฏิบัติกิจกรรมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นคงจะดำเนินการเพียงขั้นตอนแรก ดังที่ เสน่ห์ จามริก (2533) ได้กล่าวไว้คือ การสำนึก รับรู้ในคุณค่าทางการศึกษาของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อที่จะส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่กระบวนการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้สัมพันธ์สอดคล้องต่อวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัย (จากตารางที่ 25) โรงเรียนบางส่วนได้เคยปฏิบัติการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนได้สำนึกรับรู้คุณค่าของภูมิปัญญาไทย เช่น กิจกรรมพืชไทยมีคุณค่า การรักษาโรคด้วยพืชไทย นิทรรศการสมุนไพรต่อชีวิต การทำสวนไทย การปลูกพืชสมุนไพร เป็นต้น

2.2 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่เคยมีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย สำหรับบทบาทที่โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติ ได้แก่ บทบาทด้านการจัดการตั้งองค์กรเพื่อการดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาของการส่งเสริมวัฒนธรรมของโรงเรียน บทบาทด้านการส่งเสริมให้ครูแสดงพฤติกรรม เป็นต้นแบบที่ดีด้านคุณธรรมและจริยธรรม บทบาทด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์อันเหมาะสม บทบาทด้านการส่งเสริมให้นักเรียนไปเผยแพร่ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับต่างๆ บทบาทด้านการส่งเสริมนักเรียนที่เคยเป็นตัวแทนไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในค่านต่างๆ และบทบาทด้านการส่งเสริมให้หน่วยงานอื่นเข้ามาจัดกิจกรรมวัฒนธรรมในโรงเรียน

บทบาทด้านการจัดตั้งองค์กรเพื่อการดำเนินงานส่งเสริมวัฒนธรรมไทย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยมีการจัดตั้งองค์กรเพื่อการดำเนินงานส่งเสริมวัฒนธรรมไทย จากการสัมภาษณ์ครูฝ่ายกิจกรรมซึ่งรับรู้ในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนพบว่า การส่งเสริมวัฒนธรรมไทยถือเป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียน ที่จะต้องปฏิบัติในการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมไทยในโรงเรียน และจากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการในกระบวนการอื่น ๆ เช่น การจัดทำงบประมาณสนับสนุน การจัดทำโครงการด้านวัฒนธรรม การติดตามและประเมินผลงานส่งเสริมวัฒนธรรม เป็นต้น จะเห็นว่ามีการกระบวนการในการทำงาน ยกเว้นการจัดตั้งองค์กรในการดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย เป็นที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งจากผลของการสัมภาษณ์ครูฝ่ายกิจกรรม พบว่า บางโรงเรียนไม่มีการจัดทำโครงการด้านวัฒนธรรม แต่มีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม โดยให้เหตุผลว่าโรงเรียนถือว่างานด้านวัฒนธรรมเป็นงานประจำ เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่ต้องปฏิบัติ ในการจัดงานหรือกิจกรรมวัฒนธรรมแต่ละครั้งผู้บริหารจะประชุมวางแผนและแบ่งงานเป็นครั้ง ๆ ไป ผลการดำเนินงานประสบผลสำเร็จเป็นที่พอใจ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อการดำเนินการ

ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย สรุปว่านอกจากสาเหตุที่โรงเรียนส่วนมากไม่เคยมีการจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมวัฒนธรรมไทย เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียนโดยตรงแล้ว อีกประเด็นหนึ่งในกลุ่มโรงเรียนที่ไม่เคยมีการปฏิบัติพบว่า เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งมีจำนวนบุคลากรน้อย โอกาสในการจัดตั้งองค์กรดำเนินงานนั้นทำได้ยาก ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่มีบุคลากรมากพอเพียง จึงสามารถที่จะจัดตั้งองค์กรเพื่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยโดยตรง ซึ่งถือว่าการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยมากยิ่งขึ้น จากผลการวิจัย (จากตารางที่ 30) พบว่า โรงเรียนบางส่วนมีการจัดตั้งองค์กรในการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยคือ ชมรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ชมรมนาฏศิลป์ ชมรมดนตรีไทย ชมรมอนุรักษ์ และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย เป็นต้น

บทบาทด้านการศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหาของการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์ครูฝ่ายกิจกรรมพบว่า โรงเรียนไม่เคยมีการวิเคราะห์ปัญหาส่วนนี้ แต่โรงเรียนให้การส่งเสริมด้านวัฒนธรรม เช่น การจัดทำโครงการ การจัดหางบประมาณสนับสนุน การติดตามและประเมินผล สำหรับงานด้านการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาของการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น เพราะส่งผลให้งานด้านวัฒนธรรมเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง ดังที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535) ได้เสนอว่า จำเป็นต้องมีการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวัฒนธรรมอย่างรอบคอบและอย่างเป็นระบบ จึงต้องมีงานวิจัยวัฒนธรรมอีกงานหนึ่ง โดยงานนี้จัดว่ามีความสำคัญในขั้นที่เรียกว่าเป็นฐานรองรับงานอื่น ๆ ทั้งหมด งานวิจัยด้านวัฒนธรรมนั้นต้องใช้เวลา งบประมาณ และบุคลากรที่จะดำเนินการโดยเฉพาะ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานเล็กมีบุคลากรจำกัด มีหน้าที่ในการเรียนการสอนโดยตรง ครูอาจารย์ไม่มีเวลาในการทุ่มเทให้กับงานด้านวัฒนธรรมอย่างเต็มที่ เพราะเหตุที่ทุกคนมีภารกิจประจำอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สธน โรจนตระกูล (2526) พบว่า ครู อาจารย์ในสถานศึกษา มีหน้าที่ในด้านการเรียนการสอนโดยตรง งานสอนก็ได้สอดคล้องแทรกเนื้อหาวัฒนธรรมอยู่บ้างแล้ว ไม่มีเวลาในการทุ่มเทให้งานด้านวัฒนธรรมในด้านการวิจัยได้มาก สำหรับการดำเนินงานหลัก ๆ ในด้านการวิจัยคงต้องอาศัยหน่วยงานจากภายนอกช่วยเหลือเช่นกัน

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัย (จากตารางที่ 31) พบว่าโรงเรียนบางส่วนได้เคยปฏิบัติตาม บทบาทในการวิเคราะห์ รวบรวมสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานส่งเสริมวัฒนธรรมไทย เช่น การจัดประชุมชมรม ศึกษาปัญหาในการดำเนินงาน ใช้วิธีสังเกตการสอบถามครู ประจำชั้น ผู้ปกครอง นำปัญหาที่ผ่านมารีบปรุ้งแก้ไข

บทบาทด้านการส่งเสริมให้ครูแสดงพฤติกรรมเป็นต้นแบบที่ดีด้าน คุณธรรม จริยธรรม พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูอาจารย์ โรงเรียนประถมศึกษ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยปกติจะเป็นผู้มีความประพฤติ เป็นต้นแบบที่ดีตามคุณธรรม จริยธรรมอยู่แล้ว เพราะเป็นข้าราชการครูต้องมีจรรยาบรรณ และวินัยตามระเบียบประเพณีครูตามคุณสมบัติที่สำนักคณะกรรมการข้าราชการครูเป็น ผู้กำหนด (2525) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธาสินี วิเวกานนท์ (2538) ได้ทำการ ศึกษาวิจัย พบว่าคุณลักษณะคุณธรรมของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดย เฉลี่ยแล้วมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมอยู่ในระดับมาก เช่น เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ มีความจริงใจต่อผู้อื่น ภูมิใจในความเป็นคนไทย ผสมผสานเข้ากับสิ่งที่ดีงามแบบไทยกับ สิ่งที่ดีงามจากวัฒนธรรมอื่นๆ มีความรักและศรัทธาในอาชีพของตน เคารพในกฎระเบียบ ของสังคม เช่น กฎจราจร มีวินัยในตนเอง เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ ของสังคม มีความปกครองในการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนมนุษย์ เตือนตนไม่ให้เหลวไหลไป กับวัตถุนิยมที่วัดความเป็นคนจากเงินและฐานะ อนุรักษ์และบำรุงธรรมชาติ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรมและเห็นความสำคัญในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นเป็นสิ่งจำเป็น ได้แก่ พรหมวิหาร 4 ตัดสินปัญหาในชีวิตประจำวันด้วยเหตุผล เป็นผู้ที่มีใจกว้าง เปิดโอกาสให้ ความช่วยเหลือผู้อื่นผู้กำลังประสบปัญหาหรือด้อยค่า ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่ แตกต่างไปจากตน มีความรับผิดชอบและแสดงความคิดเห็นเมื่อเกิดปัญหาด้านคุณธรรม ที่เกี่ยวกับส่วนรวม มีสุขภาพจิตที่แจ่มใส อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัย (จากตารางที่ 39) พบว่า โรงเรียนบางส่วนเคยปฏิบัติตามบทบาทในการส่งเสริม ให้ครูแสดงพฤติกรรมเป็น ต้นแบบที่ดี ตามคุณธรรมจริยธรรม เช่น การส่งครูเข้าประกวดครูดีเด่น ส่งผลงานครูผู้มีความประพฤติดีเด่น ได้รับเกียรติจากเขต ส่งเสริมให้มีการประกวดครูมาตรฐานดีเด่นของ กรุงเทพมหานคร เชิดชูครูผู้มีความคุณธรรม สนับสนุนครูเพื่อขอรับเข็มครูสุคดี ส่งเสริมให้ นิยมไทย ส่งเสริมให้แต่งกายแบบไทย เป็นต้น

บทบาทด้านส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์อันเหมาะสม พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทนี้ เมื่อพิจารณาสืบเนื่องจากบทบาทด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้นักเรียนรู้จักตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ซึ่งพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติ สำหรับในบทบาทด้านการส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์อันเหมาะสม โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติเช่นกัน อันเนื่องมาจากสภาพสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ซึ่งพบว่าสภาพสังคมกรุงเทพมหานครนั้นมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการหลั่งไหลของประชากรจากต่างจังหวัดที่เข้ามาประกอบอาชีพในกรุงเทพมหานคร โดยเข้ามาอยู่อย่างชั่วคราว กลุ่มประชากรดังกล่าวมีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้เกิดปัญหาในการเติบโตของชุมชนต่างๆ ซึ่งเป็นที่รวมของคนที่มาจากสภาพสังคม เศรษฐกิจ จารีตประเพณีต่างกันออกไป ฉะนั้นการที่โรงเรียนจะศึกษาเพียงว่ามีภูมิปัญญาอะไร เนื้อหาอะไรบ้าง เท่านั้นคงไม่พอ ต้องศึกษาวิจัยเบื้องหลังภูมิปัญญานั้น ๆ ที่เป็นตัวหล่อเลี้ยงภูมิปัญญานั้นให้ดำรงอยู่ได้ จากคำกล่าวของ สำเนียง สร้อยนาคพงศ์ (2535) ว่าแม้การเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะในหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความรู้ในท้องถิ่น นำความรู้มาจัดการเรียนการสอนได้จริงจัง ในส่วนของหลักสูตรท้องถิ่นก็ตาม การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนต้องมีการวิเคราะห์บทบาทของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ คือ (1) กระบวนการเตรียมการสอน (2) ข้อมูลและการศึกษาวิจัย (3) มีโครงการพัฒนาซึ่งเป็นกระบวนการที่ละเอียดอ่อนที่ต้องการประสานเครือข่ายจะทำให้เกิดความช่วยเหลือ ร่วมมือ มีการเชื่อมโยงข้อมูลให้เกิดความต่อเนื่อง จึงจะเกิดประโยชน์จริงจัง ควรวิเคราะห์ว่าในเรื่องต่างๆเหล่านี้มีเนื้อหา กระบวนการและเป้าหมายอย่างไร ในปัจจุบันควรมีการเลือกอย่างไร เช่นเกี่ยวกับการเรียนการสอน เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นวัฒนธรรมต่างๆอย่างไรบ้าง ทางเลือกใหม่ควรจะเป็นอย่างไร สำหรับในกระบวนการนั้นก็คิดว่ากระบวนการถ่ายทอดให้กับผู้เรียนในสภาพปัจจุบันเป็นอย่างไร ทางเลือกใหม่ที่จะทำให้การสืบทอดเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ ควรมีการกระบวนการอย่างไรจึงจะสอดคล้องกับเนื้อหาและสภาพความเป็นจริง รวมถึงการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด ทั้งจากภาครัฐกิจ หน่วยงานเอกชน หน่วยงาน

ราชการ ครู นักวิชาการ พระ องค์กรชาวบ้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับที่เสน่ห์ จามริก (2537) กล่าวในเรื่องเดียวกันนี้ว่าจำเป็นต้องสนับสนุนส่งเสริมให้ทรัพยากรทางการศึกษานี้ให้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นตัวจักรสำคัญของการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อว่าระบบโรงเรียนชุมชนจะได้ตอบสนองปัญหาความต้องการทางการศึกษาของชุมชน ท้องถิ่น ไม่เพียงแต่ในระดับ “รู้จักทำ” ในสิ่งที่สืบทอดกันมาแต่อดีตเท่านั้น หากแต่ให้“ได้เรียนรู้ถึงความเป็นเหตุเป็นผลในสิ่งที่ทำตามปรัชญาการศึกษา มุ่งให้ “รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา” ด้วยในกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น จากข้อคิดเห็นดังกล่าวจะเป็นภารกิจใหญ่ของโรงเรียนในการที่จะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ได้ครบกระบวนการจนเกิดผล เพราะสภาพสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานครต่างจากสังคมในภูมิภาคมากจะทำให้โรงเรียนประสบปัญหาต่าง ๆ จากผลการวิจัยพบว่าบุคลากรบางท่านไม่เห็นความสำคัญของงานนี้ อาจเป็นเพราะไม่เข้าใจถึงสาระประโยชน์อันแท้จริง ขาดผู้รู้ด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านที่จะมาร่วมกระบวนการ มีข้อจำกัดด้านงบประมาณและเวลาในการดำเนินงานโดยตรง อย่างไรก็ตามจากผลงานวิจัย (จากตารางที่ 40) พบว่าโรงเรียนบางส่วนโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดกลาง ส่วนใหญ่เคยปฏิบัติในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์อันเหมาะสม ซึ่งอาจจะไม่ครบกระบวนการเท่าใดนัก เช่น เชิญผู้รู้มาสาธิตงานสานให้นักเรียนดู เชิญผู้รู้มาเป็นวิทยากรสอนดนตรีไทย (กลองยาว) นิมนต์พระมาอบรมนักเรียน เชิญผู้รู้มาจำหน่ายและทำอาหารไทย เชิญมาเป็นวิทยากรถ่ายทอดคอนานาฏศิลป์ไทย เป็นต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นถึงโอกาสในการเพิ่มการปฏิบัติงานตามบทบาทการส่งเสริมนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์อันเหมาะสมเป็น เรื่องที่โรงเรียนสามารถทำได้โดยให้ความสำคัญในเรื่องนี้ อย่างจริงจัง ดำเนินการตามหลักการและกระบวนการ เพราะปัจจุบันหลักสูตรท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีพ หัตถกรรม เกษตรกรรม ดนตรี การแสดง วรรณกรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม โรงเรียนสามารถขอความร่วมมือวิทยากรในท้องถิ่นเข้ามาถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียนได้อย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ต้องเป็นกิจกรรมพิเศษเสริมหลักสูตรแต่อย่างใด (สำเนียง สร้อยนาคพงษ์, 2535) ดังผลงานวิจัยของ อังกุล สมตะเนย์ (2535, อ้างถึงใน มาลินี สวดยคำข้าว, 2538) ได้พบว่า ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่เห็นด้วยในการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ในลักษณะปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริมด้วยวิธีการเชิญภูมิปัญญาที่เป็นช่างฝีมือหรือช่างเทคนิคชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร สำหรับวิทยากร หรือผู้รู้

อาจนำมาด้วยการเชิญมาให้ความรู้ หรือด้วยการให้ค่าตอบแทนวิทยากร เพราะด้วยสภาพเศรษฐกิจในภาวะปัจจุบันของกรุงเทพมหานคร ในอีกส่วนหนึ่งสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดสรรงบประมาณควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมในส่วนค่าตอบแทนวิทยากรให้โรงเรียนเพื่อการดำเนินการด้านนี้โดย ตรง

บทบาทด้านการส่งเสริมให้นักเรียนไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยในระดับต่าง ๆ พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่เป็นเช่นนี้เพราะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีบุคลากรน้อยและต้องปฏิบัติหน้าที่การเรียนการสอนโดยตรง จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กขาดบุคลากรเฉพาะสาขาวิชา เช่น คณิตศาสตร์ นาฏศิลป์ และในส่วนของ การสอนก็ได้สอดแทรกวัฒนธรรมในเนื้อหาวิชาทุกกลุ่มประสบการณ์อยู่แล้ว ในการจัดส่งนักเรียนออกไปเผยแพร่แลกเปลี่ยน วัฒนธรรมในระดับต่าง ๆ ย่อมต้องใช้เวลาเตรียมกิจกรรมให้ดีเด่นจนนำออกไปเผยแพร่ได้ ข้อคิดบางประการที่ วิบูลย์ แซ่มชื่น (2529) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนที่โรงเรียนสามารถนำมาปฏิบัติได้ หรือ เป็นสิ่งที่ปฏิบัติอยู่แล้วแต่อาจยังไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควรหรืออาจทำอยู่แล้วแต่ไม่ได้ทำเป็นระบบ ไม่ได้ทำ เป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนเท่านั้น กิจกรรมในหลายๆ โรงเรียนอาจดีเด่นและก้าวหน้าอยู่แล้ว แต่ยังไม่ได้มีโอกาสเผยแพร่วิธีการเหล่านั้นไปสู่แห่งอื่น ๆ เท่านั้น เช่น กิจกรรมวัฒนธรรมสัมพันธ์หรือกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างภาค ระหว่างกลุ่มโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน ระหว่างครูจริยธรรมและครูทั่วไป ตลอดจนการแลกเปลี่ยนนักเรียนชั่วระยะเวลาหนึ่งเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ ได้สัมผัสวัฒนธรรมที่ต่างออกไปจากตัวเอง กิจกรรมสัมพันธ์ดังกล่าวอาจทำได้ตั้งแต่บุคคล 2 คน ในสังคมใกล้เคียงกันไปจนถึงระดับภาค ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ ซึ่งหน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชนหลายหน่วยงานให้การสนับสนุนอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัย (จากตารางที่ 46) พบว่าโรงเรียนบางส่วนได้เคยปฏิบัติตามการส่งเสริมให้นักเรียนไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับต่าง ๆ เช่น การนำนักเรียนไปเข้าค่าย ขุนนวมลูกเสือ ยุวกาชาด ร่วมการแสดงนาฏศิลป์ไทยกับสถาบันอื่น ๆ การแสดงโขนร่วมกับนักเรียนนานาชาติ ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติ การจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมประกวดมารยาทของธนาคารศรีนคร การเข้าไปร่วมในโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับบริษัท เทเลคอมเอเชีย การเข้าร่วมในโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติของกรุงเทพ-

มหานคร เป็นต้น สำหรับการที่จะเพิ่มจำนวนการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามบทบาทนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าควรมีการเพิ่มงบประมาณในการดำเนินงานให้มากขึ้น การจัดสรรครูให้เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน การจัดสรรครูเฉพาะสาขาวิชาเช่น นาฏศิลป์ ดนตรี ตลอดจนการส่งเสริมให้มีการอบรมเผยแพร่ความรู้ด้านวัฒนธรรมให้แก่บุคลากรในโรงเรียนให้มากขึ้น

บทบาทด้านการส่งเสริมนักเรียนผู้เคยเป็นผู้แทนนักเรียนไปเผยแพร่ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมนักเรียนผู้เคยเป็นผู้แทนนักเรียนไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ที่เป็นเช่นนี้เพราะจากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามด้านบทบาทการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย จึงเป็นผลให้มีโรงเรียนส่วนใหญ่เช่นกันที่ไม่ได้ส่งเสริมนักเรียนผู้เคยเป็นผู้แทนนักเรียนไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ด้วย แต่อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัย (ตารางที่ 47) พบว่าโรงเรียนบางส่วนเคยมีการส่งเสริมนักเรียนผู้เคยเป็นผู้แทนนักเรียนไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ เช่น ให้ทุนการศึกษา ส่งเสริมให้ไปประกวดมารยาท ส่งเสริมการสอนพิเศษนอกเวลาเรียน ส่งเข้าชุมนุมลูกเสือนานาชาติ ร่วมกิจกรรมห้องเรียนภาษาและวัฒนธรรม การสวดมนต์ สรรภัญญะของพิธีสงฆ์ของเขต ให้เป็นตัวแทนสาธิตการปฏิบัติที่ถูกต้องเป็นแบบอย่างแก่คนอื่น ร่วมการแสดงรำไทย ดนตรีไทย ระดับเขตและกรุงเทพมหานคร ส่งเสริมให้ไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยในระดับต่าง ๆ ตามที่ได้รับเชิญมา เป็นต้น นอกจากนี้จากผลการสัมภาษณ์ครูฝ่ายกิจกรรมของโรงเรียนพบว่า นักเรียนที่เคยเป็นผู้แทนนักเรียนไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับประเทศขึ้นไป นอกจากโรงเรียนจะส่งเสริมในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว โรงเรียนยังส่งเสริมให้เป็นผู้รับทุนจากภายนอกเป็นประจำ เนื่องด้วยนักเรียนเป็นผู้มีความสามารถและมีความประพฤติดี เรียนดี ควรได้รับการเชิดชูเกียรติจากชุมชนหรือเอกชน เช่น การมอบเกียรติบัตรให้ การส่งเสริมให้เป็นนักเรียนตัวอย่างโดยประชาวมติของนักเรียนในโรงเรียนเพราะนักเรียนผู้ที่เคยเป็นตัวแทนไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของโรงเรียนจะเป็นผู้ที่มิ้นนักเรียนทุกคนยกย่องนับถือและรักใคร่ ฉะนั้นนักเรียนจึงจะยึดถือพฤติกรรมเป็นต้นแบบที่ดี การส่งเสริมด้านการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปคือระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนจะติดตามจะพบว่านักเรียนจะประสบผลสำเร็จในการเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ต้องการได้ เช่น วิทยาลัยนาฏศิลป์ เพราะเป็น

ผู้ที่เรียนดีและมีความสามารถพิเศษ ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนรุ่นน้อง ในโรงเรียนต้องการปฏิบัติตาม นอกจากนี้ยังส่งเสริมในด้านการประกอบอาชีพพิเศษ นักเรียนบางคนมีความสามารถด้านดนตรี นาฏศิลป์จนสามารถนำไปใช้ช่วยเหลืองานในชุมชน ตลอดจนการได้ค่าตอบแทนเป็นรายได้ของตนเองอีกทางหนึ่ง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการตามบทบาทด้านนี้ให้มากขึ้นนั้น เช่น การสนับสนุนให้องค์กรเอกชนเห็นประโยชน์ของโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพราะผลของโครงการปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม ซึ่งนั่นคือการสร้างสังคมที่ดีเพราะคนในสังคมมีวัฒนธรรม ดังที่ ประเวศ วะสี (2537) กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นรากฐานของสังคมแต่ละสังคม รัฐบาลควรมีนโยบายให้การศึกษาทุกระดับ ปรับกระบวนการเรียนรู้ โดยเอาความจริงเป็นตัวตั้ง เอาวิชาเป็นเครื่องมือให้เข้าใจความจริงดีขึ้น และให้มีการเรียนรู้จากรากฐานทางวัฒนธรรม

บทบาทด้านการส่งเสริมให้หน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทย โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะปัจจุบันงานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ซึ่ง ธวัชชัย ภาคินฐ (2533) ได้กล่าวไว้ว่าเป็นหน้าที่ของคนในชาติที่จะต้องช่วยกันทุกครั้งที่มีโอกาสทำได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ฉลอง กัลยาณมิตร (2525) กล่าวว่า บทบาทในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมนั้นเป็นหน้าที่ของทุกคน โดยเฉพาะหน่วยงานการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชน ประกอบกับในประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องให้ใช้แนวทางในการรักษา ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2529 นั้น ระบุว่า การดำเนินงานวัฒนธรรมเป็นภาระหน้าที่ของประชาชนทุกคน รวมทั้งองค์กรของรัฐ และองค์กรเอกชน โดยระบุต่อไปว่าองค์กรของเอกชนที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานของชาติคือ มูลนิธิ สมาคม ศาสนสถานและบริษัทห้างร้านทั้งหลาย ซึ่งองค์กรของเอกชนเหล่านี้ควรมีโอกาสให้ความร่วมมือสนับสนุนงานวัฒนธรรมตามกำลังความสามารถ (กาสั๊ก เต๊ะขันหมาก, 2531) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาตินั้นจะเน้นการนำไปสู่ประชาชนเป็นหลัก รัฐบาลจำเป็นต้องเร่งเร้าให้ประชาชนเห็นประโยชน์ และความสำคัญของงานวัฒนธรรมโดยกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นสนใจ และศึกษาวัฒนธรรมของตนเองและบรรพบุรุษเพื่อจะได้รู้

และเกิดความภาคภูมิใจและหวงแหนวัฒนธรรมของตน นอกจากนี้การจัดตั้งองค์กรทางวัฒนธรรม เช่น สมาคม มูลนิธิและอื่น ๆ ภาคเอกชนจะให้ความร่วมมือกับรัฐบาลในการรักษาวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชาติไว้และวัด ศาสนสถานจะเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญของวัฒนธรรมโดยจะเป็นศูนย์กลางการยึดถือ และเป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิตของคนไทย ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่รัฐบาลควรมีการส่งเสริมให้หน่วยงานวัฒนธรรมอื่น ๆ ทั้งภาคเอกชนและรัฐบาล โดยเฉพาะศูนย์วัฒนธรรมซึ่งตั้งกระจายอยู่ 17 ศูนย์ในกรุงเทพมหานคร ได้ให้บริการเผยแพร่งานวัฒนธรรมเข้าสู่สถานศึกษาให้มากขึ้น เพราะเป็นการส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้ให้กับเยาวชนของชาติโดยตรง ในส่วนของโรงเรียนนั้นควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมตามบทบาทนี้ โดยการให้โอกาสเชิญชวนให้หน่วยงานอื่น ๆ ดังกล่าวเข้ามาจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียนให้มากขึ้น จากผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่าด้านปัญหาอุปสรรค (เพิ่มเติม) ในการประสานงานของโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น ๆ โรงเรียนขนาดเล็กจะไม่ได้ได้รับความสนใจจากหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนนักเรียนน้อย ในการจัดกิจกรรมของหน่วยงานอื่นที่จะเข้ามาจัดงานด้านวัฒนธรรมจะมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ จึงไม่ค่อยเข้ามาจัดกิจกรรมในโรงเรียนขนาดเล็ก ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ไม่พบปัญหานี้ อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัย (จากตารางที่ 52) พบว่าโรงเรียนบางส่วนได้เคยปฏิบัติตามบทบาทในการส่งเสริมให้หน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในโรงเรียน เช่น สมาคมนักกลอนแห่งประเทศไทยเชิญวิทยากรจากศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งชาติมาให้ความรู้แก่นักเรียน มูลนิธิเด็กไทยมาแสดงหุ่นกระบอกและแสดงดนตรี ศูนย์เยาวชนบางนาพานักเรียนไปเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มโรงเรียนชมกิจกรรมจากเมืองจีน ชุมชนมาจัดงานขันโตกและงานสงกรานต์ในโรงเรียน สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเข้ามาสาธิตในโครงการมารยาทไทย ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ สโมสรรฟิ่งน้อยเข้ามาจัดกิจกรรมวัฒนธรรมไทยในโรงเรียน เป็นต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการที่จะเพิ่มการปฏิบัติงานตามบทบาทนี้ให้มากขึ้น ทำได้โดยสำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติควรจัดเผยแพร่เอกสารประชาสัมพันธ์หน่วยงานศูนย์วัฒนธรรมที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครแต่ละศูนย์ที่จะให้บริการด้านวัฒนธรรมแก่โรงเรียนได้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก ตลอดจนการอบรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานวัฒนธรรมหรือองค์กรเอกชน ซึ่งทางโรงเรียนจะสามารถใช้บริการได้ เพื่อโรงเรียนจะได้ประสานงานขอความร่วมมือ การจัดสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมของชาติ ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของ โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม

จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 ขนาดคือโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยในบทบาทต่าง ๆ คือ บทบาทด้านการสำรวจและเลือกสรรกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ควรค่าต่อการเผยแพร่แลกเปลี่ยนในระดับต่าง ๆ บทบาทด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อการสนับสนุนงานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการจัดหางบประมาณสนับสนุนงานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์งานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการติดตามและประเมินผลงานการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย บทบาทด้านการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับวัฒนธรรม เผยแพร่ความรู้แก่นักเรียนและประชาชน บทบาทด้านการเผยแพร่กิจกรรมวัฒนธรรมไทยผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ บทบาทด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรยกย่อง บทบาทด้านการจัดกิจกรรมทำสิ่งประดิษฐ์ในชุมชนออกเผยแพร่ บทบาทด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมด้านกีฬา นันทนาการแก่ชุมชน บทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับสำนักการศึกษา ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ (ระหว่างชาติ) ระหว่างประเทศ (ระดับนานาชาติ) ในภูมิภาคของโลก และในโลก

สำหรับบทบาทด้านการสำรวจและเลือกสรรกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ควรค่าต่อการเผยแพร่กิจกรรมในระดับต่าง ๆ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัตินั้นเป็นเพราะกิจกรรมวัฒนธรรมที่โรงเรียนนำไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนมีจำนวนไม่มากนักในบางโรงเรียน เช่น กิจกรรมนาฏศิลป์ กิจกรรมดนตรี ครูไม่มีเวลาในการฝึกซ้อมได้หลายชุด เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายด้าน เช่น ข้อจำกัดด้านเวลา บุคลากร งบประมาณ และความรู้ความชำนาญของครูผู้ฝึกซ้อม เป็นต้น เมื่อโรงเรียนมีความสามารถในการฝึกฝนเด็กด้านใดก็จะดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ เช่น การเล่นตีกลองยาว เมื่อมีโอกาสนำออกเผยแพร่ในสถานที่ต่าง ๆ แต่จะมีการปรับปรุงเทคนิควิธีการทำให้ได้กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ซ้ำซากจำเจจนเกินไป อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ครูฝ่ายกิจกรรมในโครงการของโรงเรียนที่มีกิจกรรมดีเด่น พบว่า กิจกรรมวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจะนำออกเผยแพร่แลกเปลี่ยนในระดับต่าง ๆ จะต้องมีการสำรวจและเลือกสรรกิจกรรมด้านวัฒนธรรมทุกครั้ง โดยมีจุดเน้นเรื่อง

ความถูกต้องในเนื้อหาเป็นสำคัญ ความเหมาะสมในหลาย ๆ ด้าน ตัวอย่างเช่น กิจกรรมนาฏศิลป์ การเลือกกิจกรรม โรงเรียนจะดูความเหมาะสมกับบุคลิกลักษณะของนักเรียน การเลือกสรรกิจกรรมให้เหมาะสมกับสถานที่ โอกาสของการนำกิจกรรมไปเผยแพร่ เช่น งานรื่นเริง งานพิธีการ งานเสิร์ฟโศก นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงระดับของการเผยแพร่ แลกเปลี่ยน เช่น เป็นระดับท้องถิ่น ระดับภาค ระดับชาติ หรือ ระหว่งนานาชาติ กลุ่มผู้รับการเผยแพร่เป็นคนไทยหรือคนต่างชาติ เพื่อความเหมาะสมและการสื่อความเข้าใจอันดีแก่ผู้ที่รับการเผยแพร่แลกเปลี่ยน เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ที่จะได้รับคือ ต้องการสร้างภาพพจน์และความเข้าใจอันดีแก่คนไทยและชาวต่างชาติ โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขต สำนักงานการศึกษา จะร่วมกันพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ในการสำรวจคัดเลือกกิจกรรมต่าง ๆ โดยการระดมสมองจากครูในโครงการ รวมไปถึงการคัดเลือกนักเรียนผู้ที่จะเป็นผู้แทนไปทำกิจกรรมนั้น ๆ การฝึกอบรมกรีฑา มารยาท ลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของนักเรียนผู้ที่จะเป็นตัวแทนออกไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนกิจกรรมในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับประเทศ เพราะถือว่าเป็นเยาวชนจากกรุงเทพมหานครที่จะเป็นผู้สานมิตรไมตรี สร้างความประทับใจ สร้างภาพพจน์ที่ดีแก่ชาวต่างชาติบนพื้นฐานที่จริงใจ รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนทุกคนในโรงเรียน ซึ่งต้องการดำเนินการตามแบบอย่าง ซึ่งนับว่าสร้างประโยชน์อย่างเหลือคณานับให้กับโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และผู้ปกครองในการที่จะปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนบางส่วนที่เคยมี การปฏิบัติด้านการสำรวจและเลือกสรรกิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่ควรค่าต่อการเผยแพร่แลกเปลี่ยนในระดับต่าง ๆ (จากตารางที่ 54) เช่น การวาดภาพระดับชาติ การจัดป้ายนิเทศในท้องถิ่น การแสดงศิลปะแม่ไม้มวยไทย การแสดงดนตรีไทยในงานมหกรรมดนตรีไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติโดยเยาวชน กรุงเทพมหานครกับเยาวชนจากเมืองยาซึโฮ ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

บทบาทด้านการสร้างเครือข่าย เพื่อสนับสนุนงานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย พบว่าโรงเรียนส่วนมากไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทนี้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะสถานศึกษาคือโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนโดยตรง ทำการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมโดยการปลูกฝัง ถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชนของชาติ จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทด้านการอนุรักษ์ และการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย โรงเรียนส่วนมากเคยปฏิบัติ ส่วนบทบาทด้านการเผยแพร่

แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย โรงเรียนต้องดำเนินงานโดยประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ การสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติงานจึงจะเกิดขึ้น แต่ยังไม่เป็นระบบ เพราะโรงเรียนมีข้อจำกัดเรื่องเวลา บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ

หน่วยงานที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาติ คือ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) ตามที่ นันทสาร สีสลับ (2537) ได้สรุปไว้ว่ามีหน้าที่ 3 ประการ คือ (1) เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน (2) เป็นผู้ประสานงาน และ (3) เป็นผู้ให้บริการข้อมูล กับหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมอื่น ๆ ซึ่งองค์กรในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมมี (กาสั๊ก เต๊ะซันหมาก, 2531) กล่าวไว้มีดังนี้

1. องค์กรบริหารงานวัฒนธรรมในส่วนกลาง สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมการศาสนา กรมศิลปากร สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

2. องค์กรปฏิบัติงานวัฒนธรรมในส่วนภูมิภาค ได้แก่ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน

3. องค์กรภาคเอกชน ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนงานวัฒนธรรม เช่น สภาสตรีแห่งชาติ สมาคม มูลนิธิ บุคคลหรือองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติไม่มีอำนาจ ไม่มีสายการบังคับบัญชาในต่างจังหวัด นอกจากจะเป็นเพื่อนและเครือข่ายของ สวช. (นันทสาร สีสลับ, 2537) ได้กล่าวไว้ได้แก่ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ วัด สมาคม มูลนิธิและกลุ่มเอกชน เช่น บริษัท ห้างร้าน โรงแรม สถาบันการศึกษา และกลุ่มชาวบ้าน แต่ละองค์กรเครือข่ายจะแสดงบทบาทสำคัญในด้านต่าง ๆ เช่น การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การวิจัยงานด้านขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น ซึ่ง สวช. ให้การสนับสนุน

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง พบปัญหาเพิ่มเติมว่าหน่วยงานอื่น ๆ ไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ในขณะที่ผลจากการสัมภาษณ์ครูฝ่ายกิจกรรมพบว่า โรงเรียนไม่ทราบข้อมูลว่าเครือข่ายวัฒนธรรมมีหน่วยงานใดบ้าง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรเป็นหน้าที่ของ สวช. ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือสถานศึกษา ซึ่งเป็นเครือข่ายเครือข่ายของ สวช. ในด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านวัฒนธรรมให้เข้าถึงโรงเรียนทุกโรงเรียนให้มากที่สุดเพราะเป็นการช่วยเหลือโรงเรียนได้ทางหนึ่ง นอกจากนี้ควรมีการกระตุ้น เร่งเร้าให้องค์กร หรือเครือข่าย

เครือญาติวัฒนธรรมอื่น ๆ ของ สวช.ให้ความร่วมมือเป็นเครือข่ายวัฒนธรรมกับโรงเรียน โดยให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับโรงเรียนโดยให้การสนับสนุน ในด้านต่างๆจะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพขึ้น อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัย (ตารางที่ 55) พบว่าโรงเรียนบางส่วนเคยมีการปฏิบัติในการสร้างเครือข่ายสนับสนุนงาน เผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เช่น กรรมการศึกษา มูลนิธิ บริษัทเทเลคอมเอเชีย เป็นต้น

บทบาทด้านการหางบประมาณสนับสนุนงานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านการจัดหางบประมาณสนับสนุน งานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย จากผลการสัมภาษณ์ครูช่วยกิจกรรมในโครงการด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมดีเด่น พบว่าโรงเรียนไม่มีงบประมาณในการดำเนินงานในการเผยแพร่แลกเปลี่ยนกิจกรรมวัฒนธรรมโดยตรง โรงเรียนจะใช้วิธีขอรับบริจาคจากครูหรือนุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครอง ชมรม กรรมการศึกษา มูลนิธิ เป็นต้น และในอีกส่วนหนึ่งโรงเรียนจะได้จากผลการแสดงกิจกรรมในการเผยแพร่กิจกรรมวัฒนธรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จะได้รับรางวัลเพื่อตอบแทนโรงเรียนสามารถนำมาใช้สอยได้ในส่วนของโรงเรียนซึ่งนอกเหนือจากรางวัลของนักเรียนอีกส่วนหนึ่ง นอกจากนั้นในการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค หรือระหว่างประเทศ โรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เป็นผู้ดำเนินการในโครงการนั้นๆเช่น โครงการพาดำหนูน้อยคนเก่ง โครงการแฟนด้ายูทูท โครงการศิลปินนานาชาติ โรงเรียนจะได้รับงบประมาณสนับสนุนตลอดกิจกรรม จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนบางส่วนเคยมีการปฏิบัติในการจัดหางบประมาณมาสนับสนุนงานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น รายได้จากมูลนิธิ ขอบริจาค ร่วมกับวัดจัดทอดผ้าป่า การนำสินค้าผลงานศิลปะหัตถกรรมนักเรียนออกจำหน่าย ได้รับการสนับสนุนจากบริษัทเทเลคอมเอเชีย เป็นต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ไม่เคยจัดหางบประมาณสนับสนุนงานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เพราะโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยมีการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย (จากตารางที่ 81) ซึ่งดูเหมือนจะขัดกับผลการวิจัยที่พบว่าโรงเรียนประสบปัญหาอันดับแรกคือด้านงบประมาณ (จากตารางที่ 82) โรงเรียนต้องจัดหางบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมจากงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้เพื่อนำไปใช้ในบทบาทด้านการอนุรักษ์และบทบาทด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ซึ่งทั้ง 2 บทบาทนี้โรงเรียน

ส่วนมากมีการปฏิบัติ (จากตารางที่ 79) ฉะนั้นการที่จะเพิ่มปริมาณการปฏิบัติตามบทบาท ด้านเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนให้มากขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร จัดสรรงบประมาณให้เพิ่มมากขึ้น รมรงค์ให้องค์กรเอกชนเห็นความสำคัญและให้ความ ร่วมมือสนับสนุนด้านงบประมาณและการร่วมเป็นเครือข่ายในการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมให้มากขึ้น

บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ งานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ โรงเรียนส่วนมากไม่เคยมีการ ปฏิบัติตามบทบาทด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย ฉะนั้นจึงมีผลทำให้โรงเรียน ส่วนมากไม่เคยมีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการประชาสัมพันธ์งานเผยแพร่แลกเปลี่ยน วัฒนธรรมไทยด้วย อย่างไรก็ตามพบว่ามีโรงเรียนบางส่วน ได้เคยปฏิบัติตามบทบาทด้าน การประชาสัมพันธ์ งานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย เช่น การทำหนังสือเชิญชวน ไปยังโรงเรียนต่าง ๆ โรงเรียนกรมสามัญศึกษา เอกชน ประชาชน ให้มาร่วมงาน ประชา สัมพันธ์โดยครูเวรประจำวันชี้แจงนักเรียน ประกาศตามเสียงตามสายเพื่อให้ทราบ และ เชิญชวนมาร่วมงาน ติดป้ายประกาศ ป้ายนิเทศ จัดนิทรรศการลงข่าว ประชาสัมพันธ์ ทางหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มโอกาสให้โรงเรียนปฏิบัติงานตาม บทบาทนี้มากขึ้น โดยผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้กระตุ้นให้ครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องได้มี การประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้มากขึ้น โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของการประชา สัมพันธ์ รวมทั้งจัดหางบประมาณสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายและค่าวัสดุ เพราะงานประชา สัมพันธ์จำเป็นต้องใช้งบประมาณเพื่อผลิตสื่อ รวมทั้งครู อาจารย์ นักเรียนทุกต้องร่วมกัน ประชาสัมพันธ์งานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียน ประชาชน ได้รับรู้ ได้เข้าร่วมกิจกรรม ดังที่ ประเวศ วะสี (2537) กล่าวว่า วัฒนธรรมต้องมีชุมชนที่ มีชีวิตเป็นผู้ปฏิบัติจะยั่งยืนและมีพัฒนาการ และ สธน โรจนตระกูล (2526) งานด้านวัฒนธรรมจะดำรงอยู่เป็นเอกลักษณ์ของไทยได้นั้น ต้องให้ประชาชนได้สัมผัสและเกิดความคิด ที่จะธำรงรักษาไว้มิให้สูญหาย หรือถูกวัฒนธรรมต่างชาติแทรกซึมจนหมด สภาพของ วัฒนธรรมไทยจึงจำเป็นต้องมีการเผยแพร่ การเผยแพร่งานด้านวัฒนธรรมนั้นจะต้องอยู่ที่ การประชาสัมพันธ์เป็นสำคัญ

บทบาทด้านการติดตามและประเมินผลงานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะโรงเรียนส่วน มากไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย จึงมีผลทำให้

โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทนี้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม โรงเรียนบางส่วนเคยมีการปฏิบัติตามบทบาทในการติดตามและประเมินผลงานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย เช่น ออกแบบสอบถามหลังการจัดกิจกรรม การสังเกตและติดตามผลจากผู้ร่วมงาน การสัมภาษณ์จากชุมชน การใช้แบบสำรวจ เป็นต้น จะเห็นว่าโรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินงานการเผยแพร่แลกเปลี่ยนกิจกรรมหลาย ๆ วิธี ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ไพโรจน์ นาคสุวรรณ และวันนอร์ มะทา (2528) ที่ว่าการประเมินผลที่คืบหน้าควรทำหลาย ๆ วิธีเพื่อจะได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าโอกาสในการเพิ่มการปฏิบัติตามกิจกรรมตามบทบาทนี้ได้โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องกระตุ้นให้มีการจัดกิจกรรมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยให้มากขึ้น พร้อมทั้งให้มีการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมทุกครั้ง และหลาย ๆ วิธี ดังที่ วินัส สวนสุข (2533) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดกิจกรรมทุกครั้งต้องมีการประเมินผลเพื่อทราบว่ากิจกรรมที่จัดให้มีขึ้นนั้นบรรลุตามจุดประสงค์หรือไม่ ส่วนเทคนิคและเครื่องมือในการประเมินผลมีหลายอย่างแตกต่างกันไป ผู้ที่ประเมินควรเลือกใช้อย่างเหมาะสม จึงจะเกิดประโยชน์ นอกจากนี้สำนักงานการศึกษาควรมีการติดตามและประเมินผลงานเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของโรงเรียนด้วย เพื่อทราบปัญหาและให้ความช่วยเหลือ

บทบาทด้านการจัดทำสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับวัฒนธรรม เผยแพร่ความรู้แก่นักเรียนและประชาชน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติ ทั้งนี้เป็นสิ่งที่ สธน โรจนตระกูล (2526) กล่าวว่า งานด้านนี้เป็นงานที่ต้องลงมือกระทำอยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่องเพราะเป็นงานที่ต้องใช้เวลาเพื่อการเผยแพร่และซึมซับที่ละเล็กทีละน้อย นักเรียนหรือประชาชนทั่วไป จะได้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะปัจจุบันวัฒนธรรมตะวันตกได้เริ่มเข้ามามีบทบาทต่อสังคมได้อย่างกว้างขวาง งานด้านการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อสิ่งพิมพ์ต้องใช้เวลามาก และงบประมาณสูง และโดยเฉพาะความอดทนของบุคลากรที่ทำหน้าที่ งานนี้จึงจะสำเร็จ นอกจากนี้โรงเรียนประถมศึกษาศึกษายังมีข้อจำกัดในด้านกระบวนการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ครูจะนำมาใช้ได้ และจากผลการวิจัยพบว่า การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินงานส่งเสริมวัฒนธรรม (จากตารางที่ 31) โรงเรียนมีการปฏิบัติน้อย จึงส่งผลให้การเผยแพร่ด้วยสื่อสิ่งพิมพ์มีน้อยด้วย เนื่องจากข้อมูลความรู้ด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่จะทำการเผยแพร่ให้ต้องผ่านการศึกษา วิเคราะห์เรียบเรียงอย่างถูกต้องแล้วจึงนำออกมาเผยแพร่ และโรงเรียนไม่มีบุคลากรที่จะดำเนินการได้โดยตรง เพราะครูมีภาระกิจจากการสอนมากอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัย (จาก

ตารางที่ 60) พบว่า โรงเรียนบางส่วนเคยมีการปฏิบัติในการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่นักเรียน และประชาชน เช่น การจัดกิจกรรมในวันสำคัญใด ๆ ในโรงเรียนก็จะทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของวันนั้น ๆ การจัดทำเอกสารเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดทำแผ่นพับ วารสารเผยแพร่ความรู้ด้านวัฒนธรรมในงานนิทรรศการ จัดเผยแพร่ความรู้ด้านวัฒนธรรมในวารสารห้องสมุดเดือนละ 1 ครั้ง จัดทำแผ่นพับแจกเพื่อเผยแพร่ความรู้แก่นักเรียนและผู้ปกครอง ในโอกาสจัดกิจกรรมวัฒนธรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น ในความคิดเห็นของผู้วิจัยในการเพิ่มการปฏิบัติตามบทบาทนี้ นอกจากการจัดสรรงบประมาณให้โดยตรงเป็นค่าวัสดุ ค่าใช้สอยแล้ว ควรมีการจัดอบรมบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ด้วย

บทบาทในการเผยแพร่กิจกรรมวัฒนธรรมโดยผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านการเผยแพร่กิจกรรมวัฒนธรรมไทยผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ ในการนำกิจกรรมด้านวัฒนธรรมออกไปเผยแพร่สู่ประชาชนผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ยังไม่สามารถดำเนินการได้มาก แม้ว่าโรงเรียนจะทราบดีว่า การนำสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อในการเผยแพร่จะได้คุณประโยชน์มาก ดังที่ สุปาณี พัทธราช (2529) ได้กล่าวไว้ว่า วิทยุ โทรทัศน์ ถือเป็นสื่อมวลชนที่เข้าถึงและเป็นที่ยอมรับของประชาชนทุกระดับและทุกวัย ดังนั้นการใช้สื่อมวลชนดังกล่าวเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยจึงเป็นการถ่ายทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมให้แก่บุคคลได้ทุกระดับทุกวัยและทุกกาลเทศะด้วย ปัจจุบันสื่อมวลชนยังเปิดโอกาสให้โรงเรียนเผยแพร่กิจกรรมน้อยมาก ดังที่ อมรวิรัช นาคทรพรพ (2539) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันสื่อต่าง ๆ ให้ความสนใจเรื่องการศึกษาและการพัฒนาเด็กมากขึ้น หากยังมีสัดส่วน น้อยนักเมื่อเทียบกับเนื้อหาสาระด้านอื่น ๆ โดยมีตัวเลขยืนยันคือ

- หนังสือพิมพ์รายวัน โดยเฉลี่ยมีการจัดสรรเนื้อที่ให้เป็นเรื่องทางการศึกษาเพียงประมาณร้อยละ 3-5 ของเนื้อหาทั้งหมด จำนวนสถานีวิทยุทั้ง AM และ FM มีทั้งหมดประมาณ 500 แห่งทั่วประเทศ มีไม่เกิน 30 สถานี ที่บรรจุรายการการศึกษาไว้ในโปรแกรมประจำวัน

- สถานีโทรทัศน์หลัก 4 สถานี คือช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 และช่อง 9 มีการจัดรายการเพื่อการศึกษาโดยเฉลี่ยเป็นสัดส่วนร้อยละ 10 ของรายการทั้งหมด ส่วนช่อง 11 มีสัดส่วนรายการเพื่อการศึกษาร้อยละ 60

ในอีกประเด็นหนึ่ง กิจกรรมที่จะนำออกเผยแพร่สู่ประชาชนจะต้องเป็นกิจกรรมที่ดีเด่นจริง ๆ และใช้งบประมาณในการดำเนินงานมาก อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัย (จากตารางที่ 61) พบว่า โรงเรียนบางส่วนเคยมีการปฏิบัติการจัดรายการเผยแพร่กิจกรรมวัฒนธรรมผ่านสื่อมวลชนต่างๆ เช่น การร่ำอวยพรในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ การจัดการแสดงวัฒนธรรมที่บ้าน การแสดงของนักเรียนในรายการโทรทัศน์ต่างๆ เช่น รายการหนูทำได้ รายการแพร่ภาพข่าวการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมไทยผ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร การศึกษาของกรุงเทพมหานคร เป็นต้น ความคิดเห็นของผู้วิจัยในการเพิ่มการปฏิบัติของโรงเรียนในบทบาทด้านนี้คือ รัฐบาลควรส่งเสริมสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ให้มีการสนับสนุนให้โอกาสโรงเรียนในการเผยแพร่กิจกรรมวัฒนธรรมสู่ประชาชน ดังที่ กาสัก เต๊ะซันหมาก (2531) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์และวิทยุ-โทรทัศน์ควรให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมไทยที่ดั้งเดิม โดยการเสนอผลงานและบทวิเคราะห์ห้วงการที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นควรมีการยกย่องเชิดชูและประกาศเกียรติคุณบุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม การใช้วิธีการอุตสาหกรรมและการค้าในการเผยแพร่วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่พึงประสงค์ เพราะว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม และในขณะเดียวกันควรมีหาทางป้องกันมิให้พ่อค้าหรือนักอุตสาหกรรมนำเอาศิลปวัฒนธรรม ไปเผยแพร่จนเป็นเหตุให้เข้าใจคลาดเคลื่อนในวัฒนธรรมอันเป็นสมบัติของส่วนรวมได้

บทบาทด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งควรยกย่องแก่ชุมชน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทนี้ ที่เป็นเช่นนั้น เพราะเป็นการสืบเนื่องจากผลการวิจัยตามบทบาทด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย (จากตารางที่ 25) และบทบาทด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย (จากตารางที่ 40) พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้นักเรียนรู้คุณค่า และการจัดกิจกรรมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้อันเหมาะสม ฉะนั้นตามบทบาทด้านการเผยแพร่ความรู้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรยกย่อง โรงเรียนส่วนใหญ่จึงไม่เคยปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวไปแล้วในบทบาททั้ง 2 ด้าน แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนบางส่วนก็ยังมีปฏิบัติตามบทบาทนี้ เช่น การจัดกิจกรรมยกย่องบุคคลตัวอย่าง เช่น การจัดกิจกรรมยกย่องเป็นบุคคลตัวอย่างเป็นพ่อดีเด่นของชุมชน เป็น

แม่ดีเด่นของชุมชน การเชิญมาเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้แก่โรงเรียนและชุมชนในเรื่อง การสอนดนตรีไทย การสอนการพับกระดาษเป็นสัตว์ต่าง ๆ การให้ความรู้ด้านเกษตรกรรมแก่ชุมชน การจัดกิจกรรมยกย่องเกียรติคุณเป็นผู้อุปการะโรงเรียน และเชิญมาเป็น วิทยากรเผยแพร่ความรู้ เช่น การสอนกลองยาวนักเรียน การสอนอาชีพในท้องถิ่นให้ เยาวชน เป็นต้น

บทบาทด้านการนำสิ่งประดิษฐ์ในชุมชนออกเผยแพร่ พบว่าโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทการนำสิ่งประดิษฐ์ออกเผยแพร่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะสภาพ สังคมส่วนใหญ่ประชาชนมีหลากหลายอาชีพ งานฝีมือ งานช่าง งานด้านศิลปหัตถกรรม พื้นบ้านมีมากมายหลายรูปแบบ การดำเนินงานโดยโรงเรียนเป็นสื่อกลางในการจัดเผยแพร่ โรงเรียนดำเนินการได้น้อยเพราะภารกิจด้านอื่น ๆ มีมาก โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอน บุคลากรมีข้อจำกัดเรื่องเวลาและงบประมาณ การนำสิ่งประดิษฐ์ในชุมชนออกเผยแพร่เป็น งานที่ต้องอาศัยงบประมาณซึ่งทางโรงเรียนไม่มีงบประมาณนี้โดยตรงเช่น การจัดประกวด ประชาสัมพันธ์หรือจัดหาแหล่งจำหน่าย เพราะงานประเภทนี้ต้องมีการวางโครงการเพื่อ ดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสธม โรจนตระกูล (2526) พบว่าบทบาทของ วิทยาลัยครูในการสนับสนุนการผลิตและเผยแพร่หัตถกรรมพื้นบ้านในรูปแบบต่าง ๆ นั้น โรงเรียนดำเนินการได้น้อยเพราะขาดงบประมาณโดยตรง อย่างไรก็ตาม โรงเรียนประถม ศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครบางส่วน ได้เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านการนำสิ่งประดิษฐ์ใน ชุมชนออกเผยแพร่ เช่นการจัดนำชิ้นลงหินซึ่งเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่มีชื่อเสียงของเขตไปจำหน่าย ในงานส่งเสริมวัฒนธรรมของเขต นักเรียนประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้และจัดส่งให้เป็นตัว- อย่างแก่ชุมชนนำออกเผยแพร่ ส่งเข้าร่วมกิจกรรมตกแต่งขบวนรถบุปผชาติ การแสดงการ สานชะลอมใบมะพร้าว เป็นต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการเพิ่มจำนวนการปฏิบัติตาม บทบาทด้านการนำสิ่งประดิษฐ์ในชุมชนออกเผยแพร่ ควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วย งานด้านอื่นๆเข้าร่วมสนับสนุนด้านงบประมาณ การให้การอบรม การประสานงาน กับโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้การดำเนินงานด้านนี้มีประสิทธิภาพ เป็นการส่งเสริมอาชีพในชุมชน หน่วยงานดังกล่าว เช่นสำนักพัฒนาชุมชน ซึ่งดำเนิน การเรื่องโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานครอยู่แล้ว กรมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นต้น

บทบาทด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทยด้านกีฬา นันทนาการแก่ชุมชน พบว่าโรงเรียนส่วนมากไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่ วัฒนธรรมไทยด้านกีฬา นันทนาการแก่ชุมชน ทั้งนี้จากผลการวิจัยในด้านปัญหาอุปสรรค

ของการดำเนินงานในโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครพบว่าโรงเรียนพบปัญหาด้านวัฒนธรรม พื้นบ้าน ขาดผู้ชำนาญในการถ่ายทอด ซึ่งเป็นปัญหาในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด และอยู่ใน ระดับมาก แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนขาดบุคลากรผู้มีความชำนาญที่จะถ่ายทอดความรู้ได้ จน ถึงขั้นนำไปเผยแพร่สู่ชุมชนได้ เพราะการที่จะนำกีฬา นันทนาการต่าง ๆ ไปเผยแพร่แก่ ชุมชนได้ต้องมีผู้รู้จริงในการเผยแพร่กิจกรรมนั้นอย่างถูกต้อง ดังที่ ลิทธิชัย ธาดานิติ (2524) ได้เสนอแนะว่า ครูควรมีการศึกษาค้นคว้า และวิจัยวัฒนธรรมเพื่อให้ทราบแก่นสาร เนื้อแท้ของวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ แล้วนำมาอบรมสั่งสอนนักเรียน ขณะเดียวกันก็ทำการ เผยแพร่การค้นคว้าไปสู่ประชาชนทั่วไป อย่างไรก็ตามผลการวิจัย (จากตารางที่ 69) พบว่าโรงเรียนบางส่วนเคยมีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรม ไทยด้านกีฬา นันทนาการแก่ชุมชน เช่น การเล่นกีฬาพื้นบ้านในงานวันอนุรักษ์วัฒนธรรม ไทย การแข่งขันกีฬา เซปักตะกร้อ ตะกร้อลอดบ่วง หมากรูกคน จัดกิจกรรมเผยแพร่ ในงานของชุมชน งานวัด งานแข่งขันกีฬาสี่และกีฬาเขต งานสืบสานวัฒนธรรมไทย กิจกรรมที่จัดเช่นการละเล่นของเด็กไทย การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาไทย เป็นต้น ผู้วิจัยมีความ คิดเห็นว่าโอกาสในการเพิ่มจำนวนการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามบทบาทด้านนี้ทำได้ โดยโรงเรียนเชิญผู้มีความรู้ ความชำนาญทางด้านวัฒนธรรมนั้นๆมาปรึกษา แล้วโรงเรียน ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนมาร่วมกลุ่มสนใจ ที่ปรึกษาจะเป็นผู้ให้ความรู้แก่ ประชาชนในกลุ่มนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ มณี พยอมวงศ์ (2525) ที่กล่าวว่า ควรรวบรวมผู้ สนใจและผู้มีความรู้ทางด้านวัฒนธรรมให้มีโอกาสทำงานร่วมกัน เพื่อที่จะทำงานให้ส่วน รวมดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิต แก้วเพ็ง (2533) ซึ่งพบว่าวิธีการเผยแพร่ วัฒนธรรมพื้นบ้านให้ประชาชนทราบโดยโรงเรียนจัดตั้งกลุ่มสนใจวัฒนธรรมพื้นบ้านขึ้น ภายในโรงเรียน แล้วเชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมกลุ่มที่ตนสนใจ

บทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมใน สำนักการศึกษา พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านการจัดส่งนักเรียน เข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับสำนักการศึกษา จากการสัมภาษณ์ครูฝ่าย กิจกรรมในโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่ากิจกรรมด้านวัฒนธรรมหลาย ๆ ด้านจัดขึ้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ รู้คุณค่าของวัฒนธรรมไทย ในบางกิจกรรมมีการ ส่งเสริมโดยการจัดประกวด แข่งขันเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดกิจกรรมที่ดีเด่น

ถึงขั้นการคัดเลือก กิจกรรมวัฒนธรรมที่โรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ดำเนินการอยู่ จะดำเนินการในระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน ระดับสำนักงานเขตและระดับสำนักงานการศึกษา ตามลำดับ ฉะนั้นกิจกรรมที่ได้รับการคัดเลือกจึงถูกคัดไปตามลำดับเช่นกัน โอกาสของโรงเรียนที่จะเข้าไปสู่ระดับสูงสุดคือระดับสำนักงานการศึกษาย่อมมีจำนวนน้อยลง จึงเป็นผลทำให้โอกาสที่โรงเรียนต่าง ๆ ที่จะเข้ามาเผยแพร่แลกเปลี่ยนกิจกรรมในระดับสำนักงานการศึกษาจึงมีน้อยเช่นกัน อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัย (จากตารางที่ 73) พบว่าโรงเรียนบางส่วนได้เคยปฏิบัติในการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับสำนักงานการศึกษา เช่น การร่วมกิจกรรมมหกรรมดนตรีไทยนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติ กิจกรรมในโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยระหว่างชาติของสำนักงานการศึกษา งานสืบสานวัฒนธรรมไทยของสำนักงานการศึกษา การประกวดกระทง กิจกรรมในโครงการภาษาไทย งานนิทรรศการการศึกษา งานชุมนุมยุวภาษา การประกวดพิธีกร เป็นต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า โอกาสที่จะเพิ่มการปฏิบัติให้มากขึ้น โดยสำนักงานการศึกษ ควรเพิ่มจำนวนกิจกรรมให้มีจำนวนมากขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทั้งหมดได้มีโอกาสมากขึ้น ได้จัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยในระดับสำนักงานการศึกษาได้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจของโรงเรียนมากวิธีหนึ่ง

บทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค ทั้งนี้เพราะการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระดับภูมิกานั้น พบว่าต้องใช้งบประมาณมาก จากผลการวิจัยพบว่าปัญหาอุปสรรคอันดับแรกของการปฏิบัติงานในโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม พบว่าเป็นปัญหาด้านงบประมาณ ซึ่งต้องใช้จ่ายหลายประการ เช่น ค่าใช้สอย ค่าพาหนะ อื่น ๆ และยังมีปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาตัวนักเรียน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัย (จากตารางที่ 74) พบว่า โรงเรียนบางส่วนเคยมีการปฏิบัติด้านการจัดส่งนักเรียนไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค เช่น การจัดส่งดนตรี-นาฏศิลป์ไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนกับชมรมชาวเชียงใหม่ การเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยในโครงการแฟนต้ายุวทูต และพาดานาน้อยคนเก่ง ที่จังหวัดกาญจนบุรี ระยอง และชลบุรี

(พัทยา) ผู้วิจัยมีความ คิดเห็นว่าโอกาสที่จะเพิ่มการปฏิบัติด้านนี้ให้มากขึ้นควรจะทำให้ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการศึกษาหรือสำนักงานเขตควรจัดดำเนินการเป็นผู้ รับผิดชอบโครงการส่วนนี้เช่นเดียวกับการจัดส่งนักเรียน ไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนในระหว่าง ประเทศที่ดำเนินการอยู่ เพื่อจุดประสงค์การใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกัน และกัน และเป็นปัจจัยในการเสริมสร้างความเข้าใจและภาพพจน์อันดีระหว่างนักเรียนทั้ง ต่างจังหวัด และต่างประเทศ (สำนักงานศึกษา, 2538) ในขณะเดียวกันหน่วยงานด้าน วัฒนธรรมอื่นๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ องค์กรเอกชน,เอกชน ควรให้ความร่วมมือในด้านให้ความช่วยเหลือในการส่งเสริม เพิ่มพูนความรู้ด้านวัฒนธรรม เช่น การจัดอบรม สัมมนา หรือเป็นสื่อกลางการประสานงานระหว่างโรงเรียนในกรุงเทพ- มหานครกับโรงเรียนในภูมิภาค รวมทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณจะทำให้การดำเนิน งานประสบผลดีขึ้น โดยให้โรงเรียนเป็นผู้ปฏิบัติเท่านั้น

บทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ระดับประเทศ (ระหว่างชาติ) พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ กิจกรรมการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้งบประ มาณมาก รวมทั้งกระบวนการในการเดินทางออกไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภาย นอกประเทศมีหลายขั้นตอน ในปัจจุบันสำนักงานการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติของกรุงเทพมหานคร โดยดำเนินการคัดเลือกผู้แทนนักเรียน จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนปีละ 10 คน เดินทางไปเผยแพร่ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติที่เมืองยาชิโย ประเทศญี่ปุ่น โดยเป็นความร่วมมือของ เทศบาลเมืองยาชิโย ประเทศญี่ปุ่น ได้เดินทางมาเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ.2532 ดังที่ พงษ์อินทิตรา ดันติวัฒนา (2536) ได้กล่าวถึงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ ด้วยชาวเมือง ยาชิโย ตระหนักถึงมหันตภัยและความเลวร้ายของสงครามและการต่อสู้ด้วยอาวุธ จึงได้จัด ตั้งโครงการแลกเปลี่ยนยุวทูตยาชิโยขึ้น เพื่อเดินทางไปแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม แลกเปลี่ยน กิจกรรมซึ่งกันและกันในหมู่เยาวชนของโลกซึ่งควรจะเป็นมิตรที่ดีต่อกัน เพื่อเป็นแนวทาง หนึ่งในการสร้างเสริมความสงบสุขให้กับประชาชนโลก การผูกมิตร สร้างเพื่อนแท้ต่าง ชาติให้กับเยาวชนญี่ปุ่น เป็นหนทางหนึ่งที่เมืองยาชิโยมั่นใจว่าจะสามารถป้องกันมิให้เกิด สงครามได้ สาเหตุที่เมืองยาชิโยลงมติให้ริเริ่มโครงการนี้ขึ้นในประเทศไทยก็เนื่องจาก

ชาวเมืองลงความเห็นว่าชาวไทยเป็นมิตรที่มีอัธยาศัย มีน้ำใจดีงาม ชาวคนไทยประพุดติน
 อยู่ในกรอบของศีลธรรมประเพณี เคารพ และเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา มารดา และครู
 อาจารย์ ซึ่งเมื่อเทียบกับเยาวชนญี่ปุ่นในปัจจุบันจะพบว่าเนื่องจากความรุ่งเรืองทางวัตถุ
 อย่างสูงของญี่ปุ่นมีสาเหตุให้สภาพจิตใจของเด็กและเยาวชนเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ คัง
 นั้นหากเยาวชนญี่ปุ่นได้มีโอกาสเดินทางมาเรียนรู้และแลกเปลี่ยนกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม
 กับเด็กไทยแล้ว เด็กญี่ปุ่นจะมีโอกาสซึมซับเอาความอ่อนโยนของชาวไทยในสังคมไทย
 กลับไปพัฒนาตนเองและสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความสัมพันธ์ในกรอบ
 ครัว สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535) ซึ่งถือว่าความร่วมมือในการเผยแพร่
 แลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมของเยาวชนของทั้ง 2 ประเทศ นี้ถือเป็นความร่วมมือในรูปแบบ
 ทวิภาคี (Bilateral Co-operation) ได้แก่ ความร่วมมือทางด้านวัฒนธรรมระหว่างสอง
 ฝ่าย ในรูปการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่มิตรภาพและความเข้าใจ
 อันดีระหว่างประเทศ การยอมรับนับถือในวัฒนธรรม ประเพณี และความเป็นอยู่ของคน
 แต่ละชาติ ซึ่งแตกต่างหลากหลายไปทั่วโลก จนปัจจุบันนี้โครงการนี้กรุงเทพมหานครได้
 จัดส่งเยาวชน กทม. ไปแล้ว 5 รุ่น และมีโครงการที่จะดำเนินต่อไป ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็น
 เป็นโอกาสในการที่จะเพิ่มให้โรงเรียนได้ปฏิบัติมากขึ้น โดยกรุงเทพมหานครและหน่วย
 งานที่เกี่ยวข้องคือ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ควรให้ความช่วยเหลือใน
 รูปแบบของการจัดสรรงบประมาณให้มากขึ้นจากหน่วยงานของกรุงเทพมหานครเอง หรือ
 จากมูลนิธิ องค์กรเอกชนต่างๆ ได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือด้านการสนับสนุนงบประมาณ
 ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติควรให้ความช่วยเหลือในด้าน
 การประสานงานหรือจัดสร้างเครือข่ายในด้านการให้ความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม
 ให้มากขึ้นกว่าเดิมซึ่งจะเป็นรูปของเอกภาคี หรือทวิภาคีก็ตาม เพื่อให้นักเรียนได้เกิด
 การเรียนรู้ทางด้านวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ ในโลก เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในชน
 ชาติอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัย (จาก
 ตารางที่ 75) พบว่า โรงเรียนบางส่วนได้มีการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยน
 วัฒนธรรมระดับประเทศ (ในระหว่างชาติ) นอกเหนือจากโครงการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม
 วัฒนธรรมระหว่างชาติของกรุงเทพ มหานครแล้ว เช่น การเผยแพร่แลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม
 ไทยด้านดนตรี-นาฏศิลป์กับอิสราเอล โดยมูลนิธิไทย-อิสราเอล การเยี่ยมชมโรงเรียน
 ของคณะครูและนักเรียนจากเกาหลี มีการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน
 การเผยแพร่แลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมกับประเทศจีนและฮ่องกง สิงคโปร์ เมืองฮิโรชิม่า

ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

บทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับนานาชาติ ในภูมิภาคของโลกและใน โลก พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติตามบทบาททั้ง 2 นี้ ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานในการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระดับนานาชาติในภูมิภาคของโลกและใน โลกนี้เป็นความร่วมมือในการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมแบบหลายฝ่ายหรือมากกว่าสองฝ่าย ดังที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2533) ได้กล่าวไว้ว่าเป็นความร่วมมือในรูปพหุภาคี (Multilateral Co-operation) เป็นความร่วมมือทางวัฒนธรรมแบบหลายฝ่าย หรือมากกว่าสองฝ่าย โดยมีเป้าหมายเช่นเดียวกับการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในรูปทวิภาคี กิจกรรมและโครงการส่วนใหญ่จะอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การระหว่างประเทศในรูปพหุภาคีที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวัฒนธรรม ซึ่งประเทศไทยเป็นรัฐสมาชิกอยู่ด้วย ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานด้านความร่วมมือทางวัฒนธรรมกับองค์การระหว่างประเทศ ทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาค เช่น องค์การยูเนสโก อาเซียน เป็นต้น เป็นที่น่าสังเกตว่าการร่วมมือในการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับนี้จะได้รับประโยชน์ในด้านการส่งเสริมมิตรภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศแล้ว ยังได้รับการสนับสนุนในด้านการเงินเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม ซึ่งจากผลการสัมภาษณ์ครูฝ่ายกิจกรรมพบว่า โรงเรียนจะได้รับเงินสนับสนุนในค่าใช้จ่ายสอยทั้งหมดในการจัดกิจกรรม ซึ่งนับว่าเป็นการเผยแพร่แลกเปลี่ยนที่เกิดประโยชน์จริง ๆ แต่อย่างไรก็ตามก็มีข้อเสียคือต้องใช้เวลาและเตรียมกิจกรรมให้ดีเด่นจริง ๆ เพื่อการสร้างภาพพจน์ที่ดีแก่ประเทศไทย ดังที่ สุนทร นิยมญาติ (2524) กล่าวไว้ว่านานาประเทศจึงเพียรพยายามที่จะสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่ตนเอง ทั้งด้านภายในและภายนอกประเทศ โดยเริ่มจากการทูตที่ไปในทางที่ให้คุณแก่ตนเอง แล้วหาหนทางส่งเสริมความรู้สึกและความเข้าใจโดยการสร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับภายนอก ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ซึ่งอาจถือว่าเป็นสงครามทางความคิด มีโครงการทางด้านประชาสัมพันธ์ การโฆษณาชวนเชื่อและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม เป็นสาระสำคัญ ซึ่งในทางการเมืองถือว่าเป็นเครื่องมือของรัฐทางด้านจิตวิทยา อย่างไรก็ตาม โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ก็มีสวนในการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่ประเทศชาติในด้านการส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย จากผลการวิจัย (จากตารางที่ 76, 77) พบว่าโรงเรียนบางส่วนเคยปฏิบัติตามบทบาทนี้ เช่น การแสดงโขนร่วมกับ 6 ประเทศ ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติ การเข้าร่วมชุมนุมลูกเสือ ยุวกาชาด

ระดับภูมิภาค เช่น ณ ค่ายลูกเสือศรีราชา ชลบุรี โครงการศิลปะเด็กนานาชาติทั่วโลก ที่ประเทศญี่ปุ่น โครงการแฟนด้ายูทูทแห่งประเทศไทย โครงการศิลปะ UNFPA ของ องค์การสหประชาชาติ และการเข้าร่วมเทศกาลเด็กนานาชาติ ครั้งที่ 2 (World Children's Internal Festival 2th) ที่ประเทศเปอร์โตริโก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูฝ่ายกิจกรรม พบว่า โรงเรียนเข้าร่วมโครงการต่างๆ เหล่านี้โดยได้รับเชิญจากหน่วยงานที่เป็นผู้ดำเนินโครงการ โดยตรงส่วนหนึ่ง และโดยการประสานงานของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติส่วนหนึ่ง โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายทั้งหมด ดังนั้นผู้วิจัยมีความ คิดเห็นว่าโอกาส ในการเพิ่มการปฏิบัติตามบทบาทนี้ให้มากขึ้น โดยการได้รับการสนับสนุนจากหลาย ๆ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และที่สำคัญคือสำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติควรเป็นผู้กระตุ้น เร่งเร้าให้การดำเนินงานด้านความร่วมมือทาง วัฒนธรรมระหว่างประเทศให้เกิดเป็นรูปแบบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตอนที่ 3 จากการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในแนวทางแก้ไข ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่าย กิจกรรม ปรากฏผลดังนี้

3.1 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามบทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรมที่สำคัญ เรียงตามลำดับมากไปหาน้อยดังนี้

3.1.1 ด้านงบประมาณ

3.1.2 ด้านวัสดุอุปกรณ์

3.1.3 ด้านสถานที่

3.1.4 ด้านบุคลากร

3.1.5 ด้านการประสานงาน

จากปัญหาและอุปสรรคทั้ง 5 ข้อ ผู้วิจัยจะขอกล่าวเป็นข้อ ๆ ดังนี้

3.1.1 ปัญหาด้านงบประมาณ ครูฝ่ายกิจกรรมรับรู้ว่าเป็นปัญหาโดยตรงในระดับมากและเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลางและ ขนาดใหญ่ ก็พบว่าในโรงเรียนทุกขนาดมีปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีความสำคัญ ของปัญหาเรียงตามลำดับคืองบประมาณในการดำเนินงานไม่พอเพียง การได้รับงบประมาณ

ล่าช้า ความไม่คล่องตัวในการเบิกจ่ายงบประมาณ และการมีการใช้จ่ายงบประมาณมากกว่าแผนกำหนด โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดคือกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีภารกิจที่จะต้องพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน ด้านการศึกษาเป็นด้านหนึ่งซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้งบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรุณา รุจนเวช (2537) พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณไม่เพียงพอซึ่งอาจเนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษา ได้รับงบประมาณจากทางราชการไม่มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เฉลิมชัย แซ่มซ้อย (2519) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากประสบปัญหาเกี่ยวกับความไม่เพียงพองบประมาณ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน สอดคล้องกับการวิจัยของ ลักขณา อินทะจักร (2529) ที่พบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ที่พบมากที่สุดคืองบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอ โรงเรียนแก้ปัญหาโดยขอเงินบริจาคจากคณะครู และเงินบริจาคจากผู้ปกครอง อนงค์ศิริ วิชาลัย (2525) พบว่า การจัดกิจกรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา มีปัญหาในด้านการขาดงบประมาณในการดำเนินการ ชิต แก้วเพ็ง (2533) พบว่าปัญหาในการดำเนินการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านอันเนื่องมาจากโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขาดทุนทรัพย์ ขาดอุปกรณ์ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านวัฒนธรรม สมภพ จันทร์เพ็ญ (2534) พบว่าปัญหาที่ครูอาจารย์ในวิทยาลัยนาฏศิลป์พบมากที่สุดคือปัญหาเรื่องงบประมาณ

เกี่ยวกับปัญหางบประมาณในการสนับสนุนโครงการไม่เพียงพอ เป็นที่น่าสังเกตว่าสาเหตุที่ทำให้งบประมาณในการสนับสนุนโครงการมีไม่เพียงพออาจเนื่องมาจากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครมีโรงเรียน 3 ขนาด โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนคือ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน 0-400 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 401-800 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียน 801 คนขึ้นไป (สำนักการศึกษา, 2538) จะเห็นว่าโรงเรียนแต่ละขนาดมีจำนวนนักเรียนต่างกัน ซึ่งถ้านับบุคลากรอื่น ๆ เช่น ครู อาจารย์ นักการภารโรงค้ำย จำนวนบุคลากรทั้งโรงเรียนย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละขนาด แต่การจัดสรรงบประมาณในโครงการนี้จะได้เท่ากันหมด (สำนักการศึกษา, 2538) นอกจากนี้สภาพแวดล้อมของแต่ละโรงเรียนย่อมแตกต่างกัน ย่อมมีความจำเป็นในการใช้งบประมาณมากน้อยแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ จัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องสมดุลกับภารกิจกิจกรรมในโครงการ โรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดกรุงเทพมหานคร บางแห่งตั้งอยู่ในเขตชานเมือง เช่น โรงเรียนที่อยู่ในเขตรอบนอกของกรุงเทพมหานคร การสาธารณูปโภคยังไม่ทั่วถึง การคมนาคมก็ไม่สะดวกทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน นอกจากนี้โรงเรียนแต่ละขนาดก็มีความพร้อมไม่เท่ากัน โรงเรียนขนาดใหญ่มีอาคารสถานที่ อุปกรณ์มาก มีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนขนาดอื่นๆ ความต้องการ ในการใช้งบประมาณย่อมแตกต่างกันออกไป ต้องการงบประมาณในการสนับสนุนมากดังนั้นจำนวนเงินงบประมาณที่จัดสรรให้จึงไม่สอดคล้องกับภารกิจและกิจกรรมที่แต่ละโรงเรียนรับผิดชอบ นอกจากนี้ที่สำคัญคือโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นโรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาให้กับประชาชนตามนโยบายของรัฐ ในการจัดการศึกษาภาคบังคับให้กับปวงชน ดังที่แผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2537) ระบุไว้ในนโยบายข้อที่ 4 คือ การจัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึง มีคุณภาพและสะดวกแก่ผู้เรียน สถานศึกษาของรัฐและของท้องถิ่นจะต้องจัดการศึกษาภาคบังคับเป็นบริการแบบให้เปล่า โดยเฉพาะฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลางไปถึงรายได้น้อย สภาพของนักเรียนจึงค่อนข้างยากจน จึงเป็นภาระกิจของโรงเรียนที่จะต้องช่วยเหลือทุกวิถีทางที่จะทำให้นักเรียนเรียนจบหลักสูตรประถมศึกษา โดยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรทั้งด้านวิชาการและลักษณะนิสัยที่ดี ในการแก้ปัญหาข้อนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณ ควรมีการศึกษา สำรวจสภาพปัญหาความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน แล้วจึงจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมตามความต้องการของโรงเรียน ทุกขนาด เพราะจากผลการสัมภาษณ์ครูฝ่ายกิจกรรมในโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของโรงเรียน พบว่าปัญหางบประมาณไม่เพียงพอทำให้ไม่สามารถทำกิจกรรมมาด้านวัฒนธรรมตามภารกิจหน้าที่ได้ครบถ้วน นอกจากนี้ยังพบว่าเนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ ครูฝ่ายกิจกรรมในโครงการแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น ต้องใช้จ่ายค่าเดินทางนำนักเรียนออกไปทำกิจกรรมวัฒนธรรมภายนอกโรงเรียน จ่ายค่าอาหารสำหรับนักเรียนในการเรียนนอกเวลาหรือเมื่อออกไปทำกิจกรรมภายนอกโรงเรียน ใช้จ่ายค่าเครื่องแต่งตัว เช่น การแสดงนาฏศิลป์ เป็นต้น จากการสัมภาษณ์พบว่าโรงเรียนแก้ปัญหาโดยการช่วยเหลือนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การขอบริจาคจากผู้ปกครอง ผู้มีจิตศรัทธา จากครูผู้ฝึกสอนเอง รายได้จากการขายงานนักเรียนด้านศิลปหัตถกรรม ขอรับการสนับสนุนจากเครือข่าย องค์กรเอกชน หรือมูลนิธิ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีความเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนของ

ท้องถิ่นจำเป็นที่ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องช่วยกันเสียดุลกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญามาร่วมกันให้ความช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนในภารกิจ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนขอความร่วมมือ ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนก็ต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชน ให้ความร่วมมือช่วยเหลือชุมชนท้องถิ่นซึ่งก็ถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครอยู่แล้ว

3.1.2 ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่าโดยรวมเป็นปัญหาในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่าในโรงเรียนทุกขนาดมีปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงตามลำดับคือ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ เอกสารแหล่งความรู้ที่ใช้ประกอบการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ และวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่คุณภาพต่ำ การที่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนในสังกัดการปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร ต้องมีภารกิจหน้าที่หลายอย่างตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร การได้จัดสรรงบประมาณต้องแบ่งออกไปพัฒนาหลาย ๆ ด้าน ทำให้ปริมาณงบประมาณน้อย ในการจัดสรรเงินค่าวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กรุณา รุจนเวช (2537) ที่พบว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดส่งเอกสารและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดดำเนินงานไม่เพียงพอ และขาดการสนับสนุนเอกสารและวัสดุอุปกรณ์ในการอบรม ซึ่งวัสดุอุปกรณ์เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงาน เช่นเดียวกับที่ มลพรรณ สรรพสิน (2538) พบว่า สื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอนที่สำนักการศึกษาจัดส่งมาให้มีจำนวนไม่เพียงพอ และไม่เหมาะสมกับการนำมาประกอบการสอน เนื่องจากคุณภาพไม่ดี และไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน ชื่นจิตร โพธิ์ศุข (2529) กล่าวว่าสื่อ หรืออุปกรณ์ไม่เพียงพอก็อาจทำให้โครงการไม่สามารถดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสำนักการศึกษาและสำนักงานเขตได้รับงบประมาณในการจัดดำเนินงานไม่มากนักแต่มีโรงเรียนที่จัดดำเนินการอยู่จำนวนมาก จึงไม่สามารถจัดส่งหนังสือ คู่มือและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทุกโรงเรียนได้ ตลอดจนปัญหาการจราจรในปัจจุบัน ทำให้ยากต่อการประสานงานอันเนื่องมาจากงบประมาณมีจำนวนจำกัด จึงส่งผลให้การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์มีคุณภาพที่ไม่ดีนัก ทำให้โรงเรียนประสบปัญหาตามมาอีก นั่นคือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้มีคุณภาพต่ำ มีคุณภาพใช้งานไม่นาน คุณภาพเสื่อม มีผลทำให้การดำเนินงานล่าช้า ขาดประสิทธิภาพไปด้วย และโรงเรียนยังต้องหาเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงรักษาอุปกรณ์ให้คงสภาพสำหรับการใช้งานต่อไปอีกด้วย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์

ควรคำนึงถึงคุณภาพของสื่อและความคงทนในการใช้งานด้วยอีกประเด็นหนึ่ง นอกจากจะให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้แล้ว ซึ่งจะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของโรงเรียนในการซ่อมบำรุงรักษาสื่อ อุปกรณ์นั้น ๆ จากผลการวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูฝ่ายกิจกรรมในโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าโรงเรียนพบปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์มาก โดยเฉพาะในกิจกรรมดนตรี นาฏศิลป์ ซึ่งต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ซึ่งมีราคาแพง เช่น เครื่องแต่งตัว เสื้อผ้า เครื่องดนตรีไทย และเครื่องเสียง ซึ่งโรงเรียนพยายามช่วยเหลือตัวเองเพื่อการดำเนินงานให้ได้สำเร็จลุล่วงด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การขอบริจาค ครูผู้ฝึกสอนเสียสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ โดยหวังผลให้งานก้าวหน้าต่อไป ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น ในโรงเรียนบางส่วนผู้ปกครองและชุมชนเห็นความสำคัญของกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทย ก็ให้ความร่วมมือเสียสละกำลังกาย กำลังทรัพย์มาช่วยเหลือโรงเรียน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงามที่ทุกฝ่ายคือ โรงเรียน ประชาชน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบโดยตรง สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จะต้องให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกันตามความสามารถของแต่ละฝ่าย โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่มีหน้าที่ในการสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมของสถานศึกษา ควรจะช่วยให้บริการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเอกสารด้านความรู้เข้าสู่โรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่โรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติจะได้ทำงาน ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.1.3 ปัญหาด้านสถานที่ พบว่าโดยรวมเป็นปัญหาในระดับมาก เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่ามีปัญหาระดับมากในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงตามลำดับคือ ไม่มีห้องทำงานที่ถาวร สถานที่คับแคบไม่สามารถเก็บข้อมูล เอกสาร และสิ่งต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรมได้เพียงพอ เหตุที่เป็นเช่นนี้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่มีปัญหาการเพิ่มของจำนวนนักเรียนมากขึ้น โดยเมื่อพิจารณาถึงสถานที่ตั้งของโรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่จะตั้งอยู่ในชุมชนที่มีความเจริญด้านสาธารณูปโภค อยู่ใกล้แหล่งบริการตลอดจนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง การคมนาคมสะดวกสามารถเดินทางได้สะดวก แม้จะมีปัญหาด้านการติดขัดทางการจราจรบ้างก็ถือว่าเล็กน้อย เมื่อเทียบกับความสะดวกในการคมนาคมของโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งอยู่ในเขตชานเมือง ซึ่งการคมนาคมไม่สะดวก นอกจากนั้นยังมีจำนวนบุคลากรภายในโรงเรียนน้อย ไม่ว่าจะเป็นจำนวนครูหรือนักการภารโรง งบประมาณสนับสนุนก็มีน้อย จึงมีผลทำให้โรงเรียนขนาด

กลางและขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาตามมา นั่นคือโรงเรียนประสบปัญหาห้องเรียนไม่พอกับการขยายตัวด้านจำนวนนักเรียน ประกอบกับโรงเรียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร สถานที่ตั้งของโรงเรียนจำนวนมาก อาศัยที่ดินของวัดหรือศาสนสถานอื่น ๆ ทำให้ไม่สามารถขยายพื้นที่บริเวณโรงเรียนออกได้ ทำให้ความหนาแน่นของนักเรียนในบางพื้นที่ไม่เหมาะสมกับขนาดของโรงเรียน เมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนกับขนาดของห้องเรียน ทำให้ไม่เป็นไปตามมาตรฐานไม่เอื้ออำนวยต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2530) อีกทั้งกรุงเทพมหานครมีปัญหาเรื่องการซื้อที่ดินสำหรับการสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติม เนื่องจากที่ดินราคาสูงขึ้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องยุบรวมห้องพิเศษต่างๆเพื่อใช้เป็นห้องเรียน ฉะนั้นห้องพิเศษสำหรับการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมที่เป็นห้องถาวรจึงเป็นปัญหาของโรงเรียน อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนก็พยายามจะแก้ปัญหาด้วยการอนุโลมใช้สถานที่ร่วมกับห้องอื่น ๆ เช่น ห้องดนตรี ห้องนาฏศิลป์ ห้องจริยธรรม ห้องสมุด ห้องประชุม เป็นต้น ซึ่งก็พบปัญหาตามมาคือ สถานที่คับแคบไม่สามารถเก็บข้อมูล เอกสาร และสิ่งต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรมได้เพียงพอ นอกจากนี้ยังพบปัญหาว่าโรงเรียนขาดตู้ ชั้นวางของ ตู้เก็บของ ซึ่งเป็นเอกสารหรือสิ่งต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรม นั่นคือการไม่มีสถานที่เก็บข้อมูล เอกสาร และสิ่งต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรม จากการสัมภาษณ์ครูฝ่ายกิจกรรมในโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนได้พยายามแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยวิธีต่าง ๆ กัน ด้วยการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ดังที่ เกรียงศักดิ์ ฤทธิรงค์ (2530) ได้กล่าวไว้คือ ส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือกันพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยการช่วยประสานความคิดของประชาชนในชุมชน ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญถึงความจำเป็นในการร่วมมือร่วมใจและความสามัคคี ชุมชนเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ให้ความร่วมมือบริจาคทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์ ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน จนโรงเรียนสามารถแก้ปัญหาด้านอาคารสถานที่ได้บ้างในส่วนหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่านอกจากโรงเรียนและชุมชนจะช่วยกันแก้ปัญหาแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนโดยการสำรวจ ศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนหาแนวทางช่วยเหลือในด้านการจัดสรรงบประมาณก็จะช่วยพัฒนางานอีกด้านหนึ่ง

3.1.4 ปัญหาด้านบุคลากร พบว่าโดยรวมเป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ตามความสำคัญของปัญหา

เรียงลำดับคือ บุคลากรมีเวลาจำกัดในการปฏิบัติงานเพราะมีงานประจำมาก วัฒนธรรมพื้นบ้านบางอย่างไม่มีผู้ชำนาญที่จะช่วยถ่ายทอดได้ ขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะสาขาวิชา บุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรของโรงเรียนที่มีหน้าที่ในการให้การศึกษาโดยตรงคือครูนั่นเอง ครูคือผู้ให้ความรู้แก่นักเรียนในทุก ๆ ด้าน และจะต้องอบรมให้เด็กเป็นคนดีมีคุณภาพ รวมไปถึงการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ภารกิจหน้าที่ของครูจัดเป็นหน้าที่ที่กว้างขวางเป็นภาระหน้าที่ต่างไปจากครูสมัยก่อนที่ให้ความรู้และอบรมสั่งสอนให้เด็กเป็นคนดี ไม่ต้องช่วยแก้ปัญหาเด็ก เพราะเด็กมีปัญหามากไม่มากนักในปัจจุบัน ครูกรุงเทพมหานครเป็นข้าราชการของกรุงเทพมหานคร ซึ่งแตกต่างไปจากครูสังกัดอื่น คือครูกรุงเทพมหานครจะต้องเข้าไปร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่กรุงเทพมหานครจัดขึ้น แม้ว่าจะไม่เกี่ยวข้องกับงานการเรียนการสอนก็ตาม ดังนั้นภารกิจหน้าที่ของครูกรุงเทพมหานครจึงเป็นภาระที่กว้างขวางมากกว่าครูสังกัดอื่น ๆ แต่ครูกรุงเทพมหานครทราบดีว่าการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาที่ครูกรุงเทพมหานครทุกคนต้องให้การเอาใจใส่ในเรื่องนี้มากกว่าเรื่องอื่น ๆ (อำไพ จิตเมตตา, 2530) นอกจากการสอนแล้วครูโรงเรียนประถมศึกษายังต้องทำหน้าที่ครูประจำชั้น ซึ่งต้องดูแลนักเรียนดูแลผู้ปกครอง รวมไปถึงงานการปกครอง งานธุรการและกิจกรรมอื่น ๆ ที่ผู้บริหารมอบหมาย จึงเป็นสาเหตุให้ครูกรุงเทพมหานครมีเวลาจำกัดเพราะมีงานประจำมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มานพ รอดบุญธรรม (2538) พบว่าการดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบปัญหาในด้านเวลาในการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นเหตุมาจากครูต้องปฏิบัติหน้าที่การสอน และยังมีกิจกรรมในโครงการต่างๆที่ต้องดำเนินการ จึงทำให้เกิดผลกระทบในเรื่องเวลาการดำเนินงาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สธน โรจนตระกูล (2526) พบว่า ปัญหาอุปสรรคด้านบุคลากรที่พบค่อนข้างมาก โดยเฉพาะบุคลากรไม่มีเวลาพอที่จะอุทิศให้กับการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะบุคลากรที่ทำงานด้านวัฒนธรรมส่วนใหญ่คืออาจารย์ ซึ่งมีหน้าที่ประจำอยู่แล้วคือด้านการสอน การที่จะอุทิศเวลาให้กับงานด้านวัฒนธรรมย่อมมีปัญหาค่อนข้างมาก ซึ่งก็จะเกิดปัญหาตามมาอีกเช่นกันคือบุคลากรไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม กรุงเทพมหานครก็ทราบปัญหานี้ โดยได้พยายามช่วยเหลือ ดังที่ กรุงเทพมหานคร (2537) ได้มีคำสั่งให้สำนักงานการศึกษาและสำนักงานเขตลดกิจกรรมพิเศษทั้งจากกรุงเทพมหานครและจากหน่วยงานภายนอก ที่จะทำให้นักเรียนและครูขาดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ผู้บริหารโรงเรียนควรอยู่โรงเรียนตลอดเวลา เพื่อจะได้มีเวลาบริหารงานในโรงเรียนมากขึ้น จากคำสั่งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียน

และครูมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาในการปฏิบัติงาน เพราะมีงานมาก ปัญหานี้จำเป็นต้องช่วยเหลือจากกลุ่มโรงเรียน ศูนย์วิชาการเขต และหน่วยศึกษานิเทศก์ในการให้การสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์ เอกสารต่าง ๆ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดการทำงานบางอย่างให้น้อยลง เพื่อจะได้มีเวลาในการทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรมหรือกิจกรรมในโครงการอื่น ๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับบุคลากรทุกคนในโรงเรียนร่วมมือกันปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

สำหรับปัญหาวัฒนธรรมพื้นบ้านบางอย่าง ไม่มีผู้ชำนาญที่จะช่วยถ่ายทอดได้ เป็นปัญหาที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชิต แก้วเพ็ง (2533) พบว่าปัญหาในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านอันเนื่องมาจากโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าควรแก้ปัญหาในการขาดความรู้ความชำนาญในการถ่ายทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านบางอย่างได้โดยจัดส่งครูเข้ารับการอบรมความรู้ด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านจะเป็นการแก้ปัญหาได้ทางหนึ่งเพราะในสภาพสังคมของกรุงเทพมหานคร การหาผู้รู้มาถ่ายทอดก็ทำได้แต่ค่อนข้างยาก การส่งครูเข้ารับการอบรมด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านเป็นวิธีที่รวดเร็ว ซึ่งมีผู้ให้ข้อคิดเห็นไว้เช่นกันคือ คุสิต ทองสลวย (2531) เสนอแนะว่าครูควรได้เข้ารับการอบรมทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ อุบล ภวานันท์ (2524) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าควรจัดให้มีการอบรมความรู้ในวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ครูถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานศึกษา สำนักงานเขต สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ หรือศูนย์วัฒนธรรมในท้องถิ่นควรมีการร่วมมือกันในการศึกษา สำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน จัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการโดยตรง จะเป็นการส่งเสริมการให้ความรู้ความชำนาญด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านแก่ครู

ส่วนปัญหาที่ขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะสาขาวิชา เช่น วิชาดนตรี นาฏศิลป์ ซึ่งวิชาดังกล่าวเป็นวิชาที่ต้องใช้ทักษะในการปฏิบัติ ผู้ที่จะถ่ายทอดได้ต้องมีความรู้และความชำนาญในเรื่องโดยตรง ปัญหาที่โรงเรียนประถมศึกษาศักดิ์นครส่วนใหญ่อำศัยประสบการณ์ในระดับมาก ซึ่งโรงเรียนแก้ปัญหาค้ด้วยการส่งครูเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่างๆที่จัดการอบรมขึ้น ก็พบว่าสามารถแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่งซึ่งยังไม่ดี เพราะครูทุกคนจะมีทักษะความชำนาญไม่เท่ากัน โดยเฉพาะในสาขาดนตรี-นาฏศิลป์นั้นควรได้รับการฝึกฝนเป็นหลักสูตรระยะยาว จึงจะเกิดทักษะความชำนาญเพียงพอต่อการนำมาสอน ถ่ายทอดให้นักเรียน ในอีกส่วนหนึ่งโรงเรียนแก้ปัญหาค้ด้วยการจัด

จ้างครูที่มีความสามารถด้านนี้มาสอนในเวลาพิเศษ นอกเวลาเรียน ซึ่งก็สามารถช่วยแก้ปัญหาได้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดสรรอัตราครูบรรจุแต่งตั้งในโรงเรียนต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ควรจะพิจารณาเห็นความสำคัญในเรื่องนี้โดยการเปิดรับสมัครและสอบบรรจุบุคลากรในสายวิชาสาขาเฉพาะต่างๆ โดยเฉพาะดนตรี นาฏศิลป์ ให้ประจำอยู่ในโรงเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมการดำเนินงานในโครงการ และยังเป็นการช่วยแก้ปัญหาในด้านบุคลากรไม่เพียงพอด้วยอีกประการหนึ่ง

3.1.5 ปัญหาด้านการประสานงาน พบว่าโดยรวมเป็นปัญหาระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่าโรงเรียนทุกขนาดพบปัญหาในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีความสำคัญของปัญหาเรียงตามลำดับ ความสำคัญคือ การประสานงานระหว่างคณะกรรมการวัฒนธรรมระดับเขตกับโรงเรียนล่าช้า การประสานงานระหว่างสำนักการศึกษาและสำนักงานเขตล่าช้า การประสานงานระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานอื่น ๆ การประสานงานระหว่างกลุ่มโรงเรียนล่าช้า การประสานงานในระดับการวางแผนของโรงเรียนและระดับการปฏิบัติงานของโรงเรียนล่าช้า และโรงเรียนไม่มีโครงการหรือนโยบายเกี่ยวข้องกับงานด้านนี้โดยตรง สำหรับปัญหาการประสานงานใน 3 ปัญหาแรก อาจจะเป็นเพราะจำนวนศึกษานิเทศก์ที่ประจำอยู่ตามสำนักงานเขตต่าง ๆ มีจำนวนไม่เพียงพอกับการปฏิบัติงานศึกษานิเทศก์ต้องทำงานประสานงานและติดตามโครงการทุกโครงการที่โรงเรียนดำเนินการ ซึ่งนอกเหนือจากงานบริการวิชาการด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นงานหลักต่อการเรียนการสอน กลุ่มประสบการณ์ทุกกลุ่มจึงมีเวลาจำกัด ต้องอาศัยความชำนาญและคล่องตัวเป็นพิเศษในการปฏิบัติงานได้รวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรุณา รุจนเวช (2537) พบว่าศึกษานิเทศก์ไม่มีเวลาเพียงพอในการปฏิบัติงาน เพราะศึกษานิเทศก์มีหน้าที่ในการช่วยส่งเสริม ปรับปรุงการสอนหรือให้การศึกษา และยังช่วยให้เกิดความงอกงามในวิชาชีพการศึกษา ช่วยพัฒนาครู ช่วยเหลือในการเลือกและปรับปรุงวัสดุประสงค์ทางการศึกษา เนื้อหาการสอน วิธีสอน และประเมินผลการสอน (Good, 1973) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นในการแก้ปัญหากรุงเทพมหานครควรจัดสรรอัตราตำแหน่งศึกษานิเทศก์ให้กับสำนักงานเขตต่าง ๆ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภารกิจงาน ตลอดจนเป็นการส่งเสริมพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพ เพราะมีกำลังบุคลากรเพิ่มขึ้นย่อมได้งานเพิ่มขึ้น ในส่วนปัญหาการประสานงานระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานอื่น ๆ พบว่า โรงเรียนมีปัญหา

บ้าง จากผลการวิจัยพบปัญหาเพิ่มเติมคือ โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลางมีจำนวนบุคลากรในโรงเรียนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ขาดความพร้อมในการดำเนินงาน และอาจเนื่องจากโรงเรียนบางโรงเรียนตั้งอยู่ห่างไกลจากหน่วยงานที่ต้องการขอสิ่งสนับสนุนช่วยเหลือในการดำเนินงาน การคมนาคมไม่สะดวก ยากต่อการประสานงาน (เค็ดแก้ว ศิริวิเศษศิลป์, 2530) จึงทำให้การประสานงานล่าช้าหรือไม่ได้รับความร่วมมือหรืออาจเป็นเพราะผู้บริหารขาดความรู้และทักษะในการประชาสัมพันธ์ และไม่ทราบว่าจะติดต่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ จากที่ใด รวมทั้งเป็นเพราะผู้บริหารหลายคนไม่เห็นความสำคัญในการติดต่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ด้วย (กรรณา รุจนเวช, 2537) ส่วนปัญหาการประสานงานในระดับการวางแผนของโรงเรียนและผู้บริหาร ผู้ที่จะแก้ปัญหาได้ควรเป็นผู้บริหารโรงเรียน ควรจะได้มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้บริหาร ดังที่ วิลาวัลย์ วรรณศรี (2528) พบว่า การดำเนินงานของโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีการวางแผนที่ดี ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงาน การดำเนินงานที่ดีจะต้องทำในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยให้ครู บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนหน่วยงานในชุมชนได้ร่วมกันมากที่สุด ส่วนปัญหาสุดท้ายที่พบคือ โรงเรียนไม่มีโครงการหรือนโยบายเกี่ยวกับด้านนี้โดยตรงเป็นปัญหาไม่สำคัญมาก เพราะโรงเรียนต้องดำเนินงานตามภารกิจหน้าที่ของโรงเรียนอยู่แล้ว ในด้านการอนุรักษ์ และส่งเสริม เผยแพร่วัฒนธรรม แม้ไม่มีโครงการโดยตรงก็ตาม จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนที่ไม่ได้จัดทำโครงการด้านนี้แต่สามารถปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป เพราะโรงเรียนคือผู้บริหาร และคณะครูถือว่างานด้านวัฒนธรรมเป็นภารกิจหน้าที่ของโรงเรียนโดยตรงอยู่แล้ว จึงมีการปฏิบัติเป็นประจำ

3.2 ปัญหาเพิ่มเติม ตามบทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม

3.2.1 ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาเพิ่มเติมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 ขนาดคือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ จะไม่ค่อยแตกต่างจากปัญหาในด้านต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว เพียงแต่เป็นรายละเอียดที่ลึกลงไปในบางประเด็น ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอดังต่อไปนี้ โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด พบปัญหาที่คล้ายๆ กันคือ ครูขาดขวัญและกำลังใจ ครูไม่เอาใจใส่ในงานอย่างจริงจัง ขาดความร่วมมือ

จากผู้ร่วมงาน วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาครูและผู้บริหารสนใจ ผู้บริหารขาดการสนับสนุน ทั้งด้านงบประมาณและบุคลากร ผู้เสียสละไม่ได้รับการเหลียวแล สวัสดิการต่ำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวเนื่องกับผู้บริหารโดยตรง เป็นปัญหาซึ่งมีผลทำให้การดำเนินงานขาดคุณภาพลงไป เพราะผู้ปฏิบัติคือครูปฏิบัติงานไม่เต็มที่ เพราะการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานและการบริหารให้ครูใส่ใจในงานเป็นสิ่งที่สำคัญ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ ดังความที่ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2534) ได้กล่าวไว้ว่า งานบริหารบุคลากรนับเป็นงานสำคัญมากที่ผู้บริหารจะทำงานตามลำพังให้สำเร็จนั้น ไม่ได้ต้องการทีม (team) ของความร่วมมือ ต้องรู้จักเลือกคนเพื่อมอบอำนาจหน้าที่ให้บุคลากร ได้ปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง ผู้บริหารจึงควรต้องมีทักษะ 3 ด้าน คือ ทักษะในทางคตินิยม ทักษะในทางมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางเทคนิค ซึ่งทักษะทั้ง 3 อย่าง ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ซึ่งมีขนาดแตกต่างกัน จะมีทักษะทั้ง 3 มากน้อยแตกต่างกันแล้วแต่สภาพการณ์และขนาดของโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่มีบุคลากรมาก ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะทางคตินิยมและทางมนุษยสัมพันธ์มาก จะเห็นว่าการปฏิบัติงานของบุคลากรจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารบุคลากรด้วย ปัญหาเพิ่มเติมอื่นคือโรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรน้อย จึงจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ได้ครบ บุคลากรของโรงเรียน (ครูนาฏศิลป์) ถูกยืมตัวไปช่วยราชการประจำจึงมีเวลาให้กับงานของโรงเรียนตรงนี้น้อยกว่าที่ควร ซึ่งเป็นปัญหาที่พบในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรน้อย งานทุกงานครูทุกคนต้องให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันจึงจะสำเร็จ ซึ่งต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง ที่มีความพร้อมเกี่ยวกับบุคลากรที่รับผิดชอบมากกว่า ในด้านครูถูกยืมตัวไปช่วยราชการ ก็ถือว่าครูผู้นั้นก็ไปปฏิบัติหน้าที่เช่นกันแต่เป็นการทำประโยชน์ให้สถานที่อื่นซึ่งเป็นงานราชการเช่นกัน ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนไม่พร้อม เพราะปัญหางานบ้านมาก ผู้ปกครองไม่ให้อยู่เรียนพิเศษหรือฝึกซ้อมกิจกรรมนาฏศิลป์ คนตรี นอกเวลาเรียนตลอดจนทัศนคติของผู้ปกครองต่อโรงเรียนยังไม่ได้ ซึ่งเป็นปัญหาซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรทำความเข้าใจกับชุมชน ชี้แจงให้เห็นประโยชน์และที่สำคัญโรงเรียนต้องทำกิจกรรมให้เกิดประโยชน์จนผู้ปกครองเห็นความสำคัญ

3.2.2 ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาเพิ่มเติมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 ขนาด คือโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ไม่ค่อยแตกต่างกันนัก ประมวลได้คือในการจัดการแสดงทุกครั้งต้องใช้งบประมาณ

ในการใช้จ่ายมากเป็นธรรมดา ครูต้องจ่ายเงินส่วนตัวสนับสนุน ขาดงบประมาณด้านการแต่งกาย ค่าอาหาร การจัดสรรงบประมาณไม่สมดุลย์ และการใช้งบประมาณไม่ถูกวัตถุประสงค์ในเรื่องเหล่านี้หน่วยงานต้นสังกัดคือสำนักงานการศึกษาได้จัดสรรงบประมาณให้เป็นค่าตอบแทนค่าใช้สอยและค่าวัสดุ โดยถัวจ่ายทุกรายการ ซึ่งการใช้จ่ายโรงเรียนต้องรับผิดชอบแบ่งสรรเอง ด้วยความจำกัดของงบประมาณ ทุกอย่างจึงจำเป็นต้องช่วยเหลือตนเองด้วยการเสียดสและขอบริจาคแล้วแต่กรณี ส่วนปัญหาการต้องสำรองรายจ่ายก่อนนั้นเป็นไปตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินของรัฐ ซึ่งหน่วยงานราชการต้องถือปฏิบัติ ส่วนโรงเรียนจะมีวิธีการอย่างไรที่จะให้เกิดความสะดวกก็ยอมทำได้โดยไม่ผิดกฎระเบียบของการเบิกจ่ายงบประมาณที่จะทำให้การดำเนินงานได้รวดเร็วขึ้น สำหรับการใช้งบประมาณไม่ถูกจุดประสงค์นั้นจะอยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียน ย่อมมีจิตสำนึกในการปฏิบัติการให้ศิแก่โรงเรียน

3.2.3 ปัญหาด้านสถานที่ ปัญหาเพิ่มเติมของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครทั้ง 3 ขนาด คือโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ไม่ค่อแยกต่างกันในทั้ง 3 ขนาด ประมวลปัญหาได้ดังนี้ ขาดห้องในการปฏิบัติกิจกรรมโดยตรงเพราะจำนวนนักเรียนมากขึ้น บางโรงเรียนต้องรวมห้องพิเศษมาทำห้องเรียน นอกจากนั้นยังขาดตู้ ชั้นวางของ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ เช่น เครื่องดนตรี สถานที่และสิ่งแวดล่อมไม่เอื้ออำนวย เช่น ขาดห้องประชุม ซึ่งล้วนแต่เป็นปัญหาซึ่งเป็นข้อจำกัดทำให้การดำเนินงานในโครงการไม่สะดวก หากโรงเรียนสามารถจัดสรรหรือแก้ปัญหาเหล่านี้ได้จะเป็นการเอื้ออำนวยให้การจัดกิจกรรมสะดวกและมีประสิทธิภาพอย่างไรก็ดีโรงเรียนก็ได้พยายามช่วยเหลือตนเองด้วยการขอบริจาคทั้งเงินและวัสดุ เช่น ตู้ ชั้นวางของ เพื่อจัดเก็บวัสดุสิ่งของด้านสื่อวัฒนธรรมต่าง ๆ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกส่วนหนึ่ง ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนจัดนั้นเป็นเนื้อหาส่วนใหญ่ของกิจกรรม โรงเรียนได้ดำเนินการอยู่แล้วตลอดเวลาการเรียนการสอน ถ้าโรงเรียนสามารถจัดสรรสิ่งเหล่านี้เสริมก็จะทำให้การจัดกิจกรรมวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.2.4 ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัญหาเพิ่มเติมของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครทั้ง 3 ขนาด คือโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบปัญหาเพียงเล็กน้อย คือ โรงเรียนขนาดเล็กขาดเครื่องเล่นวิทยุ-เทป ที่มีคุณภาพ แยกเสียงได้ ขาดโทรทัศน์และวีดิทัศน์เพื่อใช้ประกอบการสอน ในโรงเรียนขนาดกลาง

พบปัญหาวัสดุอุปกรณ์ชำรุด ขาดงบประมาณ ระบบการยืมอุปกรณ์ไม่ดีพอ ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่อุปกรณ์ที่ใช้มีราคาแพง ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่โรงเรียนควรจะช่วยเหลือตนเองได้ เพราะระดับของปัญหาไม่รุนแรงนัก

3.2.5 ปัญหาด้านการประสานงาน ปัญหาเพิ่มเติมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครทั้ง 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาสอดคล้องกัน คือ หน่วยงานในท้องถิ่น หน่วยงานเอกชนและราชการไม่สนใจโรงเรียน ซึ่งเป็นปัญหาที่พบโดยทั่วไป ส่วนปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กที่ควรได้รับการแก้ไขคือ การขาดความเข้าใจในการดำเนินงาน แม้จะเป็นปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กก็ตาม สำนักการศึกษาควรให้ความสนใจ เช่น การจัดสัมมนาปีละ 1 ครั้ง เมื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้ตรงกันในการปฏิบัติงาน โรงเรียนขนาดกลางพบว่าโรงเรียนรอบนอกไม่ค่อยมีโอกาสเข้าร่วมแข่งขัน การตัดสินใจของคณะกรรมการไม่เป็นธรรม หนังสือเชิญร่วมงานล่าช้าเกินไปทำให้ไปร่วมงานไม่ทัน ปัญหานี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนรอบนอกอยู่ห่างไกลการคมนาคม ไม่สะดวกในการติดต่อสื่อสารจากเขตไปโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาเช่นนี้ไม่ควรเกิดขึ้นเพราะปัจจุบันระบบการสื่อสารรวดเร็ว เช่น เครื่องโทรสาร โทรศัพท์ วิทยุสื่อสาร อย่างไรก็ตามอาจมีโรงเรียนบางโรงที่ไม่มีเครื่องมือสื่อสารดังกล่าว จึงทำให้การส่งข่าว การประสานงานล่าช้าเกินไป ซึ่งก็พบในโรงเรียนขนาดใหญ่เช่นกันคือ การประสานงานระหว่างเขตและโรงเรียนควรทำให้ทั่วถึงและรวดเร็ว เพื่อไม่ให้เสียสิทธิ์ โรงเรียนได้รับข่าวสารจากผู้บริหารโรงเรียนไม่รับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนไปสำนักการศึกษาขาดความเอาใจใส่ ตลอดจนขาดการประสานงานภายในโรงเรียนระหว่างผู้ปฏิบัติและผู้บริหาร ซึ่งล้วนแต่เป็นปัญหาภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน และหน่วยงานใกล้เคียง ควรเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาควรให้ความสนใจ ติดตามการปฏิบัติงานโดยใกล้ชิด เพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดี

3.2.6 ปัญหาอื่น ๆ เพิ่มเติมจากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครทั้ง 3 ขนาดคือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่าปัญหาโดยรวมที่พบในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดคือ บุคลากรขาดความเข้าใจในการดำเนินงาน ผู้ปฏิบัติงานไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของโครงการนี้ ทำให้โครงการด้อยความสำคัญลงไป ในโรงเรียนบางโรง และเห็นว่าไม่ควรเป็นเรื่องของโรงเรียน ควรเป็นเรื่องของหน่วยงานอื่น เพราะในการทำงานพบปัญหาต่าง ๆ มาก เช่น ความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย

งบประมาณน้อย กิจกรรมมาก ความไม่ต่อเนื่องของโครงการ การขาดความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ทำให้ผู้บริหารและครูขาดกำลังใจ จึงเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะการสร้าง ความเข้าใจ การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้เกิดแก่ ผู้ปฏิบัติคือโรงเรียน อันประกอบด้วยบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าสำนักงาน ศึกษา สำนักงานเขต และหน่วยงานด้านวัฒนธรรมคือคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ควรได้ร่วมมือกันในการจัดสัมมนาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็น เป็นการสร้างความเข้าใจให้ตรงกันในการปฏิบัติงานให้บรรลุจุดหมาย และเป็นการ ปลูกฝังค่านิยม ทัศนคติให้สำนักตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษาใน การอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย ส่วนปัญหาอื่น ๆ ซึ่งเป็นปัญหา เล็กน้อย เช่น ขาดผู้สนับสนุนอย่างจริงจังจากกรุงเทพมหานคร ครูต้องการให้ผู้บริหาร สนใจ และจัดสรรงบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์ หรือการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ ทำให้เกิดผลสำเร็จที่ดี ก็จะได้รับ การแก้ไขเมื่อครูทุกคนเห็นคุณค่าและเข้าใจการปฏิบัติงาน

3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการ ดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย ของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม

3.3.1 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคด้านบุคลากร ของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม ทั้ง 3 ขนาดคือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่ามีข้อเสนอแนะที่คล้ายคลึง กัน สรุปประเด็นสำคัญได้คือ ข้อเสนอแนะการแก้ปัญหาขาดบุคลากรเฉพาะวิชาและปัญหา บุคลากรมีเวลาจำกัดเพราะมีงานประจำมาก การที่โรงเรียนเสนอแนะให้บรรจุครูที่มีความรู้ ความสามารถด้านดนตรี-นาฏศิลป์ให้ครบทุกโรงเรียน การจัดอบรมความรู้เฉพาะทางด้าน ดนตรี-นาฏศิลป์แก่ครูที่สนใจ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาเมื่อยังไม่สามารถบรรจุครูดนตรี-นาฏ ศิลป์ได้ หรือโดยการจ้างครูภายนอกมาสอนพิเศษในบางกิจกรรม จะเป็นการช่วยลดภาระ งานของครูได้บ้าง และเป็นการทำให้ครูมีเวลามากขึ้น ในส่วนของการพัฒนางานให้มี ประสิทธิภาพโรงเรียนได้เสนอแนะให้มีการจัดอบรมสัมมนาครูปีละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการ สร้างความเข้าใจตรงกัน ปรับงานให้เป็นไปตามจุดประสงค์และเป็นการสร้างจิตสำนึกใน การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยให้บุคลากร เพื่อให้ครูทุกคนมีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ให้ดีที่สุด ปฏิบัติงานได้ต่อเนื่อง จริงจัง สม่าเสมอ และเน้นให้ผู้บริหารให้กำลังใจและ ติดตามประเมินผลงาน ตลอดจนการให้ศึกษานิเทศก์เข้ามาให้ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษา

บ้างในบางเรื่อง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นข้อเสนอแนะที่มาจากผู้ปฏิบัติด้วยความต้องการให้การทำงานมีประสิทธิภาพ จึงเป็นสิ่งที่มิประโยชน์ หากนำไปปฏิบัติได้

3.3.2 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณ ของโรงเรียน
 ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม ทั้ง 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่ามีข้อเสนอแนะที่คล้ายคลึงกัน สรุปประเด็นสำคัญคือมุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ ด้วยการเสนอแนะให้จัดสรรงบประมาณให้เขตและโรงเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งตรงกับผลการวิจัยที่พบปัญหาสำคัญอันดับแรกคือ ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ นอกจากนี้โรงเรียนยังเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ ตามที่โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จด้วยการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้วยการขอความร่วมมือ ขอบริจาคเงินหรือวัสดุจากเอกชนในชุมชน รวมทั้งการให้โรงเรียนช่วยเหลือตนเองด้วยการหารายได้เข้าโรงเรียนด้วยการขายสินค้าที่นักเรียนผลิต ขายอาหาร เป็นต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการเสนอแนะเหล่านี้โรงเรียนทำได้และมีประโยชน์กับโรงเรียนมาก เพราะงานวัฒนธรรมเป็นงานที่ประชาชนทุกคนต้องร่วมมือกันรับผิดชอบ ฉะนั้นการให้เอกชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงเป็นสิ่งที่ดี นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะด้านการแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายไม่คล่องตัวในการเบิกจ่ายงบประมาณ ด้วยการขอให้เพิ่มความรวดเร็วในขั้นตอนการเบิกจ่ายเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายเงินงบประมาณมากกว่าที่แผนกำหนดด้วยการให้มีการควบคุมและกระตุ้นให้ผู้บริหารจ่ายเงินให้ถูกจุดประสงค์ของงาน และยังเสนอแนะให้จัดงบประมาณบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณในส่วนที่จะต้องจ่ายเพิ่มให้กับเครื่องใช้วัสดุอุปกรณ์ใหม่ต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญเพราะเป็นการประหยัดงบประมาณให้กับกรุงเทพมหานครอีกทางหนึ่ง

3.3.3 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสถานที่ ของโรงเรียน
 ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม ทั้ง 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีข้อเสนอแนะที่คล้ายคลึงกัน มีประเด็นสำคัญคือ ครูฝ่ายกิจกรรมเสนอแนะให้จัดสรรสถานที่ให้เพียงพอ เช่น การสร้างอาคารเพิ่มเติมเพื่อจัดห้องพิเศษต่าง ๆ เพื่อความสะดวกในการทำกิจกรรม นอกจากนี้ยังเสนอแนะให้จัดสรรตู้เก็บ ชั้นวางของ เพื่อการจัดเก็บวัสดุ ข้อมูลทางวัฒนธรรม ส่วนในโรงเรียนขนาดกลางเสนอแนะว่าการสร้างโรงเรียนใหม่ควรมีการจัดสวนของห้องประชุมไว้ เพื่อสะดวกต่อการทำกิจกรรมทุกชนิด ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนบางแห่งขาดห้องประชุมและเวที

ต้องใช้ห้องสมุดแทน ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นข้อเสนอแนะการแก้ปัญหาด้านสถานที่ซึ่งโรงเรียนพบอยู่ จึงถือว่าเป็นประโยชน์ และในปัจจุบันสำนักงานการศึกษาก็ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ อยู่ตามสภาพของความจำเป็นเร่งด่วนของแต่ละโรงเรียนเพราะต้องใช้งบประมาณมาก

3.3.4 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน
 ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม ทั้ง 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีข้อเสนอแนะที่คล้ายคลึงกัน มีประเด็นสำคัญคือการแก้ไขปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่มีคุณภาพต่ำ โดยโรงเรียนเสนอแนะให้จัดซื้อวัสดุที่มีคุณภาพสูง ประสิทธิภาพดี หรือถ้าเป็นไปได้ควรให้โรงเรียนดำเนินการจัดซื้อเอง จะได้ตรงกับความต้องการ และโรงเรียนเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดบริการ สื่อ แอปพลิเคชันด้านวัฒนธรรมไทย พร้อมอุปกรณ์เครื่องเล่น เครื่องแต่งตัว แต่งหน้า สำหรับกิจกรรมนาฏศิลป์ บางกิจกรรมโรงเรียนต้องใช้ โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดใหญ่ ยังเสนอแนะเกี่ยวกับเครื่องดนตรีควรมีขนาดพอเหมาะกับสภาพร่างกายของเด็กในวัยนี้ ควรมีคุณภาพดี ไม่มีน้ำหนักมากเกินไปเพื่อเป็นการส่งเสริมงานให้มีคุณภาพ มีผู้เสนอแนะให้จัดการอบรมถ่ายทอดให้ครูสร้างอุปกรณ์ให้มากขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นการช่วยแก้ปัญหาที่มีประโยชน์ทั้งสิ้น ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนขนาดใหญ่ได้เสนอแนะอีกว่า การจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทย เช่น การแสดงดนตรี นาฏศิลป์ หากโรงเรียนจัดได้ดีมีคุณภาพ ผู้ปกครอง ชุมชน จะให้ความช่วยเหลือเองเพราะตระหนัก เห็นคุณค่าของกิจกรรมและภูมิใจในความสามารถของเยาวชน บุตรหลาน เช่น การหาเครื่องแต่งกาย บริจาคสิ่งของเครื่องใช้ ตลอดจนเงินเพื่อช่วยเหลือในกิจกรรมของโรงเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องในประเด็นนี้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูฝ่ายกิจกรรม พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความสำเร็จจากการปฏิบัติงานด้วยวิธีการดังกล่าววิธีหนึ่ง ซึ่งเป็นการช่วยประหยัดงบประมาณจากทางราชการ ซึ่งจะนำไปใช้ในความจำเป็นด้านอื่น ๆ อีกหลายประการ

3.3.5 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการประสานงาน ของ
 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม ทั้ง 3 ขนาดคือโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่าในส่วนของปัญหาในด้านการประสานงาน จากผลการวิจัยพบว่าระดับปัญหาไม่รุนแรงมากนัก อยู่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าได้พัฒนาการประสานงานให้ดีขึ้น จะทำให้งานของโครงการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประเด็นสำคัญของข้อเสนอแนะคือโรงเรียนเน้นให้มีการประสานงานให้รวดเร็วกว่าที่เป็นอยู่ปัจจุบันในทุกระดับ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของโรงเรียน หน่วยงานที่รับ

ผิดชอบควรให้ความร่วมมือกับโรงเรียนอย่างจริงจัง ตลอดจนทุกฝ่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านวัฒนธรรม ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้ปฏิบัติ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ทุกฝ่ายควรร่วมมือกับเขต สำนักการศึกษา เพราะงานวัฒนธรรมเป็นเรื่องของคนทุกคนในสังคม จึงควรได้ร่วมมือกันปฏิบัติ วิธีการต่าง ๆ ที่โรงเรียนเสนอแนะ อาทิ ในระดับเขต กลุ่มโรงเรียน และระหว่างโรงเรียน เสนอแนะให้ครูได้พบปะสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหา ความคิดเห็นเพื่อเป็นการสร้างสรรค์พัฒนางานให้ดีขึ้นเช่น โรงเรียนขนาดกลางบางโรงเรียน ต้องการให้ครูที่มีความสามารถมาสาธิตมารยาทไทย การช่วยเหลือในกลุ่มทักษะภาษาไทย กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นต้น ซึ่งก็จะสามารถช่วยเหลือกันได้ หากได้มีการประสานงานกันในระดับโรงเรียน นอกจากนี้ในระดับโรงเรียน ในการทำงานมีข้อเสนอแนะ ให้มีการประชุมคณะทำงานก่อนอย่างน้อย 3 วัน เพื่อความพร้อมในการจัดงาน การเตรียมงานไม่เร่งคว่นเกินไป ซึ่งในระดับผู้บริหารควรพิจารณาไปปฏิบัติเพื่อประโยชน์ของโรงเรียน

3.3.6 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านปัญหาอื่นๆ ของโรงเรียน
 ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม ทั้ง 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่ามีข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานด้าน วัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้ ในส่วนของโรงเรียนขนาด กลางเสนอแนะว่าควรจัดให้มีสัปดาห์ศิลปวัฒนธรรมไทยทุกปี และควรมีการเปิดโอกาสให้ เยาวชนได้เรียนศิลปวัฒนธรรมไทยที่ถนัด และควรอยู่ในการซ่อมเสริมหรือภาคบ่าย โดย ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง ตลอดจนมีการอบรมเพื่อให้โน้มน้าวจิตใจผู้ใหญ่ให้ซาบซึ้ง รักในวัฒนธรรมไทยเพื่อการถ่ายทอดลงสู่เอกชน นักเรียน นักศึกษา ให้เป็นผู้รักและหวง แหนวัฒนธรรมไทย โดยในโรงเรียนครูทุกคนต้องร่วมมือกันเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียน และในส่วนของหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริม เช่น สำนักงานเขตและสำนักการศึกษา ควรมีการส่งเสริมความจริงจัง เช่น การให้ การอบรมด้านดนตรีและนาฏศิลป์ ควรทำให้มากขึ้น ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผล งานเพื่อเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นการสร้าง งานให้มีคุณค่า มีความสำคัญตามหลักการและเหตุผลของโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริมและ เผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยตามที่วางไว้

จากข้อเสนอแนะของครูฝ่ายกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในการปฏิบัติตามบทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม-

ธรรมเนียมของโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุด เพราะข้อเสนอแนะทั้งหมดเป็นข้อเสนอแนะที่ผู้ปฏิบัติคือครูฝ่ายกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ดำเนินงาน จึงเป็นผู้รู้ปัญหาโดยตรง ดังนั้นแนวทางเสนอแนะปัญหาจึงเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสม สมควร ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานเพื่อให้เกิดผลดี บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้วางไว้ของกรุงเทพมหานคร

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ จากการดำเนินงานตามบทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยรวมทั้งสภาพปัญหาอุปสรรคและแนวทาง แก้ไขปัญหาซึ่งเกิดจากการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม ผู้วิจัยขอสรุปการดำเนินงาน การปฏิบัติงานของโรงเรียน ถึงความสอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมายของแผนงานการศึกษาและวัฒนธรรมของแผน พัฒนากทม. ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2535-539) และวัตถุประสงค์ของโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครดังนี้

1. ข้อสรุปเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางการดำเนินงานอนุรักษ์ส่งเสริมศิลป วัฒนธรรมไทย ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ

1.1 การอนุรักษ์ เมื่อพิจารณาจากภาพรวม การดำเนินงานการอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลตามแนวดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ โรงเรียนส่วนใหญ่ได้เคยปฏิบัติด้วยวิธีการตามลำดับขั้นตอนการอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทยตามแนวการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และเมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่าโรงเรียนทุกขนาดมีการดำเนินการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยตามแนว ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เช่นกัน ในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยได้พิจารณา ถึงแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามเป้าหมาย ของโครงการ พบว่า โรงเรียนจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมใน วันสำคัญต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถาบันชาติ พระมหากษัตริย์ ตามกำหนดทุกครั้ง กิจกรรมที่มีการปฏิบัติรองลงไปคือกิจกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ที่เน้นให้เด็กมีส่วนร่วมในพิธีศาสนาในวันสำคัญทางศาสนาและวันธรรมสวนะและกิจกรรม การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยที่ปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความรัก ความภูมิใจ ความหวงแหน และความสำคัญในการให้การดูแลรักษาชุมชนสถานที่สำคัญ เช่น วัด โบราณสถาน

พิพิธภัณฑ์ ตลอดจนวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน รวมทั้งบทบาทในการส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ประชาชนในชุมชน หน่วยงานอื่น ๆ ให้เห็นคุณค่า และให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ซึ่งยังสอดคล้องกับนโยบายของแผนงานการศึกษาและวัฒนธรรมของแผนพัฒนาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2535-2539) ข้อ 1 กล่าวคือ เสริมสร้างให้ประชาชนและนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและตระหนักว่าวัฒนธรรมเป็นสมบัติที่ดี ที่ทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบในการดูแลรักษา ฟิ้นฟู อนุรักษ์ สืบทอดและเผยแพร่

1.2 การส่งเสริม แนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย จากผลการวิจัยในภาพรวม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแนวคำเนิการของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติด้วยวิธีการตามลำดับขั้นตอนการส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรมไทยตามแนวคำเนิการของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และเมื่อพิจารณา โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่าโรงเรียนทุกขนาดส่วนใหญ่ปฏิบัติกิจกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยตามแนวคำเนิการของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อพิจารณาให้ละเอียดลงไปพบเพียง 2 ขั้นตอน ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติ นั่นคือการจัดตั้งองค์กรเพื่อการดำเนินงานส่งเสริมวัฒนธรรมไทยและขั้นตอนด้านการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาของการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย แต่เมื่อพิจารณาตามเป้าหมายของโครงการ ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมในด้านต่างๆ ด้วยการจัดประกวด แข่งขันและแสดงนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมในแต่ละระดับ เช่น ระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับสำนักการศึกษา และการประกวดแข่งขันในหน่วยงานราชการและเอกชนอื่น ๆ ในแต่ละโอกาส ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยได้ครบถ้วนตามเป้าหมายของโครงการ

1.3 การเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย สำหรับแนวทางในการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยนั้น มิได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของโครงการ เพื่อให้โรงเรียนดำเนินการโดยตรงก็ตาม แต่จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนบางส่วนมีการปฏิบัติกิจกรรมในการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยทั้งภายในและระหว่างประเทศในทุกขนาดของโรงเรียน และเมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ยังพบต่อไปว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติกิจกรรมการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยสำหรับในแนวคำเนิการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียน

ดำเนินการตามขั้นตอนของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติโดยเฉพาะโรงเรียนที่มีกิจกรรมการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยทั้งภายในและระหว่างประเทศ แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนสามารถปฏิบัติตามบทบาทการใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และเป็นปัจจัยในการสร้างเสริมความเข้าใจและภาพพจน์อันดีระหว่างนักเรียนทั้งต่างจังหวัดและต่างประเทศ ซึ่งแนวดำเนินการนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการในข้อที่ 4 ซึ่งได้สรุปไว้ในส่วนท้าย

2. ข้อเสนอการปฏิบัติตามด้านการสร้างค่านิยมพื้นฐาน และลักษณะนิสัยของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีระเบียบ วินัย มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรมและนำภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีคุณค่ามาใช้เป็นสาระการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม สำหรับในวัตถุประสงค์ข้อนี้มีประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ สร้างค่านิยมพื้นฐาน การสร้างลักษณะนิสัย และการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้เพื่อเป็นสาระการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม ในประเด็นแรกคือการสร้างค่านิยมพื้นฐาน

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติกิจกรรมด้านการส่งเสริมการปลูกฝังลักษณะนิสัยให้นักเรียนมีค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ และพบว่าส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในทุกขนาดของโรงเรียน เช่นกัน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการในข้อนี้ ส่วนประเด็นของการสร้างลักษณะนิสัยของนักเรียนประถมศึกษาในด้านการมีระเบียบวินัย ซึ่งสามารถแยกออกเป็นการสร้างลักษณะนิสัยด้านระเบียบวินัยส่วนตัวของนักเรียน ความประพฤติ กริยามารยาท และลักษณะนิสัยการมีระเบียบวินัยในสังคม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตระหนักถึงความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการมีระเบียบวินัย เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันมีข้อบกพร่องหลายประการ ทำให้สังคมวุ่นวาย สาเหตุสำคัญเป็นที่ยอมรับกันคือ การขาดความมีระเบียบวินัยของคนในชาตินั้นเอง ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในทุกขนาดของโรงเรียน นอกจากจะสอนให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะในวิชาต่างๆ แล้วยังสอนให้นักเรียนรู้จักควบคุมตนเองเพื่อที่จะพัฒนาอุปนิสัยของนักเรียนให้รู้วิธีการที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข นอกจากนั้นนักเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ยังได้รับการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมืองทุกกรณี ไม่ละเมิดกฎหมาย การรู้จักถนอมใช้สาธารณสมบัติของชาติ การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน เช่น การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง จะพบว่าโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จัดกิจกรรมการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยด้วยการสร้างระเบียบวินัยแก่นักเรียน เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ตามแบบแผนของวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และเป้าหมายการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานคร อย่างชัดเจน ส่วนลักษณะนิสัยด้านความดีมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังลักษณะนิสัยให้นักเรียนเป็นคนดีมีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม โดยการจัดการเรียนการสอนสอดแทรกในหลักสูตร ตลอดจนการจัดนิเทศ อบรมสั่งสอนเมื่อมีโอกาส รวมทั้งการอบรมฝึกฝนให้ปฏิบัติแต่สิ่งที่ดี มีประโยชน์ บำเพ็ญกิจกรรมตามหลักธรรมของศาสนา โดยให้ตระหนักถึงคุณค่า ความ เป็นธรรมและความถูกต้อง โดยเริ่มจากการปฏิบัติของนักเรียนเอง จนนักเรียนตระหนักใน ความสำคัญและเห็นคุณค่าของความดีงามแล้ว นักเรียนจะยึดหลักของคุณธรรมนั้นเพื่อเป็น แบบอย่างที่ดี และเป็นการช่วยให้สังคมดีขึ้นด้วย ผู้วิจัยสังเกตว่ากิจกรรมต่างๆขององค์กร ด้านวัฒนธรรมที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้นเพื่อการปฏิบัติงานการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่ วัฒนธรรมไทยของโรงเรียนส่วนใหญ่ จะช่วยในด้านการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่พึง ประสงค์ของนักเรียนได้มาก เพราะนักเรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติมากกว่าในการเรียนการสอนตามปกติ ฉะนั้นการฝึกปฏิบัติดังกล่าวจึงเป็นการสร้างลักษณะนิสัยให้ติดตัวนักเรียน ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการในข้อนี้

ส่วนในประเด็นของการนำภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีคุณค่ามาใช้เป็นสาระ การเรียนรู้อย่างเหมาะสม ในประเด็นนี้จากผลการวิจัยพบว่า ในกิจกรรมการอนุรักษ์ การ ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมไทยด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร บางส่วนเท่านั้น ที่มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีคุณค่าอย่างเหมาะสม เช่น ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรี ด้านนาฏศิลป์ การให้รู้จักพืชสมุนไพร การนำ ความรู้ด้านศิลปหัตถกรรมบางด้านของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้นักเรียนได้รู้จัก ได้เรียนรู้ และนำมาสานประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งยังมีภูมิปัญญาชาวบ้านอีกจำนวนมากที่ยังมีอยู่ ซึ่งยังไม่ได้รับการนำมาใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม แม้ว่าในภาวะสังคมของกรุงเทพ-มหานครจะเป็นสังคมที่มีความหลากหลายซับซ้อนก็ตาม ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง โรงเรียน ควรให้ความสำคัญต่อการนำภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ อย่างเหมาะสมต่อการเรียนรู้ต่อไป

สรุปได้ว่าโรงเรียนปฏิบัติบทบาทในการสร้างค่านิยมพื้นฐานและลักษณะนิสัยให้นักเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการในส่วนนี้ และตรงกับเป้าหมายในการดำเนินงานตามแผนงานการศึกษาและวัฒนธรรมของแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2535-2539) ข้อ 1 ซึ่งต้องการให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม มีจริยธรรมและศีลธรรม

3. ข้อสรุปการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการสร้างทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ ให้นักเรียนตระหนักและสำนึกว่าสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมเป็นสมบัติของทุกคนซึ่งต้องร่วมกันรับผิดชอบในการทำนุบำรุงและดูแลรักษาศิลปวัฒนธรรม ในข้อนี้ผู้วิจัยสรุปเป็น 2 ประเด็น ประเด็นแรกคือการสร้างทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจให้นักเรียนตระหนักและสำนึกว่าสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นสมบัติของทุกคน ซึ่งต้องร่วมกันรับผิดชอบในการทำนุบำรุง ประเด็นที่สอง เป็นการสร้างทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจให้นักเรียนตระหนักและสำนึกว่าสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมเป็นสมบัติของทุกคน ซึ่งต้องร่วมกันรับผิดชอบในการทำนุบำรุง ดูแลรักษา ขอลดว่าถึงประเด็นแรก จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจและให้นักเรียนตระหนัก สำนึกว่าสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องรับผิดชอบในการทำนุบำรุง ดูแลรักษา เมื่อพิจารณาผลการปฏิบัติกิจกรรม สามารถแยกเป็นระดับในโรงเรียนและในระดับท้องถิ่น สำหรับในระดับโรงเรียน โรงเรียนมีการจัดสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้นักเรียนรู้จักการสร้างบรรยากาศทางวัฒนธรรมที่ดีในสถานศึกษา เช่น การรักษาความสะอาด ความมีระเบียบ การตกแต่งบริเวณให้สวยงาม เป็นต้น ในกิจกรรมส่วนนี้พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในกลุ่มตัวอย่างทุกโรงเรียนมีการปฏิบัติทุกโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนให้ความสำคัญในบทบาทด้านนี้มากด้านหนึ่ง ผู้วิจัยสังเกตว่าตามบทบาทด้านนี้โรงเรียนจะมีกิจกรรมต่าง ๆ มากมายเพื่อเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัย สร้างทัศนคติให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวของนักเรียน ด้วยการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้มีแบบแผนวัฒนธรรมที่พึงปรารถนา โรงเรียนรู้ดีว่าการมีแบบอย่างที่ดีทางวัฒนธรรมและการฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตามในโรงเรียน นักเรียนได้มีส่วนรับผิดชอบ มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังเช่นการตั้งเป้าหมายร่วมกันให้มีการปลูกฝังค่านิยมด้านการรักษาความสะอาด ความมีระเบียบ การตกแต่ง

บริเวณโรงเรียนให้สวยงามร่มรื่น ทั้งภายในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน นักเรียนทุกคนร่วมมือกันรับผิดชอบบริเวณต่าง ๆ ครูทุกคนช่วยกันดูแลรับผิดชอบ และยังได้รวมไปถึงการรักษาความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้าของนักเรียนด้วย วิธีการมีหลากหลาย เช่น อาจมีการให้รางวัล ยกย่องชมเชยหรือลงโทษบ้าง แต่มิได้เกิดขึ้นประจำ หรือในบางโรงเรียนมีการปลูกฝังประชาธิปไตยก็จะมี การปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยด้วย ผู้วิจัยสังเกตว่าเป็นการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีเพราะเริ่มที่ตัวนักเรียนก่อน และต่อไปยังสิ่งใกล้ตัว ซึ่งทำให้เกิดเป็นนิสัยติดตัวไปใช้ในสังคม ซึ่งก็จะได้กล่าวถึงกิจกรรมในส่วนท้องถิ่นต่อไป โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่นของตนจนเกิดเป็นความรับผิดชอบต่อ ธรรมชาติในการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งตามธรรมชาติและทางวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติกิจกรรมด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในบางโรงเรียนยังให้ความร่วมมือกับบริษัทเอกชนในการรณรงค์ให้นักเรียนเกิดความรักความภูมิใจในท้องถิ่น จนเกิดเป็นความรับผิดชอบต่อ ธรรมชาติในการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งตามธรรมชาติและวัฒนธรรม เพราะโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ซึ่งในปัจจุบันเป็นปัญหาใหญ่ในระดับชาติ เป็นความเป็นความตายของคนไทยและสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลาย เพราะถ้าสิ่งแวดล้อมพังทลายสูญเสียไป สิ่งที่มีชีวิตซึ่งรวมทั้งคนด้วย จะอยู่ไม่ได้ โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ประชาชนต้องเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษต่าง ๆ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ไซ้เพียงแต่ปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาเท่านั้น แต่ยังได้รวมไปถึงการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ถาวรให้ติดตัวนักเรียนทุกคนให้นำไปปฏิบัติในครอบครัว ในชุมชน ในสังคม นั่นคือการนำความรู้ไปสู่ผู้ปกครอง ได้ร่วมกันในทุกคนได้ทำหน้าที่ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ เช่น ต้นไม้ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนสถาน สถานที่สาธารณะ ตลอดจนการรักษาความสะอาดการกำจัดขยะ น้ำเสีย ควันพิษ ประกอบกับในปัจจุบันกรุงเทพมหานครกำลังดำเนินนโยบายการรักษาความสะอาด กำจัดขยะและสิ่งสกปรกในกรุงเทพมหานครด้วยการลงโทษจับปรับแก่ผู้กระทำผิด ฝ่าฝืนกฎหมาย แท้จริงแล้วการดำเนินงานในส่วนนี้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครได้ปลูกฝังลักษณะนิสัยนักเรียนในสังกัดตามนโยบายอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการส่วนนี้ และตรงกับเป้าหมายของแผนงานการศึกษาและวัฒนธรรม แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2535-2539) ในข้อ 1.2 ที่ต้องการให้ประชาชนและนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด

กรุงเทพมหานคร มีทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ ว่าสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นสิ่งสำคัญ มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของทุกคน เป็นหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องช่วยกันดูแลรักษา และฟื้นฟู และสอดคล้องกับนโยบายในข้อ 2 คือ ส่งเสริมให้ประชาชนและนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพ-มหานคร ได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ฟื้นฟู สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ อย่างไรก็ตามก็คิดเพื่อเป็นการสนับสนุนนโยบายของกรุงเทพมหานคร ปัจจุบัน โรงเรียนก็ได้มีการรณรงค์ในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ประเด็นที่ 2 เป็นการสร้างทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจให้นักเรียน ตระหนักและสำนึกสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมเป็นสมบัติของทุกคน ซึ่งต้องร่วมกันรับผิดชอบในการทำนุบำรุงรักษา ดูแลศิลปวัฒนธรรมให้ และให้เกิดความซาบซึ้งทางวัฒนธรรมไทยอย่างแท้จริง จากผลการวิจัยผู้วิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ได้จัดกิจกรรมในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยในด้านต่าง เช่น ด้านดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปการแสดงพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปหัตถกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนา การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกันของสมาชิกในครอบครัว เครือญาติและชุมชน ตลอดจนการมีสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยการจัดกิจกรรมจากบทบาทดังต่อไปนี้คือ บทบาทด้านการจัดกิจกรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พร้อมทั้งชี้แนะให้ตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น การแสดงความกตัญญูต่อผู้สูงอายุในครอบครัว ในชุมชนในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ ฯลฯ บทบาทด้านการจัดกิจกรรมตามวันสากลนิยม เช่น วันพ่อ วันแม่ วันไหว้ครู วันเพื่อลูกรัก ฯลฯ บทบาทด้านการส่งเสริมและให้กำลังใจแก่นักเรียนที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตน เช่น นักเรียนที่มีความกตัญญูต่อครอบครัว บทบาทด้านการส่งเสริมให้ผู้ปกครองเห็นคุณค่าของการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทย และบทบาทด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เอกชนเห็นคุณค่าของการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมไทย บทบาทอันเกี่ยวกับการเผยแพร่วัฒนธรรมที่ดีงาม เพื่อให้ นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและฝึกงานเป็นนิสัย บทบาทอันเกี่ยวกับการเผยแพร่วัฒนธรรมที่ดีงามเพื่อให้ นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและฝึกงานเป็นนิสัย เช่น การอ้มแอ้มแจ่มใส การยกมือไหว้ การช่วยเหลือ การมีน้ำใจซึ่งกันและกัน ซึ่งบทบาทเหล่านี้จะตรงกับเป้าหมายของการดำเนินงานตามแผนงานด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2535-2539) ในข้อ 1.3 ซึ่งต้องการให้ประชาชนใน 38 เขต และนักเรียนในโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร 427 โรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกันของสมาชิกในครอบครัว เครือญาติและชุมชน และข้อ 1.4 ให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ส่วนบทบาทการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ บทบาทการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านภาษา บทบาทการจัดกิจกรรมการแสดงละครจากวรรณคดีไทย เพื่อให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้ง ภูมิใจในมรดกวัฒนธรรม บทบาทด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนเล่นดนตรีไทยอย่างใดอย่างหนึ่งตามความสนใจ บทบาทด้านการจัดกิจกรรมให้รู้จักเพลงไทยเดิม ให้เข้าใจจังหวะและขับร้องได้ บทบาทการจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักนาฏศิลป์ไทย บทบาทด้านการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีโอกาสไปชมศิลปะ พิพิธภัณฑสถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุต่าง ๆ บทบาทการจัดดำริตมารยาทไทยที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ และบทบาทด้านการจัดกิจส่งผลงานด้านศิลปหัตถกรรมนักเรียนต่าง ๆ ไปเผยแพร่ เช่น ประกวดหรือแสดงนิทรรศการ เหล่านี้เป็นต้น พบว่าตรงกับเป้าหมายการดำเนินงานตามแผนงานด้านการศึกษาและวัฒนธรรมในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2535-2539) ในข้อ 1.5 ให้มีการดูแล รักษาฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบทอด และเผยแพร่คนตรีนาฏศิลป์ ศิลปการแสดงพื้นบ้านของไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปหัตถกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุและศาสนา

การปฏิบัติตามบทบาทที่กล่าวแล้วทั้งหมด ในประเด็นที่ 2 ด้านวัฒนธรรมนี้ ผู้วิจัยพบว่าเป็นการปฏิบัติของโรงเรียนที่สอดคล้องกับแนวนโยบายในการดำเนินงานตามแผนงานการศึกษาและวัฒนธรรมของแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2535-2539) ในข้อ 1 ที่กล่าวว่าเสริมสร้างให้ประชาชนและนักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครมีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและตระหนักว่าวัฒนธรรมเป็นสมบัติที่ดีที่ทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบในการดูแลรักษา ฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบทอดและเผยแพร่ และนโยบายข้อที่ 8 คือการส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

4. ข้อสรุปด้านการส่งเสริมการแลกเปลี่ยน เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมภายในและระหว่างประเทศ โดยใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และเป็นปัจจัยในการสร้างความเข้าใจและภาพพจน์อันดีระหว่างนักเรียนทั้งปวงต่างจังหวัดและต่างประเทศ ในตอนที่ผู้วิจัยแบ่งการสรุปออกเป็น 2 ประเด็น ประเด็นแรกคือการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในประเทศ ประเด็นที่สองคือการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

ระหว่างประเทศ สำหรับประเด็นแรกเป็นการใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันโดยการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในประเทศ จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมโรงเรียนทุกขนาดส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตามบทบาทการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยต่อชุมชน บทบาทการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนระหว่างโรงเรียน บทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับสำนักงานเขต และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดลงไปพบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ยังมีการปฏิบัติ บทบาทในการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ นักเรียนและประชาชน บทบาทด้านการเผยแพร่กิจกรรมวัฒนธรรมผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ และบทบาทการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับสำนักงานการศึกษา ส่วนบทบาทด้านการจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค มีเพียงโรงเรียนบางส่วนเท่านั้นที่ปฏิบัติ จากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการเผยแพร่แลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมภายในประเทศ โดยใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ ส่วนในประเด็นของการส่งเสริมการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระหว่างประเทศ โดยใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และเป็นปัจจัยในการสร้างความเข้าใจและภาพพจน์อันดีระหว่างนักเรียนในต่างประเทศ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นย่อยเป็น 2 ประเด็นย่อย คือการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระหว่างประเทศ (ระหว่างชาติ) หรือความร่วมมือแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในรูปทวิภาคี (Bilateral Co-operation) และการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระหว่างประเทศ (ระดับนานาชาติ) ในภูมิภาคของโลก และในโลก หรือความร่วมมือการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในรูปพหุภาคี (Multilateral Co-operation) จากผลการวิจัยพบว่าโดยรวมโรงเรียนบางส่วนได้เคยมีการปฏิบัติในกิจกรรมดังกล่าว และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดในรายขนาดของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนทุกขนาดมีการจัดกิจกรรมการเผยแพร่แลกเปลี่ยนกิจกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าสาเหตุที่โรงเรียนบางส่วนเท่านั้นที่เข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ได้เพราะสาเหตุหลายประการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรคสำคัญในการปฏิบัติงานในโครงการอันดับแรกคือด้านงบประมาณไม่เพียงพอ การดำเนินงานจัดส่งนักเรียนเข้าร่วมเผยแพร่แลกเปลี่ยนกิจกรรมในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับภูมิภาค (ต่างจังหวัด) และระหว่างประเทศจำเป็นต้องใช้งบประมาณมาก จึงไม่สามารถปฏิบัติได้ รวมทั้งมีปัญหาอื่น ๆ อีก จากผลการวิจัยในการดำเนินการ

เผยแพร่งานแลกเปลี่ยนกิจกรรมในระดับภูมิภาค (ต่างจังหวัด) โรงเรียนได้รับความร่วมมือในการสนับสนุนจากภาคเอกชน ที่ให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณและการจัดดำเนินการ ส่วนการเผยแพร่งานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระหว่างประเทศในส่วนของโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติของกรุงเทพมหานคร ซึ่งสำนักการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ โรงเรียนได้รับงบประมาณจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งก็มีจำนวนจำกัด และในบางส่วนของโรงเรียนมีการปฏิบัติโดยได้รับงบประมาณจากภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชน ซึ่งให้การสนับสนุนในจำนวนไม่มากนัก สำหรับการเผยแพร่งานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับนานาชาตินั้นส่วนใหญ่โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเอกชน องค์กรของรัฐด้านวัฒนธรรม เช่น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ หรือองค์กรระหว่างชาติอื่น ๆ ซึ่งดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ซึ่งมีจำนวนของโรงเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมนี้น้อยมาก ผู้วิจัยคิดว่าหากโรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์กรที่เกี่ยวข้องหรือภาคเอกชนก็ตาม จะทำให้ผลการดำเนินงานมีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการนำผลประโยชน์สู่นักเรียนและประเทศไทย เพราะจากผลการวิจัยและจากการสัมภาษณ์ครูฝ่ายกิจกรรม ผู้วิจัยพบว่าการเผยแพร่งานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยทั้งภายในและระหว่างประเทศ ส่งผลให้เกิดกิจกรรมที่สร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน เพราะนักเรียนซึ่งได้เป็นตัวแทนออกไปเผยแพร่งานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต้องเป็นผู้มีความประพฤติดี เรียนดี กิจกรรมเด่น เป็นที่ยอมรับของนักเรียนในโรงเรียน ออกไปสร้างภาพพจน์ที่ดีแก่ผู้พบเห็น ทั้งคนไทยและคนต่างชาติ จากการเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีทั้งในประเทศหรือในระหว่างประเทศก็ตาม นักเรียนผู้นั้นต้องกลับมาเป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียนในโรงเรียนจนจบการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนในโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนตามแบบอย่าง จึงถือว่าเป็นการสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่านักเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ยอมรับและภูมิใจในวัฒนธรรมไทย จนสามารถเชื่อมโยง สืบทอดวัฒนธรรมให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการนำมาประยุกต์ผสมผสานกันให้เหมาะสมกับยุคสมัยในส่วนหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ และตรงกับเป้าหมายของแผนงานการศึกษาและวัฒนธรรมของแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2535-2539) ข้อ 1.4 คือให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูลกัน และสอดคล้องกับแนวนโยบายการดำเนินงาน ข้อ 1 คือ การเสริมสร้างให้ประชาชนและนักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่า และตระหนักว่าวัฒนธรรมเป็นสมบัติที่ดีที่ทุกคนจะต้อง

ร่วมกันรับผิดชอบในการดูแลรักษา ฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบทอดและเผยแพร่ และข้อ 3 คือ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

ข้อสังเกตเกี่ยวกับบทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยน วัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครตามการรับรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม จากผลการวิจัยทั้งหมดผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตไว้ดังนี้

1. การปฏิบัติตามบทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยน วัฒนธรรมไทย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามบทบาทด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยได้มากที่สุด รองลงไปเป็นบทบาทด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ส่วนบทบาทในการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย มีโรงเรียนบางส่วนได้เคยปฏิบัติ เมื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมายของแผนงานการศึกษา และวัฒนธรรมของแผนพัฒนา กรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2535-2539) และวัตถุประสงค์ของโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครพบว่า มีความสอดคล้องทุกประการ

2. บทบาทด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยในระหว่างประเทศ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จากการดำเนินงานของสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครหรือจากการดำเนินงานขององค์กรวัฒนธรรมอื่น ๆ ก็ตาม นับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ ซึ่งยังไม่ค่อยพบในบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาระดับ ประถมศึกษาอื่น ๆ เท่าใดนัก จึงนับว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย เพราะจากการจัดส่งยุวทูตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้รับการคัดเลือกเป็นผู้แทนนักเรียน จำนวนปีละ 10 คน เดินทางไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ ที่เมืองยาชิโย ประเทศญี่ปุ่น โดยความร่วมมือของเทศบาลเมืองยาชิโย ประเทศญี่ปุ่น ได้ให้ความร่วมมือเดินทางมาเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับนักเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครเช่นกัน เป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ในหมู่เยาวชน ถือว่าเป็นการผูกมิตรและสร้างความสงบสุข ชาวเมืองยาชิโยลงความเห็นว่า ชาวไทยเป็นมิตรที่มีอัธยาศัย มีน้ำใจดีงาม เยาวชนไทยประพฤตินอยู่ในกรอบศีลธรรม ประเพณี เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดาและครูอาจารย์ ซึ่งเมื่อเทียบกับเยาวชน ญี่ปุ่นในปัจจุบันสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชนแปรเปลี่ยนไปทางลบ เพราะเหตุแห่งความ

เจริญรุ่งเรืองทางวัตถุ สำหรับเด็กไทยก็ได้ซึมซับสิ่งที่ค้ำจุนบางอย่างจากญี่ปุ่น เช่น เป็นคนมีมานะ อดทน มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน กล้าตัดสินใจในทางที่ถูกต้อง นอกจากนี้ นักเรียนที่เคยเป็นผู้แทนนักเรียนไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมแล้ว จะกลับมาเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในโรงเรียน เพราะนักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกเป็นยุวทูตกรุงเทพมหานครนั้นจะต้องเป็นผู้ที่เรียนดี มีลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ มีความสามารถพิเศษในการแสดงกิจกรรมนาฏศิลป์หรือดนตรีไทย มีบุคลิกลักษณะที่จะเป็นสื่อสัมพันธ์สร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับประเทศชาติและคนไทย จึงเป็นผู้ที่นักเรียนยอมรับ ยกย่องเป็นแบบอย่างในด้านความประพฤติปฏิบัติ ซึ่งเป็นเสมือนผู้เชื่อมโยงให้นักเรียนในโรงเรียนเกิดความรัก ความภูมิใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย และนำมายึดถือปฏิบัติ ซึ่งนับว่าเป็นผลดีแก่นักเรียนทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งครอบครัวของนักเรียนด้วย ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการสร้างแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนในด้านวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมเพื่อให้ใช้วัฒนธรรมนั้นเป็นสื่อเชื่อมโยงในการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็กและเยาวชนไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่แลกเปลี่ยนทั้งภายในและระหว่างประเทศ ควรได้รับการสนับสนุนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าต่อวัฒนธรรมไทยและคนไทย

3. สิ่งที่พบจากการวิจัย นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย ได้แก่

3.1 เป็นการสร้างโอกาสให้กับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ตามที่ทราบกันว่านักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มาจากพื้นฐานครอบครัวที่มีสภาพยากไร้ ขาดแคลน พ่อแม่หย่าร้างกัน ผู้ปกครองไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลเท่าที่ควร เด็กถูกทอดทิ้ง บางครั้งต้องออกกลางคันเพราะการย้ายที่อยู่ติดตามผู้ปกครอง โอกาสในการที่จะฝึกฝนตนเองในการสร้างสรรค์ความรู้ความสามารถพิเศษต่าง ๆ นอกจากเวลาเรียนปกติย่อมไม่มี จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนมีการจัดตั้งองค์กรเพื่อการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมเพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ เช่น กิจกรรมดนตรีไทย นาฏศิลป์ งานศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ และอื่นๆ นักเรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความรัก ความเต็มใจและภูมิใจในการทำกิจกรรมนั้น นอกจากเป็นการส่งเสริมความสามารถของนักเรียนแล้ว วิธีการอบรมสั่งสอนของครูฝ่ายกิจกรรมในโครงการมีความตั้งใจที่จะ ถ่ายทอดความรู้ให้ด้วยความเต็มใจ โดยใช้เวลานอกเวลาเรียนเพื่อมิให้เสียเวลาเรียนปกติ ด้วยความรักและความผูกพันที่ครูมอบให้ รวมไปถึงการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีควบคู่กันไป ผลคือนักเรียนเกิดความสามารถพิเศษติดตัวไป

เป็นการสร้างโอกาสให้สามารถเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาได้สะดวกยิ่งขึ้น นักเรียนบางคนสามารถนำความรู้ที่ไปประกอบเป็นอาชีพหารายได้ได้ นักเรียนบางคนได้รับทุนการศึกษาจากการประกวดกิจกรรมวัฒนธรรมดีเด่น นักเรียนบางคนมีโอกาสดำเนินการคัดเลือกเป็นผู้แทนนักเรียนไปเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับต่างๆ เช่น ต่างภูมิภาค ต่างประเทศ เด็กเหล่านี้หลายคนมาจากครอบครัวที่ยากไร้ พ่อแม่หย่าร้าง แต่เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน นักเรียนมีโอกาสดำเนินการ ฝึกความสามารถ ฝึกฝนลักษณะนิสัยที่ดี จนได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนทำชื่อเสียงให้กับโรงเรียน ทำประโยชน์ให้กับสังคมและที่สำคัญยิ่งคือเขาได้รับการปลูกฝังให้เป็นผู้ที่มีลักษณะนิสัยที่พึงปรารถนาของสังคม ซึ่งถือว่าโรงเรียนได้สร้างโอกาสแก่นักเรียนผู้ด้อยโอกาสอย่างแท้จริง

3.2 เป็นการให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่จัดตั้งองค์การในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมไทย โดยนักเรียนจะทำกิจกรรมขององค์การดังกล่าวเป็นพิเศษนอกเวลาเรียน โดยมีครูฝ่ายกิจกรรมของโครงการคอยควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด จัดว่าเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นการหลีกเลี่ยงการใช้เวลาไปในทางเสื่อมเสีย เพราะจากพื้นฐานทางด้านครอบครัว สังคม และเศรษฐกิจของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีเศรษฐกิจไม่ดี มีรายได้ต่ำ พ่อแม่ผู้ปกครองจะใช้เวลาอยู่กับการทำมาหากิน ลักษณะหาเช้ากินค่ำ บางครอบครัวพ่อแม่ต้องออกจากบ้านแต่เช้า กลับเข้าบ้านค่ำ ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ลูกหลานเท่าที่ควร โอกาสในการให้ความรัก ความอบอุ่นกับครอบครัวมีน้อย บางครอบครัวพ่อแม่แยกกันอยู่ ทำให้เด็กเกิดความว้าเหว่ อีกทั้งสภาพของครอบครัวอยู่ในชุมชนแออัดใกล้แหล่งอบายมุข ยาเสพติด ยาบ้า เมื่อเด็กกลับบ้านหลังเลิกเรียน จะไม่พบผู้ปกครอง ฉะนั้นโอกาสที่จะหลงไหลไปกับแหล่งอบายมุขมีมาก การที่เด็กเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนต่าง ๆ ในโรงเรียน นักเรียนได้มีโอกาสใช้เวลาว่างทำกิจกรรมพิเศษในช่วงเวลาเช้าหรือเย็นก่อนกลับบ้าน ตลอดเวลาจึงอยู่ในความดูแลของครู เมื่อกลับถึงบ้านก็เป็นเวลาที่ผู้ปกครองกลับ จึงถือว่าช่วยให้นักเรียนหลีกเลี่ยงจากภัยต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากแหล่งอบายมุข ยาบ้า ยาเสพติดต่าง ๆ ประกอบกับปัจจุบัน กรุงเทพมหานครกำลังรณรงค์ขจัดยาบ้า และโรคเอดส์ ตามนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน จึงถือว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร นอกจากจะรณรงค์ด้วยการชี้แนะ บอกกล่าวถึงโทษของยาบ้าและโรคเอดส์ หน้าเสาธงและในการเรียนการสอนแล้ว ยังช่วยดูแลรับผิดชอบช่วยเหลือนักเรียนไม่ให้มีเวลาว่างที่จะเข้าไปมั่วสุมกับอบายมุข

เหล่านั้นได้ โดยการให้นักเรียนใช้เวลาว่างในการปฏิบัติกิจกรรมวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนในเวลาพิเศษนอกเวลาเรียน

3.3 เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ปัญหาหนึ่งที่กรุงเทพมหานครพบในประชากรของกรุงเทพมหานครคือปัญหาเรื่องคุณภาพชีวิต เพราะประชาชนจำนวนมากอยู่ในชุมชนแออัด มีปัญหาเรื่องความยากจน อยู่กับน้ำคร่ำ เขวชนมีปัญหาสุขภาพจิต เด็กขาดสถานที่เล่น ขาดโอกาสทางการศึกษา ขาดความรักความเอาใจใส่จากครอบครัว สภาพสังคมรอบข้างเป็นสภาพไม่พึงปรารถนา ประกอบกับความไม่มีเวลาเอาใจใส่ของพ่อแม่หรือการขาดความรู้ที่จะดูแลบุตรหลานให้ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องและเหมาะสม โรงเรียนจึงเป็นแห่งเดียวที่จะให้ความรักความอบอุ่น ให้โอกาสที่ดีที่จะให้เด็ก ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ทำกิจกรรมที่พึงปรารถนา โรงเรียนจึงเปรียบเป็นบ้านแห่งที่สองของนักเรียนที่โรงเรียนจะทดแทนคุณภาพชีวิตที่ดีให้นักเรียนได้ จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร แก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการให้ครูทุกคนตั้งใจปฏิบัติงานตามหน้าที่ ผู้บริหารให้การส่งเสริมสนับสนุน ครูเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด ให้ความรู้รัก ความรัก เสียสละเวลาให้นักเรียน ปลูกฝังความรู้ รวมทั้งจัดหาเสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียนให้ผู้ขาดแคลน เอาใจใส่ดูแล เพราะต้องการให้นักเรียนมีลักษณะนิสัยที่ดี มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต การให้ความรัก ความอบอุ่น เป็นการสร้างสรรค์ให้นักเรียนเป็นคนดี มีวัฒนธรรม สามารถเติบโตดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขกิจกรรม และบทบาทของโรงเรียนในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุง กิจกรรมและบทบาทของโรงเรียนในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

1. สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรได้มีการทบทวนนโยบายในเรื่อง การจัดสรรงบประมาณและเพิ่มงบประมาณให้โรงเรียนในโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริมและ เผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยให้มากกว่าเดิม เพราะจากผลของการวิจัย และจากการ สัมภาษณ์ครูฝ่ายกิจกรรมของโรงเรียนผู้รับผิดชอบโครงการอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่ วัฒนธรรมไทยของโรงเรียน ทุกโรงเรียนพบปัญหามากที่สุดคือค่านงบประมาณ โรงเรียน มีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการดำเนินงานในหลายด้าน เช่น ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่า ใช้จ่าย ค่าตอบแทนวิทยากร เงินงบประมาณที่ได้จากการจัดสรรในโครงการมีจำนวน จำกัด ไม่เพียงพอกับการสามารถนำไปใช้ประโยชน์เท่าที่ควร เพราะโครงการนี้เป็น โครงการที่มีประโยชน์มากเป็นเรื่องของการเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐานและลักษณะนิสัยที่ พึงประสงค์มีรูปแบบการดำรงชีวิตหรือที่เรียกว่าวิถีชีวิตที่อิงตามวัฒนธรรมไทย อัน เป็นเรื่องซึ่งบ่งว่าสังคมของชุมชนนั้น ได้รับการพัฒนาตามไปด้วย ดังที่กรุงเทพมหานคร เห็นความสำคัญของโครงการจัดดำเนินการเป็น โครงการต่อเนื่องในแผนพัฒนากรุงเทพ มหานคร ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2540-2544) ด้วยเหตุดังกล่าวสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร จึงควรมีวิธีการใดวิธีการหนึ่งเพื่อเพิ่มงบประมาณให้กับโรงเรียนในโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยในแต่ละปีให้มากขึ้น และพยายามจัดสรร เงินงบประมาณให้โรงเรียนที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและขาดแคลนให้มาก โดยสำนักการ ศึกษาควรมีการศึกษา สำรวจสภาพปัญหาและความต้องการตามความจำเป็นในแต่ละด้าน เพื่อที่จะได้ทำการจัดสรรเงินงบประมาณได้ถูกต้องยุติธรรม

2. ผู้บริหารที่รับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริม และ เผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยทุกระดับ รวมทั้งศึกษานิเทศก์ทุกระดับเช่นกัน ควรหา โอกาสออกไปตรวจเยี่ยม แนะนำ ติดตามผลให้กำลังใจครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนอย่าง สม่าเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ครูได้มีขวัญและกำลังใจ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้ มากขึ้น เพราะจากผลการวิจัยพบว่าครูมีงานประจำมาก แต่ก็ตั้งใจในการปฏิบัติงานทั้งใน และนอกเวลาราชการ หากผู้บริหารในระดับต่าง ๆ รวมทั้งศึกษานิเทศก์ได้ออกไปตรวจ เยี่ยม แนะนำ ให้กำลังใจก็จะยิ่งทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจ มีพลังในการปฏิบัติงานมาก ยิ่งขึ้น รวมทั้งในส่วนของครูที่ขาดความกระตือรือร้นก็จะเริ่มมีการพัฒนาการทำงานให้ มากยิ่งขึ้น

3. กรุงเทพมหานคร ควรได้มีการบรรจุครูที่มีความรู้ ความสามารถในการ สอนในวิชาเฉพาะสาขาต่าง ๆ เช่น คนตรี นาฏศิลป์ ตามความต้องการของโรงเรียนและ

ประชาชนให้กับโรงเรียนที่ขาด หรืออย่างน้อยที่สุดก็ควรจัดการอบรมครูด้านดนตรี-นาฏศิลป์ให้มากขึ้น หรือโดยขอความร่วมมือกับหน่วยงาน เช่น วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร สถาบันราชภัฏต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์วัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรง เพราะจากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเฉพาะ เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ หรือวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เหมาะสม โรงเรียนบางส่วนไม่สามารถจัดกิจกรรมดังกล่าวได้ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้ก็เนื่องจากสาเหตุที่ว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร บางส่วนขาดครูที่มีความรู้ความชำนาญในด้านการสอนวิชาเฉพาะเหล่านี้

4. จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าผู้บริหารและครูบางส่วนยังมีความเข้าใจไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ตลอดจนการนำความรู้ไปปลูกฝัง ถ่ายทอดสู่นักเรียนและประชาชน ดังนั้นสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขต ควรมีการจัดอบรมสัมมนาครูและผู้บริหารทุกคน โดยจัดทำเป็นระดับเขต หรือระดับสำนักงานศึกษาก็ตาม ซึ่งความรู้ในการอบรมควรคำนึงถึงการสร้างทัศนคติความรู้ ความเข้าใจ คุณค่าของวัฒนธรรมไทยว่าเป็นสมบัติของคนไทยทุกคน ที่ต้องรักษาและเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มิใช่ครูคนใดคนหนึ่งหรือผู้รับผิดชอบโครงการเท่านั้น ตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้ครูมีการตื่นตัว และนำวิธีการต่าง ๆ มาใช้ ตลอดจนให้ครูเข้าใจในหลักการ และวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามหลักการและวัตถุประสงค์ตามโครงการให้มากขึ้น และมีประสิทธิภาพ

5. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และเป็นผู้ให้บริการข้อมูล ควรมีบทบาทในการรณรงค์ให้ประชาชนเห็นประโยชน์ และความสำคัญของงานวัฒนธรรม โดยกระตุ้นให้ประชาชนสนใจและศึกษาวัฒนธรรมของตนเองและบรรพบุรุษเพื่อจะได้รู้และเกิดภาคภูมิใจ และหวงแหนวัฒนธรรมของตน เพราะการดำเนินการด้านวัฒนธรรมนี้จะไม่มีความสำเร็จได้เลย หากประชาชนไม่สนใจให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง จึงจำเป็นต้องรณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมมากที่สุด นอกจากนั้นในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งภายในและระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคี หรือพหุภาคีก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติควรให้การส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานและเป็นผู้ให้บริการข้อมูลแก่โรงเรียนและสำนักงานการศึกษา เพื่อการดำเนินงานในการใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกันระหว่างนักเรียน ทั้งต่างจังหวัดและต่างประเทศเกิดผลดียิ่งขึ้น

6. สำนักการศึกษา ควรมีการประเมินโรงเรียนดีเด่นในการปฏิบัติงานตามโครงการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยในระดับสำนักงานเขต และระดับกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นโรงเรียนตัวอย่างให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ได้นำวิธีการไปดำเนินงานในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่องนี้กับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด
2. ควรมีการวิจัยศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการประจำศูนย์วัฒนธรรม
3. ควรศึกษาบทบาทของบุคคลอื่น ๆ นอกจากบุคลากรในโรงเรียน เช่น ข้าราชการ พ่อค้า ผู้นำชุมชน ตลอดจนสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ เช่น วัด ศาสนสถาน สื่อมวลชน ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนต์ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น